ספר

תפארת אדם

תולדות האי סבא קדישא, צדיק יסוד עולם,
האשל הגדול אשר רבבות ישראל הסתופפו בצלו,
איש אלקים נורא, אדונינו מורינו ורבינו
כקש"ת מרן דוד משה זי"ע מטשורטקוב,
בנו של מרן עיר וקדיש תפארת ישראל מרוזין זי"ע.

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2026

א.

נודע ומפורסם לכל שוקד על דברי רבותינו התנאים והאמוראים ע"ה בש"ס ומדרשים כי הרבו לדרוש שמות, כמו שמצינו בברכות ל"ט ע"ב מה שמך, א"ל שלמון, א"ל שלום אתה ושלימה משנתך. במגילה י"ד ע"א למה נקרא שמה יסכה שסכתה ברוח הקודש, ובבבא בתרא צ"א ע"א אמי' דאברהם אמתלאי בת כרנבו וכו' וסימנך טהור טהור, וביחוד היה ר' מאיר מדייק בשמא ציין יומא פ"ג ע"ב, ובבראשית רבה פמ"ב ה' ר' מאיר היה דורש שמות, ר' יהושע בן קרחה היה דורש שמות, וכ"ה ברות רבה פ"ב ה' פס' ושם האיש אלימלך ובמדרש תנחומא פ' נשא ל"ג, ומפורש במדרש תנחומא פ' בראשית כשהיה ר' מאיר רואה אדם היה לומד שמו ומשמו היה יודע מעשיו.

ואמרו בזוהר הקדוש פ' בראשית ג"ח ע"א זכאין אינון צדיקייא דרשימין ברשימו דגושפנקא דמלכא עילאה למהוי בשמי' רשימין ואיהו שוי שמהן בארעא כדקא יאות כתיב ויקרא את שמו נח וכתיב וכו', ובפ' תצוה קע"ט ע"ב על דא אתחרב בי' מקדשא ביומוי דירמיהו כו' ועל רזא דא שמא דההיא נביאה דאיתנבו על דא ירמיהו ובהגהותי לזוה"ק כתבתי שר"ל ירמיהו הוא מלשון הרים העטרה, ועיין בקהלת רבה פ"א ב' ולמה נקרא שמו ירמי' שבימיו נעשה ירושלים אירמיאה ומש"כ בהגהותי שם) כו' אבל ישעיהו שמא גרים לפורקנא ולאהדרא נהורא עילאה לאתרי' ולמבני בי מקדשא וכל טבין וכל נהורין יהדרון כבקדמותא, ועל דא שמהן דתרין נביאין אילין קיימין דא לקבל דא בגין דשמא גרים וצרופא דאתוון דא בדא גרמין הן לטב וכו', וכן שם פ' פקודי רכ"ג ע"א ר יוסי ור' יצחק הוו אזלי באורחא אמר ר' יוסי ודאי דקוב"ה אתרעי בי' בבצלאל לעבודת משכנא יתיר מכל ישראל, אמאי, א"ל שמא גרים, והא אוקמוה, דקוב"ה שוין שמהן בארעא לאתעטרא בהו ולמיעבד בהו עבידתא בעלמא ההד"ד אשר שם שמות בארץ כו', שזהו כאמרם בגמ' ברכות ז' ע"ב מנא לן דשמא גרים אמר ר"א דאמר קרא לכו חזו מפעלות ה' אשר שם שמות בארץ (תהלים מ"ו ט') אל תיקרי שמות אלא שמות.

והגאון המקובל הרמ"ע מפאנו ז"ל בספרו הנהדר בקודש עשרה מאמרות כתב במאמר אם כל חי ח"ב סי' ל"ג כי יש בשמות הצדיקים הכנה גדולה להשרות עליהם השפע האלקי כמו שכתוב בבצלאל ראה קראתי בשם ואח"כ ואמלא אותו רוח אלקים וכו' עיין שם ומרן אור עולם הגאון הקדוש בעל אור החיים זי"ע כתב בפ' נצבים כ"ט י"ז דע כי שורש נשמות עם בני ישראל יסודתם בהררי קודש תחת השמים בסוד השמים כסאי והנשמות הן חצובות מתחת כסא כבודו יתברך וכבר ידעת סוד השם כי הוא הנשמה וכמו שהארכנו במקומות אחרים וכו', וכן כתב שם פ וילך ל"א א' כי השמות שיש לישראל הם שמות הנשמות וכו', ובספרו חפץ ה' ברכות י"ג ע"ב על מה שאמרו חז"ל שם כל הקורא לאברהם אברם עובר בעשה וכו' כתב הנה ידוע הוא אמרם ז"ל כי כל השמות שקורין האבות לבניהם הם הם השמות העיקריים שקורא ה' לנשמה בעולם העליון וה' נותן בלב האדם לקרות השם ההוא לבניו כשם שקרא ה' לנשמה עכ"ל הקדוש.

ובכן ידוע שכל שינוי בשם אין לעשות רק על פי חכם בעל רוח הקודש

הקודש שידע לכנות שם כפי שורש נשמתו כמו שהביא בסה"ק באר מים חיים פ' בראשית עה"פ וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו וז"ל שמעתי מפי אדמו"ר נזר ישראל וקדושו אור עולם המפורסם מו"ה יחיאל מיכל זצוקללה"ה שאמר לי בפירוש דחלילה לשנות שם אדם החולה אם לא אדם שכל מעשיו כמעט ברוה"ק כי שם הנקרא לאדם בעת הולדו רובו ככולו מזדמן מאת הקב"ה באשר הוא שמו למעלה והוא חיותו של אדם כל ימיו כאשר הוא חי ע"פ האדמה וכו' עכ"ל, וכ"כ מרן הגה"ק הרחי"ד אזולאי זי"ע בספרו עבודת הקודש חלק סנסן ליאיר עיי"ש.

וכדברי חז"ל במדרש רבא פ' נח פל"ז ז' רשב"ג אומר הראשונים על ידי שהיו משתמשין ברוח הקודש היו מוציאין לשם המאורע אבל אנו שאין אנו משתמשין ברוח הקודש אנו מוציאין לשם אבותינו אמר ר' יוסי בן חלפתא גביא גדול היה עבר שהוציא לשם המאורע הה"ד ולעבר יולד שני בנים וגו' ולמה נקרא שמו יקטן וכו', ואם אמנם לרבותינו הקדושים דזוטר מנייהו מחיה מתים אמרו בזה שאין אנו משתמשים ברוח הקודש הנה יצוין בתוס' חולין פ"ד ע"ב ד"ה בזגותא חוורתא ושבת כ' ע"ב ד"ה אנן בעינן שנקטו בטלה זכוכית לבנה דהיינו דלא לגמרי בטלה אלא דאינה מצויה ה"נ בהשגת רוה"ק שאינה מצויה כמו בזמן שהיה בית המקדש קיים ששאבו שם רוה"ק (עמש"כ בתולדות מרן הגה"ק בעל אור החיים זי"ע ספ"ד).

וביחוד הן נודעים דברי רבינו הקדוש המקובל האלקי ר' אברהם ב"ר יצחק מרימון ספרד שחיבר ספרו הקדוש „ברית מנוחה" ע"י גילוי נשמות התנאים והאמוראים (עמש"כ אודותיו מרן הגה"ק הרחי"ד אזולאי זי"ע בס' שם הגדולים ח"ב מע"ס בערכו ושם בקונטרס אחרון ערך קבלה), ושמרן עיר וקדיש די מן שמיא נחית הוא האריז"ל הפליג מאד בשבחו ובשבח ספרו זה עיין בהקדמת הסה"ק עץ חיים באריכות, הוא הקדוש כתב בספרו זה ברית מנוחה (י"ז סע"ב) בזה"ל דורות הראשונים הם חכמים מחוכמים, דורות אמצעים אינם כל כך, דורות אחרונים חכמים מן הראשונים וזהו לפי טבע ולפי יצירת העולם, כמו שהגלגל חוזר והראשונים שעולים מליאים והאמצעים שופכים והאחרונים שואבים ועולים וכו' עיי"ש דברות קדשו.

ובשם מרן הגאון הקדוש אור עולם איש אלקים רבינו פנחס מקארץ זי"ע הובא בס' מדרש פנחס שאמר בענין רבינו האבן עזרא יש ללמוד זכות עליו על דרך משל מי שהולך במקום חושך ורואה מרחוק אור גדול או אבוקה יש אחד שיש לו עינים חזקים ויכול לראות ולהשתמש לאותו אור אף מרחוק, ויש אדם אחר שיש לו רגלים חזקים ויכול לרוץ עד סמוך לאותו אור ויראה לאורו, כן התנאים והאמוראים היו סמוכים לחורבן בית המקדש והיה עדיין מאיר האור שנסתלק מקרוב והצדיקים האחרונים בדורות הללו סמוכים לאורו של משיח על כן אין חידוש עליהם שהם משיגים האמת, ואמר בזה"ל סיידין מען זאל זיין בלינד אז מען זאל נישט זעהן דעם אור פון משיח'ן. אבל האבן עזרא היה באמצע היה רחוק מאור ביהמ"ק שנחרב וגם רחוק מאור משיח וכו' עיי"ש.

וכבר הובא סמוכין לזה באור עולם שבראש הסה"ק אמרי קדוש ממרן

השרף מסטרעליסק זי"ע מגמרא מפורשת ביומא ט' ע"ב דאיתא שם שאלו את ר' אליעזר ראשונים גדולים או אחרונים גדולים, אמר להם תנו עיניכם בבירה, איכא דאמרו אמר להם עדכם בבירה ופי' רש"י ז"ל עדכם בבירה בנין הבית עד לכם בדבר שלא חזר לנו וחזר לראשונים עכ"ל, והנה לא פירש לישנא קמא דאמר תנו עיניכם בבירה, אמנם יתכן שכוונת ר' אליעזר שהשיב על שאלתם אי ראשונים גדולים או אחרונים גדולים באמרו תנו עיניכם בבירה כפי שהם רחוקים או קרובים לזמן היות ביהמ"ק על מכונו כן היא גדולתם והשגתם, כאמור שהאחרונים שהמה סמוכים לדורו של משיח ובנין הבית המקווה בב"א לאורו ילכו.

וכן כתב מרן הגה"ק מהרצ"א מדינוב זי"ע בספרו מגיד תעלומה (בדפי הספר צ"ב ע"ב) על הא דאמרו חז"ל בברכות מ"א ע"ב כל המוקדם בפסוק זה קודם לברכה א"ל זה שני לארץ וזה חמישי לארץ א"ל מאן יהיב לן נגרא דפרזלא ונשמעינך בזה"ל הנה לך רמז נכון בתורה דכל הקרוב לארץ בתרא הוא חשוב ביותר מן ארץ קמא על כן אל תתמה על החפץ איך נצפה שבדורותינו יבוא קץ הגאולה ע"י מעשינו והרי אבותינו ורבותינו דורות הקודמים שהיה קטנם עבה ממתנינו לא פעלו זאת בתפלותיהם ומעשיהם אבל תתבונן שאנחנו קרובים יותר לארץ בתרא ובזה תבין מה שרמז ר"ח מאן יהיב לן נגרי דפרזלא וכו' עיי"ש, שזהו כדברי מרן הגה"ק מקארץ זצ"ל שהבאתי שמי שיש לו רגלים חזקים יכול לרוץ עד סמוך לאותו אור של ביהמ"ק שיבנה ב"ב ויראה לאורו.

ובסה"ק אור לשמים הביא שמעתי מכבוד אדמו"ר מוה"ר יעקב יצחק ומלובלין זצללה"ה ע"פ וישא יעקב רגליו כי יעקב אבינו ע"ה הסתכל בדרא בתראה וראה שהם קטני השגה המשיך אז נשמות גדולות כדי שיהיה להם סיוע לעבודת הבורא וזהו וילך ארצה בני קדם המשיך לזה העולם הנקרא ארץ בני קדם נשמות גדולות שנקראו בני קדם עכ"ל.

הנה כי כן לא נפלאת היא ולא רחוקה שכמדת הראשונים שהיו משתמשים ברוח הקודש וקראו שם בניהם כפי מאורעותיהם ותהלוכותיהם כן אחז צדיק דרכו האי ניהו אור ישראל וקדושו מרן מרוזין זי"ע שקרא בשם בניו הקדושים ששה קני המנורה צנתרי דדהבא כפי שורשם ומדתם וכפי מדריגות נשמותיהם הטהורות.

ונודע כי בעת שנולד בנו החמישי סדר קדשים שכל צדיקי ישראל ענו אחריו מקודש האי ניהו סבא קדישא איש אלקים מרן מטשורטקוב זי"ע והודיעו מזה לאביו הקדוש בעת שהסיב בשלחנו הטהור אשר לפני ה', והחבריא קדישא המסתופפים בצלו ומהם החסידים הר' ישעי' שור מבארדיטשוב והר' יצחק אבא מעיר זיוועטוב שהיו מהמקורבים למרן האדמו"ר מרוזין זי"ע ובקשו ממנו שיתן להם משקה, ענה ואמר: איהר מאהנט מיך משקה ?, איהר דאַרפט גיבען משקה, ווייל האב אייך אראַב געבראַכט אַ נשמה וואס ווצט מקרב זיין יודישע הערצער לאביהם שבשמים וואחרי שעברו כמה שנים שנתגדל אדמו"ר זי"ע וכבר נהג נשיאותו נסע פ"א החסיד ר' יצחק אבא הנ"ל לאדמו"ר זי"ע וכאשר עמד לפניו סיפר אדמו"ר ז"ל בזה"ל : לאבי ז"ל נולד פעם אחת בן ביום שיש בו שלחן ותבעו אותו החסידים משקה והשיב להם אדרבא הם צריכים ליתן לי משקה.

והאי

והאי יומא הוא דקא גרים כי ביאת צדיק זה לעולם בשנת תקפ"ז היה בחג השבועות בהלולא דדוד מלכא משיחא, יום שנפקדה יוכבד אם משה רציא מהימנא [עיין בסדור הגיעב"ץ זצ"ל סדר שבועות אות ל"א], בשני בו יומא דעצרתא שמשה רבינו ע"ה עצר נתינת התורה יום אחד והסכים לו המקום ב"ה בסוד צדיק מושל ביראת אלקים, להתודע ולהגלות ביום נתינת התורה בסיני שהיא ניתנת על דעת צדיק הדור רבן של ישראל משה שאתערותא דילי' בכל דרא ודרא, האי יומא אתכללי ואתעטרי בי' נשמתן של מבחרי היצירה כמאמר חז"ל הקדושים בסנהדרין צ"ח ע"א רב אמר לא איברא עלמא אלא לדוד ושמואל אמר למשה ואלו ואלו דברי אלקים חיים, כפי מש"כ האור החיים הקדוש בפ' ויחי מ"ט י"א פס' אוסרי לגפן הלא ידעת דברי הזוה"ק כי משה הוא הגואל אשר גאל את אבותינו הוא יגאל אותנו וישיב בנים לגבולם דכתיב מה שהיה הוא שיהיה ר"ת משה, ולא יוקשה בעיניך דבר זה באומרך הלא מלך המשיח משבט יהודא מזרעו של דוד המע"ה ויש אומרים דוד עצמו מלך המשיח דכתיב ועבדי דוד מלך עליהם כמשמעו וא"כ האיך אנו אומרים שהוא משה הבא משבט לוי יש לך לדעת כי בחינת נשמת משה ע"ה היא כלולה מי"ב שבטי ישראל כי כל הששים ריבוי היו ענפים וענף שבטו של דוד במשה הוא וכו' ולעתיד לבא תתגלה בעולם שורש המלכות שבמשה שהוא עצמו מלך המשיח והוא דוד והוא ינון ושילה עכ"ל ועמש"כ בס' נר למאור שעל האוה"ח בפ' ויחי שם מדוכתי טובי בדרז"ל מדרשים וזוה"ק.

מעין דוגמא של מעלה הזריח ה' לנו אורו של מרן שהיה ראש אלפי גדולי ישראל ושר רבבות חסידים ואנשי מעשה, ואביו הקדוש מרוזין זי"ע קרא שמו „דוד משה" כפי מדותיו ותהלוכותיו כאשר חזה מראש ברוח קדשו שיאיר בו אור הצדיקים שנקרא על שמם כדברי מרן הקדוש מליזענסק זי"ע בספרו הנהדר בקודש נועם אלימלך פ' במדבר פס' שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם לבית אבותם במספר שמות וגו' כשנותנים שם בשם צדיק אחד שהיה כבר בעולם זה גורם להאיש הלזה שיהיה ג"כ צדיק מחמת שנתעורר האור של הצדיק שהוא בעולם העליון.

ב.

בוצין מכתפי ידועי קדושת מחצבת נשמות טהורות מתנכרות כבר בימי הילדות כדמצינו באביהם של ישראל משה רציא מהימנא שלא חפץ לינק ממצרית משום פה שהוא עתיד לדבר עם השכינה סוטה י"ב ע"ב, ואמרו בירושלמי כתובות פ"ה ה"ו שמואל אמר חכים אנא לחייתא דילדין לי [מכיר אני בילדות שלי שבצאתו מרחם אמו היה בו דעת להכיר], ר' יהושע בן לוי אמר חכים אנא לגזורה דגזרין לי [מכיר אני המוהלים שמלו אותי], ר' יוחנן אמר חכים אנא לנשיי דצבתין עם אימא [מכיר אני הנשים שהיו עם אמי בשעה שכרעה ללדת שכשנולד מתה אמו וראה הנשים שהיו שם עמה והכיר אותן אחרי כן], הנה כי כן לא נפלאת היא אשר ספרה הרבנית (בזווג שני) הצדיקת חנה רחל ע"ה בת אחיו הגדול הרה"ק ר' שלום יוסף זצ"ל שנתגדלה אתו ביחד בבית זקנם מרן מרוזין זי"ע, וספרה שבילדותו של מרן זי"ע היו אחיו הקדושים קוראים לו דאס ציצית יודעל" ושאלה הטעם וספרו לה כי

המנהג

ב

המנהג היה בבית מרן מרוזין זי"ע כשנעשה ילד בן שלשים יום היו עושים לו בגד של ארבע כנפות עם ציצית כן התנהגו עם כל ילדי הרה"ק מרוזין, פעם אחת הזדמן שרבינו בכה הרבה מאד ולא רצה לינק וגם לא יכל לישון, והמינקת לא יכלה להשתיקו ולישנו, הלכה וקראה את אמו הצדיקת ונסתה גם היא לשחק עמו לנענעו ולפעות לו כדרך שעושים לילדים, אבל הוא בכה בלי הפוגות, פחדה הרבנית באמרה פן הוא חולה ח"ו וצריכים איפה לקרות רופא, אבל לא רצתה לעשות זאת בלי ידיעת בעלה הקדוש, הלכה וספרה לו שהילד בוכה ואינה יודעת מה חסר לו, שחק הרה"ק מרוזין זי"ע ואמר מען האט אַ וודאי פארגעסין איהם אריין צו לייגען דאס לייבצודעקל מיט די ציצית אין די ווינקעליך הלכה הרבנית ומצאה שכן היא והלבישוהו את הארבע כנפות ותיכף פסק מלבכות, מני אז קראוהו אחיו הקדושים דאס ציצית יודעל.

ספרו מגידי אמת שבעת שהיה כבן שבע שנים נפלה דליקה בבית הרה"ק מרוזין באישון לילה. יצא מרן הקדוש מרוזין זי"ע מחדרו ושאל על ילדיו, תיכף נתקבצו כולם סביבו, וראה כי אחד איננו הוא מרן זלה"ה, תיכף נכנס אחד מהמשמשים לחדרו ומצאוהו שוכב על מטתו והוא ער, שאל אותו המשמש האם איננו שומע הרעש כי נפלה דליקה בבית, הראה לו יניקא קדישא ברמיזא כי אמנם שמע שנפלה דליקה אבל הוא בירך כבר ברכת המפיל ואינו רוצה להפסיק, והראה ברמז כי השי"ת יצילו, הלך המשמש וסיפר זאת לאביו הקדוש זי"ע, ותיכף נראה כי נכבה האש, ואמר מרן הקדוש מרוזין זי"ע אל יפלא בעיניכם אשר נשקעה התבערה בשבילו כי כתיב רצון יראיו יעשה ובני זה הוא עמוד היראה.

כשנתגדל רבינו זי"ע וכבר נהג נשיאותו אמר פ"א על עצמו כשהייתי ילד בן שבעה שנים קבלתי עלי שלא להרע לשום נברא שבעולם, שאל אותו אחד מאנ"ש מה יעשה איפה רבינו בעת שאינו יהודי מיצר להיהודי וההכרח גורם להכניע הנכרי, השיב אדמו"ר זלה"ה אני מתפלל על תשובת והרמת קרן היהודי שלא יוכל הנכרי להרע לו ועם הנכרי אין לו שום עסק.

וסיפר משמשו הראשון הר' אהרן ז"ל שהיה מלמדו בימי ילדותו שמעודו אף בקטנותו היה עניו גדול שפל בעיניו וסבלן אין לשער והיה לו התבטלות לפני כל בריה אף לפני המשרת שלו ששימש אותו, ולהמלמד הר' אהרן הנ"ל היה קשה מאד לסבול מהכנעתו והתבטלותו היתירה אף לפני המשרת שלא רצה לציית אותו. פ"א נכנס לפני אביו האדמו"ר מרוזין זי"ע והתנצל לפניו מאד כי צר לו להיות מלמד אצלו אשר לפני כל איש פתות ונמוך יש לו התבטלות, השיב מרן מרוזין זי"ע בזה"ל מה אתה סובר פאר זיין התבטלות ווער איך בטל אני אוכל לומר עליו שאם ידלקו אש גדולה ויאמרו לו לך והפל עצמך לתוך האש היה תיכף נכנס לתוך המדורה ולא היה מרגיש כלל האש מפני גודל התבטלות שיש לו.

ג.

נודע ומפורסם שמרן תפארת ישראל אדמו"ר מרוזין זי"ע אמר אבי זלה"ה והוא הרה"ק הר' שלום שכנא מפאַרבישטש זי"ע אמר פון מיינע קינדער וועט מען וויסען וועַר איך בין,

ואני

ואני אומר אז פון מיינע קינדער וועט מען וויסען ווער גאט איז.

ופעם אחת נתעורר איזה פירוד לבבות בין הבנים הקדושים, שלח מרן מרוזין זי"ע שיבואו כולם לעמוד לפניו, וכאשר נכנסו להיכל קדשו ענה ואמר „ברוך הבא גוטע יודען" המעט לכם גודל צרות ישראל שסובלים עד היום מחמת הפירוד והמחלוקת שהיה בין יוסף והשבטים בני יעקב אבינו ע"ה, תדעו שאתם בני בבחינת שבטי יה ואם ח"ו יתהוה איזה פירוד וקטרוג ביניכם יוכל הדבר להזיק ח"ו לכלל ישראל.

והרה"ג מיאסי זצ"ל בהספידו של מרן מרוזין זי"ע כתב ששמע מפי קדשו של אור ישראל זצ"ל כאשר היה בימי המקדש ששאלו באורים ותומים כן יהיה אצל בני.

ובעת שבא מרן מרוזין זי"ע מארץ רוסיא לסאדיגורא ומכל העיירות הקרובות והרחוקות חרדו לקראתו ובאו עדרי צאן קדשים לקבל פני רועה נאמן, נתקבצו בעיר קאסוב הסמוכה חבורת אנשים לנסוע יחד לסאדיגורא לחזות אור פני קדשו, והיה שם נער בן איש אחד שכשראה חבורת חסידים הולכים לנסוע יחד שאל נסיעה זו מה משמשת, והשיבו לו לפי דרכו כי בא רבי גדול כמלאך ה' צבאות וחונה בסאדיגורא ובכן נוסעים הם לראותו, אמר הנער בלבו אם בא מלאך מן השמים על הארץ חפץ גם אני לראותו השכיר עצמו עם הנוסעים על העגלה ובא עם הבאים לסאדיגורא, וכאשר נכנסה החבורה מאנשי עירו נכנס גם הוא בתוכם, ואחרי קבלת שלום יצאו כל האנשים אך הנער הנ"ל נשאר עומד על מקומו בהיכל קדשו לוטש בעיניו ומסתכל על מרן הקדוש מרוזין זי"ע, שאל אותו המשמש מאין אתה, השיב: מעיר קאסוב אני. שוב שאל אותו מה אתה מתמהמה כאן, השיב: שמעתי שבא לכאן מלאך והנה זוכר אני שלמדתי עם מורי קודם חג השבועות באקדמות „כליל גפי שתא" שחמלאך יש לו שש כנפים על כן אני חופש למצוא הששה גדפים אצל המלאך הזה, שמע מרן מרוזין זי"ע דברי הנער ויען ויאמר למשמשו קח את הנער והוליכהו לכל ששה בני הקדושים ויראה את הש"ש גדפים שלי ויעוין בתקוני זוה"ק שית וארבעין: בראשית – ירא שית דאינון שית גדפין, בית ישראל.

כשנתגדל אדמו"ר זי"ע וכבר נהג נשיאותו ברמה אמר פעם אחת איך בין אֵ פליגל לעולם, לא הבינו העומדים אצלו כוונת דבוריו אלה. וכשנאמרו לפני הצה"ק ר' נחום דוב זצ"ל אמר שהכוונה אחרי שהוא משתא גפי שהם מרומזים בפס' ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד כידוע, ורבינו חמישי בקודש הקדשים הוא מקביל לתיבת „לעולם".

סיפר מרן מרוזין זללה"ה אשר לזקינו המגיד הגדול זי"ע הבטיחו מן השמים שיהיה לו גדולה עד מאה וחמשים שנה, והתפלל, וקראו לו מן השמים לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה' היינו שהשי"ת אומר מעתה ועד עולם עד קץ ימות המשיח לא יכלו צדיקים מזרעו.

פ"א בחג השבועות בבוקר אחר המקוה, אמר הרה"ק מרוזין זי"ע כי אבי זקינו המגיד היה לו ספר יוחסין עד חזקי' המלך ואמרו לו מן השמים כי ממנו תתחיל מחדש שלשלת היוחסין והטמין את ספר יוחסין תחת אבן אחד, ויודע אני אפי' באיזה מקום הוא מונח רק בטוח אני כי הבנים שלי לא יצטרכו אליו.

ובעת שהתחתן מרן מרוזין זי"ע

עם הגביר האלוף ר' יצקב יוסף הייליפרן ז"ל והמנהג היה בעת התקשרות החיתון לחשוב היחוס של המחותנים והציע הר' יעקב יוסף את מקור יחוסו. ענה מרן מרוזין זלה"ה ואמר הנה מה ענין יחוס הוא מלשון מחסה היינו שאם יש איש בתוך המחסה אזי תועיל המחסה להגן עליו הנה זקנינו המגיד זלה"ה היה יחסן עם בנו המלאך, והמלאך הקדוש היה מיוחס עם בנו הוא אבי הקדוש הר' שלום זלה"ה, ואבי היה יחסן עמדי ואני הנה אני מיוחס עם בני הקדושים.

וחיבה יתירה נודעת ממרן הקדוש מרוזין זי"ע לבנו הקדוש מרן האדמו"ר מטשורטקוב זלל"ה, כבר בשעה שנולד אמר עליו כי לגדולות נוצר שהוא בעל נשמה קדושה שתקרב לבותיהם של ישראל לאביהם שבשמים, וכאשר נכנס אחרי כן לחדר הרבנית הצדיקת ע"ה לומר לה ברכת מזל טוב שם עיניו על הילד ואמר הוא יקראני אבי אתה (פס' בתהלים פ"ט כ"ז) ולא הבינו כוונת דבריו הקדושים, ואח"כ כשנתגדל מרן מטשורטקוב זי"ע והיה מרגלא בפומי' לומר כפעם בפעם הייליגער פאטער הייליגער טאטי כדרכו בקודש אז נתגלה כוונת מרן מריזין זי"ע.

ופ"א אמר ששה בני המה נגד שיתא סדרי משנה, ובני הר' דוד משה הוא החמישי סדר קדשים, וסיים אין טאקי קדשי קדשים.

פעם כשבא מרן הקדוש מרוזין לספר שבחן של בניו הקדושים תיאר כל אחד מהם כפי מדריגתו בקודש וכפי תהלוכותיו ואמר בני הר' דוד משה הוא הבטלן שלי, בתפלותיו יוכל לבטל כל גזירות קשות.

וסיפר החסיד ר' אלעזר לוקאטשער אשר שמע מפי החסיד מזרע קדושים ר' ברוך"ל סקווערער שהיה כמה שנים משמשו של אדמו"ר זלל"ה והיה מלמד אצלו בנעוריו אשר פעם אחת נפל אדמו"ר זל"ה למשכב ובא אביו הק' לבקרו ובכל פעם היה סגנון דיבורו בזה"ל: וואס מאכסטו מיין נשמה, ווי געהט דיר מיין נשמה זיי גיזונד מיין נשמה.

גם אחיו הקדושים ארזי הלבנון עמודי עולם הפליאו אותו מאד, אחיו הגדול הרה"ק מוהר"ר אברהם יעקב מסאדיגורא זי"ע אמר: איך האב נאך אזא הייליגען יוד נישט געזעהן.

ופעם אחת היה אחיו האדמו"ר מסאדיגורא זצ"ל בבית אדמו"ר זי"ע וצוה ליתן לו נר דלוק והלך בכל החדרים וחפש כמו שבודקים חמץ, ואז היה עמו חתנו הקדוש הר' נחום דוב זצ"ל, ובבואם לביתם חזרה שאל הרה"צ ר' נחום דוב זצ"ל מה זאת חפש חותני בבית דודני, והשיב לו הנה העולם אומרים שאין מכירים את האיש רק אם יהיה עמו בביתו, הייתי אצל אחי במעונו האט מיר יעדיר ווינקאלע פצר-שמצקט מיט יראת שמים.

ופעם אחת אמר הרה"ק מסאדיגורא זצ"ל על אחיו אדמו"ר זי"ע כשלוקח בידו את הדיקנא קדישא שלו איז ווי פיל האָר ער נעמט אָן אזוי פיל יחודים מאַכט ער.

אחותו הצדיקת גיטעלע ע"ה סיפרה ששמעה מפי אחי' הרה"ק מוה"ר נחום משטיפינעשט זלה"ה שאמר על אדמו"ר זי"ע בזה"ל בשעה שלוקח הס' תהלים בידו ומתחיל לומר תהלים אומר השי"ת דוד משה בני הריני נותן לך את כל העולם בידך ועשה עמה כרצונך, אם היה נותן לי את העולם אז הייתי יודע מה לעשות, אבל הוא עבד נאמן כל כך שמחזירה להשי"ת כמו שנתנה לו.

ופ"א אמר הרה"ק משטיפינעשט זי"ע

זי"ע כי אדמו"ר בקריאת שמע שלו יכול להחיות מתים.

ואחרי פטירת אביהם הגדול מרן מרוזין זי"ע לחיי עד בתוך אחד השיחים על אודות נחלתם אמר הרה"ק משטיפינעשט בזה"ל אחי הר' שלום יוסף יש לו הצורה של אבינו, אחי הר' אברהם יעקב לקח את המח מאבינו, אחי הר' בער יש לו הפשטות מאביו, אחי הר' דוד משה יש לו היראה מאבינו, אחי הר' מרדכי שרגא יש לו המושכל ראשון של אבי ויתר המעלות לקחתי אני לי.

ד.

כמעט שהיה אדמו"ר זי"ע לאיש התחתן אביו מרן הקדוש מרוזין זי"ע אותו עם הצדיקת פינא ע"ה בתו של האי סבא קדישא ציס"ע ר' אהרן מטשרנובל זי"ע בנו בכורו של הרה"ק איש אלקים מוה"ר מרדכי מטשרנובל זי"ע והרה"ק ר' אהרן מטשרנובל היה חתנו של הצדיקת סימא חושא ע"ה בת הרה"צ ר' אהרן מטיטיוב בנו של הרה"ק ר' צבי זצ"ל בנו של מרן אור עולם הבעש"ט זי"ע).

כבר בחיים חיותו של אביו מרן הקדוש ר' מאטילי מטשרנובל זי"ע ענו כל העם מקודש אחרי בנו בכורו הרה"ק ר' אהרן זי"ע חותנו של אדמו"ר, גם אביו הגדול עמוד התורה והיראה חחשיב אותו מאד ובאחד ממכתביו כותב הרה"ק ר' מרדכי מטשרנובל לבנו זה בזה"ל הרב הגדול במנין אשר יגן דור יתום ולא דור אלמן מזה בן מזה חכם הכולל כבוד הישראלי מוה"ר אהרן וכו'.

ואמר הרה"ק ר' מאטילי מטשרנובל זי"ע יש לי שמונה בנים, שבעה המה כנגד שבעה קני המנורה ואהרן הוא שעומד ומטיב את הנרות.

גודל חשיבותו ומדריגתו נראה גם ממכתבי אחיו הרה"ק מוה"ר אברהם המגיד מטריסק זי"ע שכתב אליו אחרי פטירת אביהם בזה"ל: אל כבוד אחי הרב הגדול רב קשישא ורב חנינא ורב חסדא מר מרנן ורב רבנן מבטן מקודש אחריו כל העם עונים עליו אומרים ברוך וקדוש זקוקין דנורא ובעורין דאשא אמרי' בפומי' איש חי רב פעלים וקבצי אל מ"ה אהרן שליט"א וכו', בעידנא דעסיקת ליחדא יחודין עילאין קדישין ולאתדבקא רוחא ברוחא בנפש רוח נשמה של מרן אבינו זצוקללה"ה משם תמשיך רחמים עלי לרפואה שלימה וכו'.

וכל רואי פניו הקדושים חלו ורעדו בראותם אותו וסמרו שערות ראשם כשדיבר עמהם בידעם כי בהעיפו עין עליהם בחן כליותיהם ולבם לדעת מה שעשו ומה שיעשו וגם מחשבות לבם והרהורם.

ובמכתב קדשו משנת תרל"א כותב הרה"ק ר' אהרן מטשרנובל זי"ע בזה"ל: כבוד אנשי שלומי וכל מרבית בית ישראל הנמצאים בכל אתר ואתר כולם נצמדים בקירות לבבי לדרוש שלומם וטובתם באהבה רבה ולברכם בכל עת בברכות החיים והשלום וכל הטוב אכי"ר, אחרי מבוא השלום וכו' סמכוני באשישות אמונה רפדוני בבטחון אשר כולם יושעו תשועת עולמים כהיום בעתם חשות, כי עת לחשות ולקבל שכר בסוד וידום אהרן וזכה שנתייחד הדיבור עמו כן אייחד דברי אליכם לאמר הבאים בצל קורתי הלוא בראי' בעלמא קנה כל הטוב בעזרתו ית"ש, כי גם בעתים תשות קול דממה דקה ישמע אנא ה' הושיעה והצליחה נא גם התומכים אותי בצדקת פזרונם מרחוק הלא שמש צדקה נהירין שבילו דרקיע להריק ברכה ושלום

לראות

לראות באשר הוא שם ובכחי להוסיף התחזקות בלב כל אנשי שלומי שלא יהיה לבם נוקף על אשר כחי עתה אינו ככחי אז להשיב ולתמוך אותם, בקדושי מאמר חז"ל לאמר הן אית חכמה מסטרא דתליין במחשבה חכמה מוחא היא מחשבה בסוד מחריש לדעת לחשוב מחטבות להפיק רצון מד' בחכמה ובתבונה בדעת רוה"ק, הלא אז הכנור מנגן מאליו להמשיך רחמים לכל ישראל ולתומכי נפשי, ובכן אל תאמרו שהימים הראשונים היו טובים מאלה כי הלא החכם עיניו בראשו לראות שהימים האלה טובים המה לה' ולישראל למלאות משאלותם גם באין אומר ואין דברים כלל כאמור וכו'.

ככלות הדברים האלה הנני מודיעם לאמר אשר גם אם יחיו כימי מתושלח לא ידעו ולא יבינו גם אחד מאלף מאשר היטבתי להם בימים ההם בעזר האל המושיע תשועת עולמים עכלה"ק של מרן ר"א מטשרנובל זי"ע חותנו של אדמו"ר, זי"ע.

ובאחד מכתביו הוא כותב: מ מ נ י יראים עליונים ותחתונים:

ורבינו אדמו"ר זי"ע שיבח מאד את חותנו הרה"ק ר' אהרן מטשרנובל זי"ע ואמר שהיה גדול בקדושתו מחמת שהכיר השיחות של אבי ז"ל, וגדלות אבי מחמת ששימש ת"ח.

והרה"ק ר' אהרן זי"ע התכבד בחתנו אדמו"ר זי"ע וכשהיה לבקר אותו בהיכלו ונדחק בין העם שצמדו צפופים לפני פתח חדרו של אדמו"ר זי"ע אמר הניחו לי לכנוס אני חותן המלך.

ופ"א. אמר חסיד נכבד אחד שהיה מקודם מחסידי ההצה"ק ר' אהרן מטשרנובל ואח"כ נתקשר לאדמו"ר זי"ע ביקש החסיד הזה מאדמו"ר זי"ע יאמר לו בהיותי מקושר לחותנכם הה"צ ר' אהרן מטשרנובל היה מנהגי תמיד בעת שהיה לי איזה מבוקש כתבתי קוויטיל בביתי ורשמתי בקשתי וה' עזרני, ומה אעשה כהיום, והשיב לו אדמו"ר זי"ע כשיהיה לכם איזה מבוקש תזכרו עצמיכם את שמי ואת שם אמי ע"ה, וסיים מרן זי"ע להאיש הזה הידעת את שם אמי. שם אמי היא שרה'לי, משתזכרו עצמיכם בשמי על שם אמי בעת מבוקשכם ברצות ה' תושעו בכל הטוב.

וסיפר הרב ר' צבי דוד מו"צ בק"ק אוסטילע ששמע מפ"ק של הרבנית הצדיקת פייגאלי ז"ה שהיה המנהג שלה לומר כל ספר תהילים בליל ש"ק כי כן הורגלה בבית אביה הרה"ק ר' אהרן בטשרנובל זי"ע ומחמת שהיתה תמיד חולנית אירע פ"א מחמת תשות כחה הקילה לעצמה ולא גמרה את התהילים וכאשר נכנסה להיכל בעלה הקדוש תיכף שאלה אם הגידה היום את התהילים.

ופעם אחת נסעה הרבנית הצדיקת פיגא ע"ה להתראות עם אבי' הקדוש לטשרנובל ולקחה עמה את שני בני' ה"ה הרה"צ מוה"ר נחום מרדכי זצ"ל שנסתלק בימי עולמיו ויבדל לחיים הרה"ק פאר ישראל האדמו"ר מטשורטקוב שליט"א שלח רבינו מתנה לחותנו מלבוש שהיה לו בירושה מאבי' הרה"ק מרוזין זי"ע, וכאשר מסרה לו בתו את המלבוש הזה ענה ואמר אני איני לובש מלבוש שחור אבל המלבוש הזה הוא סגולה ליראת שמים, ומיד לבש את המלבוש על גופו.

וסיפר הרה"ק ר' אהרן מטשרנובל זי"ע כי בהיותו סמוך על שלחן אביו הרה"ק ר' מאטילי זי"ע התחיל אביו ללחצו ולומר לו הנה אני מטופל בבני בית נכרובים וקשה עלי לכלכלך ועד

מתי תהיה מוטל עלי ומתי תעשה גם אתה לביתך רשאי אתה לנסוע ולקבל פתקאות ותוכל להתפרנס מזה, אבל אני לא רציתי לזוז מבית אבא, עד שפעם אחת ביום ה' בשבוע שלח אבי וקרא אותי לפניו ונתן לי פקידה לעזוב תיכף את העיר וליסע מפה ולא הניח אותי להיות בביתו על ש"ק, גם הוציא פקודה בכל העיר כי שום אדם לא יכניס אותי הביתה, ועל כרחי נסעתי מטשרנוביל ובאתי למעזיבוז לשבות אצל הרה"ק ר' ברוך זלה"ה, ואני התנכרתי שם ולא גליתי לשום איש מי אני, והיה בליל ש"ק ישבתי בתוך הבאים וכאשר נכנס הר"ר ברוך זלה"ה ליסב אל השלחן פתח ואמר ליטוואַק ליטוואַק בא נא אלי והושיבני ראשון מיושבי שלחנו, ובשבת שחרית היה ג"כ כן שישבתי עצמי בין המסובין בשלחן וכשנכנס הר"ר ברוך קרא אותי אליו ונכנס לחדרו והוציא מלבוש לבן ומאז והלאה אני לובש רק מלבוש לבן, אכן המלבוש הזה הוא סגולה ליראת שמים.

והנה נודע מנהגם של כמה צדיקי עולם קדושי עליון שמחשיבים מאד בגד שלבש בו אדם גדול ולובשים אותו מדי עמדם בתפילה וביחוד בימי רצון, ומקורם טהור בירושלמי תענית פ"ד ה"א דרב אדא הוה צמיד (כ"ה בעיטור הל' יוה"כ) גלותי' דרב בצומא רבא א"ל כד תיחמי שימשא בריש דיקלא את יהיב לי גולתי דניצלי נעילת שערים, הפ"י שביוה"כ היה לובש בגדי של רב להתפלל בו תפלת נעילה.

וכשנכבה אור עולם ורבינו הקדוש מרוזין זי"ע נסתלק לחיי עד ביום ג' מרחשון שנת תורה, והאחים הקדושים, באו ליחלק בעזבון אביהם הקדוש, עלה בדעתם מתחילה שיחלקו באופן שיתן כל אחד קאנווערט מסוגר שיהיה נכתב שמה מה שבירר לו, ואח"כ נתבטל הדבר והוסכם שתהיה החלוקה ע"פ גורל, ויפל בגורל אדמו"ר זי"ע התפילין מזקינו המגיד הגדול זי"ע, ואחר החלוקה אמר אחיו הגדול האדמו"ר מסאדיגורא זי"ע עתה חפץ אני לראות מה היה דעתו של כל אחד לבחור לו והביאו את הקונוורטין שהיו כתובים מתחילה ופתחו את הקונוורט של אדמו"ר זי"ע ומצאו כתוב שהוא מוחל כל חלקו בהירושה נגד התפילין, ורצון ירעיו יעשה.

וסיפר הגדולי דורינו נאמן בית האדמו"ר מטשורטקוב שליט"א ה"ה הגאון המפורסם מוה"ר מאיר שפירא שליט"א אב"ד ור"מ בק"ק לובלין כי כשתי שנים אחרי פטירת מרן מרוזין זי"ע ישב פעם אחת האדמו"ר מסאדיגורא זי"ע בחנוכה אחרי הדלקת הנרות בחדרו ודבר עניני חסידות, ובתוך דבריו אמר מתקנא אני באחי ר' דוד משה'גיו על שהוא מתפלל בהתפילין הקדושים של זקנינו המגיד זי"ע.

היו באותו מעמד שני אברכים צעירי היושבים כששמעו דברי הרה"ק מסאדיגורא זי"ע חוורו פניהם ולא ידעו לשות עצה בנפשם אם לדבר או לחדול, עד שהתאמץ אחד מהם ואמר רבי את חטאי אני מזכיר שאני וחבירי זה בראותינו גודל השתוקקותו של רבינו לתפילין אלו אמרנו לעשות נחת רוח לרבינו ולהמציא לו פרשיות אלו התפילין, ולכן לקחנו בסתר הפרשיות הקדושות האלה מבתי התפילין הללו והנחנו במקומן פרשיות אחרות, ובכן תחת ידינו הפרשיות האלה והכינו על הזדמנות לספר מזה לרבינו, אמנם בכל משך הזמן לא נתן הדבר לנו מנוח ולא נדע אם כדת עשינו, ובכן אחרי שהזכיר רבינו כעת מזה גלינו לו כל לבנו ומיד נביא הנה הפרשיות היקרות האלה,

דברים אלה עשו רושם גדול על כל השוטעים, ויותר מאשר תמהו על אברכים אלו שהרהיבו עוז בנפשם לעשות מעשה כזו עוד יותר השתוממו שמרן האדמו"ר לא הרגיש בזה עד עתה.

כשהביא האברך הפרשיות פקד האדמו"ר מסאדיגורא זי"ע שאל ידבר מזה כלום ואל ינלו לשום אדם מהנשמע עתה אבל הכונו כולכם לנסיעה לפוטוק מיד אחרי חנוכה.

וכעבור חנוכה נסע אדמו"ר מסאדיגורא זי"ע עם חבריא שלו כל האנשים שהיו באותו מעמד בחדרו לפוטוק, כבואם חיבב אדמו"ר זי"ע מאד את אחיו הגדול, ולמחרת בבוקר נכנס אדמו"ר מסאדיגורא לחדר תפלתו של אדמו"ר זי"ע וראה על השלחן מונחים תפילין דרש"י תפילין דר"ת תפילין דשמושא רבא וגם אלו התפילין שבאו בירושה מהמגיד זי"ע. כשעמד אדמו"ר זי"ע להתפלל נגש אל השלחן לקח בידו הקדושה התפילין בירושה אבל מיד התאנח והניחם במקומם ולקח תפילין דרש"י והניחם כשראה אדמו"ר מסאדיגזרא זי"ע מעשהו זה פתח ואמר אחי מדוע אין אתה מתפלל בתפילין ירושתך.

ענה אדמו"ר זי"ע ואמר האמת אגיד לך אחי כי במשך כל שתי שנים אלה לא הנחתי התפילין הקדושים האלה, והתחיל בענוות קדשו לומר כל פעם שאני לוקח התפילין להניחם אני מרגיש שאין אני ראוי שאניחם ובשברון לב אני מניח אותם מידי ומתפלל בתפילין אחרים. לא יכל מרן אדמו"ר מסאדיגורא זי"ע להבליג על התפעלותו ואמר אחי לא שאינך ראוי להניח התפילין הקדושים רק סיבה אחרת יש בדבר שאינך מרגיש קדושת התפילין יען שהפרשיות הקדושות נלקחו ממנם ועתה הא לך ואחזירם למקומם שאתה ראוי להניחם.

התפילין האלה עודם עתה תחי' בנו אדמו"ר מטשורטקוב שליט"א שמניחם שני פעמים בשנה בפורים ובערב יום הכפורים, ובזמן המלחמה כששרפו הקוזקים את היכל האדמו"ר מטשורטקוב ושדדו כל ההפצים שבתוכו נאבדו גם התפילין עד שהסיב ה' שע"י סימן מובהק נמצאו והוחזרו ליד אדמו"ר שליט"א.

ה.

תחילת נשיאותו של אדמו"ר זי"ע היתה בפאטיק, מראש דר יחד עם אחיו הקד:שים שם בנחלת אביהם שהוכרח לקנות בכדי שיוכל להתאזרח באוסטריא ולא ישלחוהו חזרה לרוסיא כנודע, ואז בשבת אחים גם יחד התחילו החסידים להתקשר עצמם אליהם שכל אחד קיבל לרב אחד האחים הקדושים.

וסיפר החסיד ר' אשר זעליג מאוסטילא ז"ל שאז לא ידע את נפשו אם לדבק עצמו לאדמו"ר הרה"ק מסאדיגורא זי"ע או אל אדמו"ר זי"ע, ואמר פעם אחת בלבו אם היום אראה את פני קדשו של הרה"ק ר' דוד משה ולא יהיה לי דבר מעכב אז סימן זה יהיה בידי כי מקומי אצלו, והר' אשר זעליג הנ"ל היה איש חולי ודרכו היה להתאחר תמיד בהכנה לתפלה ובאותו יום נתאחר בתפלתו עד כשהלך להקלויז להתפלל אמרו לו שאדמו"ר כבר יצא מבית תפלתו והולך לביתו. רץ הר' אשר זעליג אחריו ולא הספיק להשיגו עד שנכנס אדמו"ר לחלל הפתח והוא אחריו ולא ראה פני קדשו, אז חשב הר' אשר זעליג בלבו אולי אין מקומי אצל רבי זה, ותיכף החזיר אדמו"ר פניו

אל העם העומדים מאחוריו והר' אשר זעליג זכה לראות את פניו הקדושים האנשים שעמדו שם תמהו, על החזרת פנים זו ואך הר' אשר זעליג הוא ידע והבין כי בשבילו החזיר את פני קדשו.

והרב בנש"ק ר' דוד בן הרה"צ ר' מרדכי אבד"ק שימסק זלה"ה סיפר שזקינו הה"צ ר' יוסלי מראדוויל זלה"ה אחר פטירת רבו מרן מרוזין זי"ע הכין עצמו לנסוע לפאטק שבעת הזאת הי' יושבים כל האחים הקדושים בפאטיק וחשב במחשבתו להתעכב שם ששה שבתות ובכל שבת יהיה אצל אחד מהבנים הקדושים כסדר תולדתן הבכור כבכורתו, ונסע דרך וואלאטשיסק בעגלה ששכר לו משם ישר לפאטיק ובנסיעתו על הדרך הי' לו הרבה בלבולי מחשבות ובטולים מעבודת ה' וחשב בלבו בשלמא כשבאים להצדיק ומתחממים באור צדקתו ממילא כדאי אף אם יש איזה ביטולים מעבודה תורה ותפלה אבל בהיותו בדרך הנסיעה במה יתרץ הביטולים והבלבולים שגורם הדרך והיה צר לו מאד על זה, אח"כ נתיישב בדעתו יוכל היות שזהו מעשה בעל דבר שרוצה לבלבל אותו מנסיעתו להצדיק והיה לו בזה מלחמה במחשבתו בכל הדרך ההוא.

וכשבא לפאטיק ונכנס אל האכסניא היה בדעתו לכנוס בתחלה אל הרה"ק ר' שלום יוסף זלה"ה כי הוא הבכור, ופתאום בא איש אחד אל האכסניא ואמר אל הרב ר' יוסלי שעתה יכולים לכנוס אל רבינו לקבל שלום, אמר הר' יוסלי ז"ל אות היא הדבר שהיא מההשגחה העליונה שצריך אני לילך אליו בתחילה ותיכף נכנס ועמד לפני כ"ק אדמו"ר וקיבל שלום.

והתחיל אדמו"ר זללה"ה לספר לו שזקינו הרבי ר' שלום מפארבישטש זלה"ה כשהיה אצל חותנו זקנו הרה"ק ר' נחום מטשרנובל והיה דרכו בערב ראש השנה להתפלל מנחה האחרונה בעצמו לפני העמוד ופ"א בערב ר"ה בעת שהר' נחום התפלל מנחה בהתלהבות כדרכו בקודש היה לו להר"ש נפילות המוחין מאד ולא היה יכול לעמוד להתפלל והיה לו חלישות הדעת מאד בעת ההיא שהכל מתפללים בכוונה גדולה והתחזק עצמו להתפלל ולא יכל, עד שבאחרונה התאמץ מאד עד שבקושי גדול הגיע להתפלל עכ"פ בפירוש המלות כדרך איש פשוט, ואחר סיום תפלתו בא אליו הר' נחום ואמר להר' שלום בני מה זה רעש גדול שעשית בתפלת מנחה שלך היו כמה אלפים נשמות נדחות אשר היה להם עליה בתפלת המנחה שהתפללת, וסיים אדמו"ר זלה"ה לאו דוקא כשבאים אצל הצדיק יכולים לתקן נשמות אלא אפי' בהנסיעה בדרך אל הצדיק יכולים לתקן נשמות.

וספרה הרבנית הצדיקת פיגא ע"ה שפעם אחת היה דחק גדול בבית אדמו"ר זצ"ל וההכנסה לא היתה מספקת על ההוצאה, ונכנסה הרבנית אל אדמו"ר זי"ע בקובלנא כי אין לה לכלכל את הוצאות חצר הקודש, והשיב לה הנה כעת כוונת את השעה שאני מעיין עתה בכתבי הבעש"ט, ושם מסופר שהבעש"ט מתחילה סבל דחקות גדול רק על הוצאות ש"ק היה מוכרח להיות אצלו בהרחבה גדולה, ופ"א לא היה להרבנית שלו כסף על הוצאות שבת ונתנה במשכן את השטערנטיכעל שלה ולקחה בהלואה על הוצאת שבת כדרכה בהרחבה ע"כ, וכששמעה הרבנית את הדברים האלה התחילה להוריד דמעות, וכאשר ראה אדמו"ר זלה"ה שהיא בוכה אמר לה הנה כתוב עוד שם בהכתבים הנ"ל כי

הרבנית

הרבנית אשת הבעש"ט דחקה פ"א את בעלה שאינה יכולה לסבול את הלחץ זו הדחק ששורר בביתה, אמר לה הבעש"ט אם הייתי רוצה היה נופל מד' כותלי הבית כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות, אכן [אדמו"ר זל"ה נתן ידו על לבו] כשאני רוצה בדחקות מי יוכל לומר לו דבר.

ופ"א הוצרך אדמו"ר זי"ע סכום מעות לפזר עבור הקרובים והמיוחסים שהיה רגיל להחזיקם בצדקת פזרונו, ובאותו הפרק נשמע מהשר בארון הירש שמפזר כסף רב לטובת ישראל, ואמר הר' צבי רפפורט המשמש בקודש בדרך בדיחותא הלואי היה לאדמו"ר הכסף של הבארון היה ביכולתו להשפיע לכל במדה מספיקה, ענה אדמו"ר זי"ע בהתלהבות קדשו ווי נעמט מען בעסטער יראת שמים, ווי נעמט מען בעסטער יראת שמים.

מהרבנית הצדיקת פיגא ע"ה בת הרה"ק ר' אהרן מטשרנובל זי"ע העמיד רבינו שני בנים הבכור הרה"ק מוה"ר נחום מרדכי זלה"ה שהיה חתן אחיו הרה"ק מוה"ר שלום יוסף זי"ע הבכור בבני מרן מרוזין זלה"ה, אבל במעט שנותיו השלים נפשו בטהרה ונסתלק לחיי עד בכ"ה תמוז תרכ"ח בעיר דעלאטין ושם מנ"כ, השאיר אחריו בת היא הרבנית שרה'לי שנשאת אח"כ להרה"צ מוה"ר חיים אהרן זצ"ל בן האדמו"ר מטשורטקוב שליט"א.

והשני יבדיל לחיים ארוכים נזר ישראל ותפארתו הרה"ק מטשורטקוב שליט"א היושב על כסא דוד אביו שנולד ביום יו"ד אייר תרט"ו לאוי"ט.

פ"א בעת שהיה בנו אדמו"ר שליט"א מוטל בחולי גדול ה' ישמרהו נכנס אביו אדמו"ר זי"ע לבקרו והמחלה גברה עד מאד, ענה ואמר להאנשים העומדים אצלו יודען בקשו רחמים על בן יחיד שלי, ואח"כ פתח פה קדשו וסיפר מעשה שהיה בימי הרה"ק ר' ייבא מאוסטרהא זלה"ה והרה"ק ר' פנחס מקאריץ זלה"ה שהיה ג"כ באוסטרהא ודרכו של הר' פנחס היה לילך בכל לילה לטבול בהמקוה שהיה בעיר, והיה קשה להבלן להטריח את עצמו בכל לילה לפתוח לו את הדלת, ולמד את הרב הר' פנחס שיוכל לפתוח בעצמו את הדלת, פעם אחת הלך הר' פנחס בלילה להמקוה ונפלה עליו הדלת ונפל לארץ מת, ונודע הדבר להרה"צ ר' ייב"א ובא ועמד אצלו ואמר רבש"ע לא אזוז מכאן עד שיעמוד חי ואני מבטיח לך שיהיה לך נחת ממנו, וצמד הר' פנחס על רגליו ויחי עכלה"ק באותה לילה באה המחלה של אדמו"ר שליט"א עד משבר והתחיל להזיע, ואביו אדמו"ר זלה"ה שלח שיודיעוהו מה נשמע, ויאמרו לו שהוא מזיע, ואמר בבקשה שלא יתפרסם הדבר, ה' יחזקהו ויאמצהו לאריכת ימים ושנים אכי"ר.

ופ"א כשאמר אדמו"ר זי"ע עננו בצבור וכנודע שהוא זלה"ה היה אומר בחשאי וכל הצבור רצו לשמוע דבריו הקדושים שהיו חוצבים להבות אש לכן סבבו כולם את המקום שעמדו שם הוא זי"ע ובנו האדמו"ר שליט"א ומחמת הדוחק והחום נתעלף בנו הגה"ק שליט"א, ותיכף כשראו זאת האנשים שעמדו שם עשו רעש גדול, ואדמו"ר זלה"ה לא שמע ואמר הלאה עננו, וכשראו חמקורבים שאדמו"ר זל"ה אינו יודע כי בנו יחידו נתעלף הלך אחד מהם ולחש לו באזנו להזכיר בנו הקדוש שנתעלף, והוא אדמו"ר זי"ע לא הסיב עינו מהסליחה אף על רגע אחת, והראה בידו הקדושה כלאחר יד שיקחוהו מכאן והוא אמר עננו בלי הפסק.

ו.

דרכי עבודתו ותהלוכותיו בקודש היו נפלאים מאד כל מי שזכה להסתופף בצלו צלא דמהימנותא ראה עין בעין שעבודתו וקבלת עול מלכות שמים שלו היה למעלה מגדר האנושי לא נח ולא שקט לא ביום ולא בלילה והיה פרוש ומובדל מכל בני ביתו סגור ומוסגר בבדידות ועובד בתמידות.

מעולם לא נראה אצלו שום בדיחת הדעת אפי' בעת שמחת נישואין של אחד מצאצאיו, אך כשכבר הלכו להחופה היה חולץ תפיליו והולך באימה וביראה ותיכף אחר החופה היה שב ללמודיו ולעבודתו, הגם שהיו כמה אלפים אנשים רבנים ת"ח חשובים ונגידים והיו כולם ששים ושמחים לשם שמים היה הוא זי"ע מלובש ביראת ה'.

משים לילות כימים באור תורתו ותפלותיו עד שממש עברו לילות ארוכים בלי שום תנומה, וגם כאשר נרדם מעט לא היה שנתו רק בערך שתי שעות, מחצי הששית בבוקר עד חצי השמינית ובתוך זה השיעור נכנס גם פשיטת המלבושים ולבישתם, וגם בשנתו לא שכב לבו שבמשך השתי שעות האלו היה קורא כפעם בפעם הייליגער טאטי, הייליגער פאטער, הייליגער רחמים וכדומה כמו שהי' דרכו בקודש בעת ישיבתו אצל השלחן הטהור עם אנשי שלומו וחסידיו.

ופ"א אחר יוה"כ עברו עליו כמה ימים בלי שום תנומה ליל של ערב יוה"כ ליל יום הקדוש ומוצאי יוה"כ ואח"כ גם בלילה שלאחריה נכנסה הרבנית הצדיקת ע"ה בעת שעמד אז החסיד המפורסם ר' נחום שותק ע"ה ובכתה על שזה ארבעה לילות לא נתן תנומה לעפעפיו, השיב אז מען איז באמת דבוק צום אין סוף ברוך הוא קען מען זיך באגיין פירציג טאג אהן עסטען און אהן שלאפען, כן סיפר בנו של הר' נחום שותק ששמע מאביו ע"ה.

ופ"א בכתה הרבנית לפניו היתכן שלא יחוס על בריאתו ולא יתן שנה לעיניו, והשיב בהכנעה גלייב מיר איך האב פארגעסטן.

וסיפר הרב מוה"ר צבי דוד ז"ק ז"ל מו"צ דק"ק אסטילע ששמע מפי קדשה של הרבנית הצדיקת פיגא ע"ה שאמרה כי בעולם העליון תוכל היא להעיד עליו כמו שנאמר ברבינו הקדוש שלא נהנה מהעולם הזה אפי' באצבע קטנה.

פעם אחת ציוה עלי' גיסה האדמו"ר רא"י זי"ע מסאדיגורא שתשמור את בעלה אדמו"ר זי"ע שלא יתענה, אבל אם כי רצתה לקיים המצוה לשמור דברי חכמים לא ידעה איך לשות עצות בנפשה לחוות דעתה לאיש קדוש ונורא בעניני תהלוכותיו, וספרה בזה"ל השי"ת שלח לי עצה במחשבתי מראש לדעת אם הוא מתענה אם לא כי היה קשה לה לדעת בהיותו מסתיר את עצמו, ופקדתי על איש ביתו שיודיע לי כשיביאו לו בבוקר קאווע לשתות, וכאשר נכנסתי אצלו מיד אחרי הבאת הקאווע מצאתי שכבר היתה הצליחות ריקה מהקאווע והגריד היה ניכר על דופני הצליחות מזה הכרתי ששפך את הקאווע בכדי שלא יהיה נודע אם הוא מתענה, ובקשתי מהשי"ת שישלח דברו בפי שלא אכשל בלשוני ובעזר ה' פתחתי את פי ואמרתי בזה"ל באַרעכן זיך וועלכעס עס איז טייערער ביי השי"ת צו דיין פאסטין צו דיין עסטען, וצוה תיכף להביא כוס קאווע אחרת ושתה.

אדמו"ר זי"ע היה אומר כי שלשה דברים

דברים פעל אצל הרבונו של עולם א) אשר לא יזיז בשום אבר מבלי אשר ייחד יחודים בכל עשי' באחד מאיבריו, ב) אהבת ישראל, ג) אשר מכל איש שיתן לו כסף אם יכאב לו איזה כאב בקצה העולם אזי ירגיש מיד.

ופעם אחת אמר שהתפשר עם הגוף שלו ופעל אצלו אז יא עססין און ניט עססען, יאָ שלאָפען און ניט שלאפען זאל ביי איהם זיין גלייך.

וספרו החסידים בנש"ק הר' יעקב ישראל ור' שעפטיל מב"ד שהיו בפאטיק ונכנסו אצל אדמו"ר זלה"ה ותבעו אותו מטבע ואמר ר' שעפטיל בשם אביו מרן מרוזין זי"ע כי הצדיק בנתינת המטבע עושה יחוד, השיב אדמו"ר זלה"ה אני אומר לכם ששמעתי מאבי אז נעמין א זאַך פון דאַנין אַהין אין עושים בלי יחוד.

ופ"א סיפר אדמו"ר זי"ע מהרה"ק ר' מיכלי זלה"ה שפ"א נסע עם בנו הרה"ק ר' יצחק מראדוויל זלה"ה כשהיה עוד צעיר לימים למעזריטש כשבאו שלח הרבי ר' מיכלי את בנו הר' יצחק זלה"ה אל בית המגיד זי"ע שיתודע באיזה זמן יכול לבוא לעמוד לפניו וכאשר נכנס הר' יצחק זלה"ה להמגיד ועמד שם לא פנה אליו המגיד כלל ולא הושיט לו שלום, וחזר אצל אביו ויספר לו כי המגיד לא השגיח עליו, ויען אביו הצדיק ר' מיכלי ואמר תדע בני שהמגיד לא היה יכול להפסיק מלמודו שהיה לומד אז עם אליהו ז"ט, אח"כ הלכו שניהם להמגיד וקיבל אותם המגיד בכבוד גדול ובעמדם שם יצא המגיד מחדרו לחוץ ועל השלחן היה מונח הפישקאלי שלו, ולקח הה"צ הר' יצחק זלה"ה את הפישקאלי להביט בו ויחזיר אותו על השלחן, וכאשר בא המגיד זלה"ה אל החדר אמר בזה"ל אז מען ווייסט ניט טיט מען ניט, הצדיק כשאיחז איזה חפץ בידו הוא בונה עולמות וכשמניחו ובא אחר ומעתיק אותו ממקומו למקום אחר הוא מחריב עולמות ר"ל עכ"ל הטהור של אדמו"ר, וכן אחז צדיק דרכו בכל עשיותיו לשם שמים ביחודים והתדבקות בחי עולמים.

פ"א אחר קידוש בליל ש"ק היו כמה רבנים צדיקים מפוילין וסיפר אחד הצדיקים מהצה"ק מקאזניטץ זי"ע שאמר לפני איזה אדון (הראַביא) שיש לו דביקות באלקים עשרה שעות בלי הפסק רגע, ושאל אדמו"ר זי"ע את הרב הזה (שהיה נכד המגיד מקאזניץ) מה היה בעת חוליו של המגיד מקאזניץ אם גם אז היה לו הדביקות הזה, והרב השיב כמסתפק הלא כמעט היה לרוב שוכב במטתו. ואח"כ הפסיק מעט אדמו"ר זי"ע ואמר כמתמיה ואח"כ מה עשה המגיד מקאזניץ, ורבותא כזאת שיהיה להצדיק דביקות כ"ד שעות במעל"ע לא ראיתם עוד, ובעת שסיים הדבר הזה נראה כשחוק קדוש על שפתיו וממש עמדו שערות כל העולם שעמדו אז לפני כסא כבודו, כי נראה בוודאי שכוונתו היה על עצמו כך דנו אז כל הרבנים שהיו.

פ"א היה הרב החסיד בנש"ק הר' שלומקא מאה"ק נכד המלאך הקדוש. ושאל אותו מרן אדמו"ר זצוקל"ה אם הספרדיים (פרענקין) יש להם אמונת חכמים, והשיב שאין יודעים כלל מאמונת צדיקים רק מאמינים בהאר"י הקדוש ז"ל ובפרט מר"ש בן יוחאי יחזיקו בהתלהבות גדול בעת הלולא שלו בל"ג בעומר יזילו כספם לרוב על הדלקות וכדומה, ויען אדמו"ר ציס"ע זי"ע, שוטים, אבל מאמינים המה שגם הרשב"י היה ילוד אשה איך לא יאמינו בצדיקים שגם היום יש צדיק כרשב"י, אני אומר לכם

לכם שגם היום יש צדיק כו' שמעון בן יוחאי.

בכל ערב יוה"כ היה מנהגו של אדמו"ר זי"ע להרבות בבכי' בהיכלו והיחידי סגולה שלו שזכו לכנוס אצלו בצהרים קודם מנחה נפלה עליהם חרדה גדולה להביט בפני קדשו אשר היה כמטיל פחד אימת יום הדין. פ"א בעיוה"כ כשנכנס בנו יחידו הוא מרן האדמו"ר הק' שליט"א אצל אדמו"ר הזקן זי"ע לבקש מתיקה כמנהגו בכל עיוה"כ נפל עליו פחד בראותו את הבכיות של אביו אדמו"ר זי"ע, והבין אדמו"ר זי"ע שבנו יחידו מרן אדמו"ר שליט"א משתומם ומתפחד על הבכיות שלו, ויקרב אדמו"ר זי"ע לאדמו"ר שליט"א ויאמר לו בלשונו הקדוש זייסטי מיין קינד אזוי דארף מען ווייניין אז מען איז ניט עהרליך עכלה"ק, ואנן מה נעני אבתרי' דמרן זי"ע, ואמר על זה אדמו"ר שליט"א שמחמת שהצדיק הדור הוא כלול מכל נשמות ישראל ולפיכך הוא בוכה עבור הנשמות הצריכות לבכות כן.

ואין די אומר לספר מדת אהבת ישראל שבו והשתתפותו בצערו של כל אחד מישראל, לפעמים תכופות היה רץ בחדרו שעות שלימות בתפלה עבור שוחרי עצתו, ופעם אחת עברו כמה לילות נדודים שלא הניח עצמו לפוש גם לשעה קלה עד שפחדו אנשי ביתו מאד לבריאתו, התאמץ אחד המקורבים ונכנס לחדרו אבל רבינו לא הרגיש בו ובאנחות פסע מזויות לזויות בלי מנוח, כאשר כבר התחיל השחר להזריח פנה המקורב ואמר רבינו כבר עברו לילות אחדות בלי שינה אולי יאבה רבינו כעת לנוח קצת, עמד אדמו"ר רגעים אחדות ופנה לך קל לומר לנוח קצת אבל אני מה אעשה אחרי שהיה אצלי אדם שלא אדע לשית עצה בנפשי מה לעשות עמו ואיך אוכל למצוא מנוח על סעודת שלישי למילה שנעשה לבן אדמו"ר שליט"א הה"צ ר' חיים אהרן זצ"ל כי על זמן הלידה נסעה היולדת שהיא בת אדמו"ר מסאדיגורא זי"ע לבית אביה ועל שמחת ברית מילה בא גם מרן אדמו"ר זי"ע לסאדיגורא ונתעכב שם עד יום ג' למילה שהכינו אז סעודה כנהוג. ובאו שני האבות הקדושים האחים הצדיקים הנאהבים והנעימים בחייהם האדמורי"ם מסאדיגורא ומטשורטקוב ליסב על השלחן, ומזגו להם כוסות יין ושתו מעט ותקעו כפם זל"ז בשתיית לחיים, אמר האדמו"ר מסאדיגורא היום יום שלישי למילה באברהם אבינו נאמר שבאו אליו ג' מלאכים ביום ג' למילתו א' לרפאות את אברהם וא' לבשר את שרה וא' להפוך את סדום, כמו כן יהי' עתה ה"ר שה' יעזור בג' דברים הללו שיהיה נשלח רפואה לבן הנימול, וגם שנתבשר בקרב שיפקד בני הה"צ ר' שלמה (שהיה אז מחשוכי בנים) בזש"ק, וגם שיהיה מפלה לאפקורסים מעיר טשערנאוויץ, השיב אדמו"ר זי"ע מי כתיב יתמו חוטאים כתיב יעזור ה' שיעשו תשובה, השיב מרן מס"ג כתיב כל באיה לא ישובון שהרשעים האלה נשרשו ברשעם וא"א להם לעשות תשובה, השיב עוד מרן אדמו"ר הרי ביד השי"ת לעשות חתירה מתחת כסא הכבוד ומתוך הדברים האלה פסקו את שיחתם, ולא נודע אם באו לידי מסקנה אחת, וכאשר עבר זמן ערך תשעה שנים אמר מרן מס"ג זי"ע לחתנו הה"צ ר' נחום דוב זצ"ל זה לי זמן כביר שהיה לי וויכוח עם אחי ועתה מתחרט אני שלא הסכמתי לדבריו.

וסיפר החסיד ר' אשר זעליג ז"ל כי אחיו החסיד הר' זאב סיפר שדרכו היה

היה כמה פעמים להיות על חג השבועות אצל אדמו"ר זלה"ה, ופ"א איתרמי אונסא ולא יכל לבוא, וכתב לאחיו הר' אשר זעליג הנ"ל שהיה אז בטשורטקוב שיזכירו לפני אדמו"ר זי"ע, ואחר חג השבועות נכנס הר' אשר זעליג ומסר פתקא עבור אחיו הר' זאב, ענה אדמו"ר זי"ע ואמר אחיכם הר' זאב היה כאן בחג השבועות הזה, והיה לפליאה בעיני הר' אשר זעליג, אח"כ התראה פנים עם אחיו הר' זאב וסיפר לו מה שאמר אדמו"ר זי"ע עליו שהיה אצלו בשבועות, סיפר לו הר' זאב כי ביום החג היצר לו מה שלא היה יכול להיות במחנה קודש וצייר לו במחשבתו את תמונת צורת אדמו"ר זי"ע איך הוא יושב בשלחנו הטהור עם חסידיו והעמיק במחשבתו כאלו הוא נמצא ג"כ שם [ובס' בית ישראל הביא מתשובת הרדב"ז שאמרו בס' החכמה כי בהיות אדם מתכוון אל רבו ונותן אליו לבו תקשור נפשו בנפשו ויחיל עליו מהשפע אשר עליו וכו' עיי"ש.

פ"א אמר אחד מהרבנים הצדיקים לאדמו"ר זי"ע קודם נסיעתו לביתו בעת שקיבל ברכת הפרידה שיעזור לו ה' שיהיה בעת תפלתו בביתו בר"ה אצל אדמו"ר זי"ע. והשיב לו אדמו"ר זי"ע בזה"ל כמים הפנים לפנים כן לב אדם אל אדם כשאתם תזכירו עצמכם שם ממני אז גם אני זכור אזכור אתכם פה.

וידוע דרכו בקודש של אדמו"ר זי"ע לבלי לענות על ריב אך להיות משכים ומעריב בעבודתו הקודש שממילא תכלה המחלוקת ואם כי נרעש העולם אחז פלך שתיקותא שאין לך מדה טובה הימנה ואמר בלשונו הטהור פין שווייגען ווערט מען נישט מיד

ז.

כשהעתיק רבינו משכנו לעיר טשורטקוב כבר היה רבן של אלפי חסידים מובהקים גדולי התורה ואנשי מעשה, מקצה הארץ ועד קצה משך אדמו"ר זי"ע לבם של בני ישראל באמונה טהורה, ורבבות אנשים השכימו לפתחו לדרוש בעצתו, ומהירות שכלו היה ענין אלקי לא ישוער בשום אופן בשכל אנושי כי בפחות מכהרף עין היה מתיישב בענין גדול ליעץ כדת מה לעשות והיה קולע אל השערה בעצותיו המכוונות למי ששם לב לדברות קדשו הספירות והמנויות.

וסיפר הרה"ג מוה"ר וועבער שפ"א בא לפני אדמו"ר זי"ע בענין כללי והיה מסדר דבריו לנקוט עצמו בקצרה ובכל זאת היה סבור שלכל הפחות יצטרך שני מינוטען להסביר הענין, אבל כשהתחיל לומר בערך י"ב תיבות, השיב מרן זי"ע תוכיות המבוקש מה שעדיין לא אמר וכל תשובתו היתה של שבעה תיבות.

פ"א בא לפני אדמו"ר זי"ע אחד מחסידיו איש עשיר בעל נכסים מרובים שדות טחנות רחיים ומשרפות יין שרף, כל עסק היה תחת פקחותו של מנהל אחד והוא הגביר בא כפעם בפעם לראות מה יעשה שם, ויהי היום אירע מכשול שאחד העובדים במשרפת יין שרף חלט עצמו בדוד רותח של יין שרף שפקע באמצע רתיחותו, החסיד בעל המשרפה הוציא לרפוי ושבת פרנס בני ביתו של הפועל וגם פייסו על צערו, אבל הקטיגור של המחוז השיג כתב אשמה עליו לבית המשפט בעשאו את בעה"ב אחראי בעד מצב כלי בית המשרפה ואמר שבשביל שלא השגיח על קלקול הדוד לכן הגיעה הצרה הזאת, והיה החסיד הנ"ל בסכנה שמלבד שמתפרע במטוני' סכום עצום עוד

יתפרע מגופי' ויוכרח לשבת בבית הסוהר חדשים מספר.

לפני זמן המוגבל למשפט בעיר המחוז טרנופול צוה הגביר הנ"ל לרתום מרכבתו ונסע עם חתנו לטרנופול. אבל הקדים לנסוע בכדי שיהיה מקודם בטשורטקוב אצל רבינו הקדוש זי"ע אמנם חשב שלא יתעכב שם כי אם מיד אחרי הגשת הפתקא יסע הלאה במרכבתו לטרנופול בכדי שיהיה לו עוד זמן להתראות עם המליץ שלו. כבואו לפני אדמו"ר זי"ע שפך לפניו מרורות לבו ויאמר הלואי שאפקע את עצמי בדמים, אבל למשפטים בל ידעום של האומות הרי אני ערב על הכל בגופי. נאנח אדמו"ר ציסיע זי"ע וסגר עפעפיו רגעים אחדות ואמר בעזרת השי"ת תיסע מחר עם מרכבת הבי דואר לטרנופול והשי"ת יעזור, תמה העשיר ואמר, רבי, באתי הנה במרכבתי ומוכרח אני ליסע מיד ולא אוכל לחכות עד צאת מרכבת הבי דואר כי צריך אני להתקדם ולהיות אצל העורך דין שלי, נענה אדמו"ר ואמר עוד הפעם מלה במלה כמו שאמר מקודם בעזרת השי"ת תיסע מחר עם מרכבת הבי דואר והשי"ת יעזור.

יצא העשיר מלפני רבינו זלה"ה נפשו תשתוחח עליו הוא חשב לנסוע תיכף ויגיע לטרנופול בצהרים של יום לפני המשפט שיוכל לדבר עם המליץ שלו ואולי להתראות עם מי שיוצרך, ועתה מוכרח לחכות עד צאת מרכבת הבי דואר, אבל דבר המלך אין להשיב שלח מרכבתו לטרנופול וביד העגלון שלח מכתב להאדבוקאט שלו שיחכה עליו באישון לילה, כי לא יוכל לבא היום, והוא עם חתנו הצעיר די"ז חכו עד צאת מרכבת הבי דואר, כשישבו שניהם במרכבה מצאו שם עוד נוסעת אחת לטרנופול ערלית אחת שנראה ממלבושיה שאינה מדלות העם כי אם אשת איזה אציל או פקיד, ואחרי שארכה הנסיעה הרבה שעות התחילה הערלית לבוא עמהם בדברים ושאלה על תכלית נסיעתם לטרנופול, בהמשך הנסיעה נתודע להם שהיא אשת השופט שלפניו יבא משפטם ביום מחר, מובן שהשתמשו בהזדמנות זו. עד שהבטיחה להם שתיכף בבואם לטרנופול תדבר עם בעלה אודות משפטם ובלילה יבואו המה וישמעו מה בפיו, בקצרה, למחרת במשפט העיר יועץ בית משפט מחוזי הלזה שעבודת אותו פועל לא היה במחלקה שבה הדוד של יין שרף כי אם במחלקה אחרת, וכיון שכן אין בעה"ב אחראי עליו, ויצא אותו גביר לחפשו, כל הספור האמתי הזה כתב חתן אותו חסיד שנסע עמו יחד והיה אח"כ לסופר מפורסם בזכרונות שהדפיס בווין (עמוד מב – נב).

פ"א בא איש אחד לפני אדמו"ר זי"ע בקובלנא שאחרי שתיקן בדקי ביתו פגעה בו מדת הדין ר"ל במיתת בניו ואישתו, ותולה שזהו על אשר הסיר המרזיבא ממקומה (עיין בגמ' חולין ק"ה ע"ב) וגם אחר שהחזירה למקומה עוד לא מצא מנוח מפגעים רעים, ועתה נשא אשה שנית והיא מעוברת, ונפשו נבהלה מאד, לכן מבקש שיעזר לו השי"ת שיזכה מעתה לגדל בניו, ושאל איזה שם יקרא להילד היולד, ברכוהו אדמו"ר זי"ע וצוה לחפש בהסדרה או בהפטורה של אותו שבת שבה תלד אשתו, האיש נסע לביתו ונולדה לו בת בשבוע שקורין בפ' נשא, וחפשו שם לנקיבה ולא מצאו וחפשו בהפטורה במעשה דשמשון ולא מצאו, ונזכר אח"כ מה דאיתא בגמרא ב"ב צ"א אמו דשמשון צלפונית שמה והוסכם לקרוא

שם

שם הילד צלפונית, ואח"כ מצאו בחכמת שלמה למהרש"ל בבא בתרא שם שכתב שם צלפונית טוב לרוח רעה מצאתי עכ"ל, וראו כולם איך רוח ה' דיבר באדמו"ר זי"ע ברוה"ק גלוי לכוון מראשי' אחרית דבר לגרש הרוח רע מביתו.

סיפר הר' אלטער סטאריקאב שפ"א הגיש פתקא עבור אחד שעמד במצב לא טוב והיה לו עסק ביש והיה צריך לישועה והיה זאת אחר כמה פעמים שדפק האיש על דלתי אדמו"ר זי"ע ולא נושע עוד, והר' אלטער הציע לפני אדמו"ר זי"ע גודל מצוקת האיש ודבר ע"ז מה נעשה בזה שאחר כמה עתירות ובקשות לפני הצדיק אינם נענים שיוכל אדם ליפול מזה מהאמונה, נתלהב אדמו"ר ואור פניו בערו ענה ואמר קשיות צו פרעגן איז דאָ א סך רק דער אמת איז ויאמינו בה' ובמשה עבדו, וקודם נסיעתו לביתו בעת שנכנס הר' אלטער ליקח ברכת הפרידה בהיכל קדשו מצא את המשמש הר' צבי שקורא לפני אדמו"ר מכתב מהאיש הזה שנושע בה' והוטב מצבו ויאמר אדמו"ר זי"ע אליו איהר זעהט אז גאט העלפט.

פעם אחת שאל על איזה איש נכבד שהיה צריך לישועה באיזה דבר ושאל להמקורבים שלו אם כבר נושע, ואמרו לו שעדיין לא נושע וגם כמעט הוא שלא כדרך הטבע ענין ישועתו, וע"ז אמר הרה"ק זי"ע בלשונו הקדוש בטח לא היה לו אמונה שלימה, כי לכאורה קשה מה שייך לחלק בין כדרך הטבע לשלא כדרך הטבע הלוא הדרך הטבע הוא מה' וגם השלא כדרך הטבע הוא ג"כ מה' ומאי נפ"מ, וגם לכאורה אין שייך לבקש בשום פעם על ענין שלא כדרך הטבע דהא אין סומכין על הנס, ועכ"ז מצינו פעמים הרבה בגדולי הצדיקים שבקשו על ענינים שלא כדרך הטבע, אך באמת ניחא דהנה בעת בריאת העולמות היה השפעת האורות גדולים כל כך בלי גבול עד שלא היה בכח העולם לסבול האורות והיה מוכרח להיות שבירת הכלים ולפיכך נעשה הצמצום בכלי משוער שיוכל העולם לקבל האורות והוא הדרך הטבע זה הוא כלי הצמצום של בריאת העולם לקבלת האורות בשיעור מוגבל והנה כלי הוא הכנה של אדם, וההכנה היא האמונה, נמצא דלאו כל אדם ולא בכל זמן הוא שוה הכדרך הטבע רק מי שאמונתו יותר גדולה נמצא דהכלי צמצום שלו יותר גדול ורחב וממילא אצלו הכדרך הטבע עד גבול אמונתו הרחבה דהא האמונה הוא כלי שנתצמצם בו הכדרך הטבע וגם יוכל היות שבאדם אחד אתמול היתה אמונתו קטנה והיה נחשב אצלו איזה ישועה לדבר שהוא למעלה מהטבע והיום נתרחבה אמונתו ונתגדלה וממילא הכלי שלו שהיא הכדרך הטבע ג"כ נתגדל ונתרחב ונעשה היום ישועתו בבחינת דרך הטבע ממש וזהו הענין שמצינו בעת קריעת ים סוף בנחשון בן עמינדב שקפץ בים עד צוארו „ואמר" רק אמירה רכה ונעימה ולא צעק בקולי קולות רק אמר בפשיטות הושיעה ה' כי באו מים עד נפש „כי" הוא מלשון אע"פ רצ"ל אע"פ שבאו מים עד נפש היינו שהיה הים לפניהם ומצרים אחריהם עכ"ז לא נתרגש נחשון לצעוק בקולות רק אמר בפשיטות הושיעה ה' כי אמונתו בה' היתה גדולה כל כך עד שהיה אצלו פשיטות ודרך הטבע שאף שכבר הגיע צוארו במים אין מעצור לה' להושיע והוא כדרך הטבע ולפיכך לא צעק בהתרגשות רק אמר בפשיטות הושיעה ה', וכן

צריך

צריך כל אדם להיות אמונתו גדולה שאין שייכות כלל אצל הקב"ה שלא כדרך הטבע וממילא נעשה אצלו הכל לכדרך הטבע ויוכל להוושע בניקל.

פעם אחת דיבר בהיכל קדשו ממדריגת הצדיקים בדור שעבר עד שהגיע לדבר מההצה"ק מסטרעליסק זצללה"ה ושאל אם נמצא שם אחד שיודע איזה דיבור מהרה"צ הזה והשיב איש אחד שפ"א ישב הרה"ק מסטרעליסק בשלחנו ואמר בהתלהבות גדול גל עיני ואביטה נפלאות מתורתיך ואח"כ אמר הה"צ מסטרעליסק פי' הפס' הזה הוא כך, גל עיני היינו שבעת הבריאה ברא הקב"ה אור גדול כדי שיוכל כל אדם להסתכל מסוף עולם ועד סופו ולא יהיה שום מסך מבדיל החוצץ ראיית העין אך אח"כ גנז הקב"ה את האור הזה לכן בקש דהמע"ה גל עיני כי הלוא פליאה גדולה מהיכן מציאת הכח הרוחני הזה לראות כל הדברים בעין הגשמי אשר בו לובן ושחור והלא העיקר הוא אך כח ה' אשר נתן בעינו של אדם כח הראות ורק יש להעין מסך המבדיל שלא יוכל לראות מבעד להמסך הזה למרחוק יותר משיעור המוגבל בו, ולכן ביקש דהמע"ה גל עיני שתיקח ממני את המסך המבדיל הזה כדי שאוכל להביט נפלאות ולא יהיה שום מסך מבדיל, הלא מתורתך רואה אנכי כי בעת הבריאה לא היה שום דבר חוצץ ומבדיל בין העין והאור ע"כ דברי קדשו של הרה"ק מסטרעליסק זי"ע.

וע"ז פתח אדמו"ר ציס"ע זי"ע בדברי קדשו ואמר תמיד היא לפלא בעיני העולם שכמה אנשים אשר בעת תבוא אליהם רעה ח"ו יסעו אל הצדיקים בבקשות ותחנונים שיתפללו הצדיקים עליהם ויושעו מצרותיהם ועכ"ז אנו רואים כמה פעמים לא ימצאו ישועה ועזרה שלא נענו הצדיקים בתפילתם עליהם, ולכאורה אין מובן הא מצינו שהקב"ה גוזר וצדיק מבטל. אך האמת הוא שהרצה הבאה על האדם ח"ו היא טובה מסותרת כי מאתו לא תצא הרעות ובוודאי היסורים האלה הבאים על האדם המה לתכלית טוב ותיקון בשרשו אך טח עיני בשר מראות את הטובה הגנוזה בתוך היסורים האלה, וכשנוסע הבעל יסורים הללו להצדיק באמת יש כח ביד הצדיק לבטל הרעה הזאת שבאה על האדם הזה אך הצדיק בעצמו יודע את הטובה אשר יצמח מזה כמה"כ ה' אלקים דיבר מי לא ינבא ר"ל ה' הוא מדת הרחמים אלקים הוא מדת הדין היינו שמדת הרחמים בחינת הוי' מסכים למדת הדין בחינת אלקים לשלוח דינים ח"ו על איזה אדם "מי" היינו הצדיק שנקרא מי, לא ינבא, ר"ל בכח הצדיק לבטל ולומר "לא" שלא יהיה הדבר "ינבא" מלשון ניב שפתים, רק כתיב כי לא יעשה ה' אלקים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים ר"ל שלא יעשה ה' מדת הרחמים אלקים מדת הדין כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים שמודיע השי"ת להצדיק הדור המסתכל באספקלריא המאירה את התכלית הטוב שיצמח מהדין והרע הזה הבאה על האדם כדי שלא יתפלל הצדיק הדור עליו ולא יבטל את הגזירה כמאמר העולם משטעלט דעם גנב פאר דער טיער. אך זה הדבר לא שייך רק אם בא אל צדיק הדור שיוכל להסתכל בשרשו מראשו ועד סופו ולכן אינו רוצה לבטל הגזירה לבל יגרום ניגוד לתכלית התיקון בשורש שלו אבל כשבא אל צדיק שאינו במדריגה זו לראות בעינא פקיחא מראש מקדם השייך לשורש נשמתו ואינו מבין כל זה והוא מתפלל

ומפציר

ומפציר בתחנונים לפני הקב"ה שיבטל את הגזירה מעל האיש יוכל היות שיפעול בפעולתו והקב"ה עושה לו רצונו והדינים נבטלים ממנו לע"ע, וזה הוא הענין שמצינו באברהם אבינו ע"ה שהתפלל על סדום אולי יש חמשים צדיקים בתוך העיר ר"ל שהוא בעצמו לא יוכל להתפלל על הצלת סדום מחמת שראה הטובה הצפונה בזה לשורש נשמתם אבל אולי יש חמשים צדיקים הקטנים ממדריגתו שלא ידעו ולא יבינו כל זאת וממילא יוכלו להתפלל ולבטל הגזירה לעת עתה.

פ"א שבת אצל אדמו"ר זי"ע בשבת פ' ואתחנן הגביר החסיד ר' קאפלער מזאלישטשיק ז"ל, ובשבת כשהסיב אדמו"ר ז"ל בשלחן אמר אז תורה על פס' רב לך, ואח"כ פנה אל החסיד ר' יוסף הנ"ל ואמר כשהאדם בא אל הצדיק והצדיק רואה ששורה עליו דינים ר"ל אכן הצדיק רואה אשר תכלית הדינים היא לטובה עבור האיש ואינו רוצה לבטל הדינים ממנו אכן גם צר לו מאד על הרעה שיסבול האדם מה עושה אז הצדיק, מתפלל להשי"ת וממעט ממנו הדינים על דינים קלים, האדם הפשוט שאינו מבין את זאת יוכל ח"ו ליפול מהאמונה, והחסיד הר' יוסף הנ"ל הרגיש בזה שעליו הדבר סובב, ואחר שבת החיש נסיעתו לביתו, כשבא סמוך לביתו נודע לו שהיה לו היזק גדול במסחרו שהיו לו עצים ע"פ המים והפסיד כמה אלפים, ונתן תודה לה', כי בטח הי' תלויים עליו דינים יותר מזה ואדמו"ר זי"ע הקיל עליו להפסד ממון.

בשנת תרמ"ב ה' ניסן שחל בש"ק היארצייט של ההצה"ק מאפטא זי"ע אחר הקידוש בליל ש"ק ישב על הכסא בהתלהבות נורא מאד כידוע דרכו הקודש אחר הקידוש הנורא אשר ממש בעיני בשר הגשמיים ראו מלאך ה' צבאות יושב על הכסא, ויפתח מרן אדמו"ר ציס"ע זצוקללה"ה את פי קדשו ויאמר היום הוא היא"צ של ההצה"ק מאפטא זי"ע, הה"צ הזה צוה שיכתבו על הציון שלו רק השבח הזה שהוא אוהב ישראל, השי"ת יעזור שזכותו יגן עלינו ויהיו ישועות על ישראל, כשרואים הטובה מהצרות ח"ו אזי אין בכח הצדיק להתפלל עליהם לבטלם, ושנה עוד הפעם כשרואין הטובה מהצרות עין יכולים להתפלל עליהם, פעם אחת היה לקוי לבנה בזמן אבי ז"ל מרוזין ובעת שהודיעו לאבי ז"ל מהלקוי הזה אז אמר לבניו ידעתי מקודם שיהיה כך מכירים אתם היטב את הגביע כסף שלי מקידוש איך הוא לבן מאד, והנה חלום חלמתי שהוא שחור לכן ידעתי שיהיה הלקוי, ואח"כ אמר אבי ז"ל שאי אפשר להיות אור עד שיהיה מקודם חושך, ואח"כ סיים מרן אדמו"ר זי"ע עוד הפעם כשרואין הטובה מהדבר אין בכח אפי' לבקש עליו, ושנה הנ"ל היה השנה הידועה שאח"כ נעשו הגזירות מהחוקים החדשה ברוסיא.

ובס' בית ישראל כתב הרב ר' ראובן ז"ק שליט"א פ"א עמדתי לפני כ"ק אדמו"ר בעת שישב על כסא קדשו לקבל הפתקאות ולברך את העם בברכותיו הטהורות וניגש איש אחד בבקשתו שהוא מחשובי בנים ר"ל והשיב אדמו"ר זלה"ה את ברכתו השי"ת יעזור לך שתפקד בזש"ק. ועמד האיש ואמר רבינו הלא כמה פעמים באתי אצליכם בבקשתי זאת ואתם תברכני כמו כן ועדיין לא נושעתי, ענה אדמו"ר בדברות קדשו ה' יעזור שתשיגו את רצון שתתקיים ברכתי שאני מברך אתכם.

פ"א אמר אדמו"ר זצללה"ה זי"ע להחסיד המקורב הר' צבי רפפורט שהיה אז עולם גדול והר' צבי קבל לפניו שיש לו המון קוויטלין וביקש מאדמו"ר זי"ע שיאציל זמן יותר מרווח ופנוי לקרותם לפניו אמר אז אדמו"ר זי"ע כעת נהיה מוכרחים לעשות העצה מההצה"ק מאפטא זי"ע שפ"א היו לפניו הרבה קוויטלין בר"ה ויוה"כ ולא הספיק לו העת לקרותם כולם והיה לו להההצה"ק מאפטא זי"ע בתי כיסים גדולים במלבושיו ולקח כל הקוויטלין והניחם בבתי כיסים שלו וסמך שתי ידיו הקדושים על בתי כיסים שלו בבני חיי אריכא ומזונא רויחא ושנה טובה, ואחר שסיפר אדמו"ר זי"ע את העובדא הקדושה הלזו מההצה"ק מאפטא זי"ע קיים בנפשו ג"כ עובדא זו ויצרור כל הקוויטלין במטפחתו ואדמו"ר הקדוש זי"ע הניח את שתי ידיו הקדושים על המטפחת שהיה מלא עם קוויטלין ובירך אותם בברכת קדשו בכל השפעות הנ"ל כנ"ל בשם ההצה"ק מאפטא זי"ע.

סיפר מהרה"ק מבארדיטשוב אשר פ"א קרא למשמשיו ואמר להם שיקבצו אליו מנין שצריך לעשות סיום. ואחר שנתקבצו המנין אמר למשמשו אתה זוכר כמה ימים עברו מעת שהיית עמדי על ברית מילה אצל פלוני, והתחיל המשמש להזכיר עצמו וחשב כמה ימים והשיב שהיום הוא יום הארבעים, ענה הרה"ק מבארדיטשוב הנה תשמועו מה שאספר לכם כי בעת שבאתי אל הבית שהיה שם הברית מילה הנ"ל מצאתי ספר א' פתחתו וראית שהוא הביאור עה"ת ותיכף סגרתיו, ונגזר עלי במרום שלא תקובל תפילתי ארבעים יום. והיום נשלמו המ' יום הנ"ל וזהו הסיום שצריך אני לעשות, וסיים אדמו"ר זללה"ה ועכשיו נעביך נעביך קורין בהביכלין ברוסיא ובאוסטריך ה' יצילנו.

ח.

פ"א שאלוהו לאדמו"ר זי"ע על מה שאינו אומר תורה כשמסיב בשלחנו הטהור, השיב ע"ז כי ידוע שהצדיק הוא חלק אלקי ממעל וכשם שהשי"ת הוא בהסתר כן צריך הצדיק להתנהג בהסתר.

ופ"א שאלוהו חסידים זקנים מדוע אינם זוכים לשמוע ממנו דברי תורה, השיב בזה"ל אין אני יודע ממי המניעה כי יותר ממה שהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק (והביא בס' בית ישראל מס' עבודת ישראל מהר"ה מקוזניץ זלה"ה שכתב בפ' האזינו כי הצדיק הרוצה להחזיר את בני דורו למוטב ומדבר אליהם דברי מוסר אך דבריו אינם נכנסים בלבם עצה היעוצה ע"י שידבר אל שורש נשמתם אשר אין לקליפה אחיזה וכו' עיי"ש, ועד"ז נוכל לומר על אדמו"ר זלה"ה).

פ"א אמר איך וועל מיך לאדין מיט מיינע עלטערן וואס האבען מיך אריין גיווארפן אין אזא דור.

סיפר החסיד הירא הר' מאיר קריבשער זלה"ה שעוד בשבת אדמו"ר זי"ע בפאטיק פ"א בשמחת בית השואבה היה שמח מאד ועשה רקידין בדביקות גדול כדרכו בקודש ובתוך כך ענה ואמר, יודען, הצדיק הוא כמו באר שיכולין לשאוב ממנו כמה וכמה, וחזר ואמר מה יעשה הצדיק אם באים אליו בלא כלום ועמד חסיד אחד ואמר רבי הלוא יש למצוא עצה לשאול כלי אצל בעל הבאר, השיב אדמו"ר זלה"ה ואמר עס איז אבער ניט דא וועמין צו לאייען.

פ"א אמר אדמו"ר ציס"ע זצללה"ה

זי"ע על מה שאמרו חכז"ל (בגמ' ע"ז) שאמר משה רבינו ע"ה לישראל כפויי טובה בני כפויי טובה בשעה שאמר הקב"ה לכם מי יתן והיה לבבם זה כו' היה לכם לומר תן אתה, וע"ז אמר אדמו"ר זי"ע עתה בזה"ז אנו שואלים כן, תן אתה, אבי ז"ל מרוזין זי"ע סיפר שבעת שהגה"ק הר"ר שמעלקא נעשה רב אב"ד בניקלשבורג שלחו לו האשכנזים משקה עם הכלי, כן הוא המנהג שם, מהיושר שיתן לנו ה' השפעה עם הכלי קיבול שיהיה לנו כלים לקבל השפע.

פ"א אמר אדמו"ר זי"ע להחסיד הר' צבי רפפורט שהיה אז איזה מדובר מענין עישון הטאבאק, ואמר אדמו"ר זי"ע בלשונו הקדוש פלא הדבר הטאבאק מקורו ממקום נמוך מאד וע"י שעשו אותו לגמילת חסד המורגל שאף העשיר איננו בוש לבקש מעני שאיפה או מקטורת טאבאק עי"ז הכניסו את הדבר לקדושה במה שעשו את הדבר למצוא גמ"ח תדיר עכלה"ק.

אדמו"ר ציס"ע זלה"ה אמר פ"א שבג' שבועות בין המצרים מתגלה אור גדול רק מי שזוכה לראותו רואה את האור הזה.

פ"א נכנס אצלו משמשו הר"צ שט"ב וראה שאדמו"ר זלה"ה עיניו יורדות דמעות ופתח ואמר הנה כתיב במשה שהיה עניו מכל האדם ויש להבין האיך היה יכול משה רבינו ע"ה להכניס בלבו שהוא שפל ועניו מכל אחר שהשי"ת פה אל פה דיבר בו ועל ידיו עשה כל המופתים ואיזה מציאות היה לו שיאמר שהוא שפל מכל, אכן הענין הוא דידוע דבארבעים יום שעלה משה למרום נזדכך גופו וחומרו כמשרתי עליון, ונעשה גופו זך וקדוש כמלאכים, עד שלא היה צריך לאכילה ושתי', ע"כ מזה עצמו היה לו העניוות צדק שאמר בלבו מה חידוש אצלי שאני עובד ה' אחרי שגופי נזדכך כל כך ובטל ממני ענייני גשמיות אבל שאר אדם מישראל אשר מלובש עוד בגוף עכור ומ"מ עובד באיזה פעם להקב"ה מה יקר מאד והוא גדול ממני.

פ"א שאל את הרב החסיד היקר מוה"ר אלטער מרימנוב זלה"ה נכד הרה"ק ר' מענדלי מרימנוב זי"ע מה אמר זקנכם הה"צ ר' מענדלי על ענין הציורים שיתהוו על החלונות בימי החורף בעת הקרח הנורא, השיב החסיד ר' אלטער אשר זקינו קרא אותם רשעים, אמר אדמו"ר זלה"ה הנה יש עצה מען הייצט גוט איין צו גייען זיי זיך, והבן.

פ"א חנכו ס"ת חדשה לבית התפלה ואדמו"ר זלה"ה תפס את הס"ת בידו ושמח שמחה לגמרה של תורה, אכן מחמת שהס"ת היתה גדולה וכבידה, נגש אחד מהחסידים ואמר לו אולי כבד לאדכו"ר לישא ס"ת כבידה, ורצה לקחת הס"ת מידו, השיב אדמו"ר זלה"ה בזה"ל אַז מען האַלט זי שוין איז שוין נישט שווער.

בליל ב' דר"ה שנת תרס"ד קודם הסתלקותו אמר בזה"ל השי"ת איז הכל יכול קען ער דאָך אין אַ מינוט אלעס מאכען, ער זיצט על כסא רחמים ער איז דאך המלא רחמים אַהן אַ סוף און אַהן אַ גבול. וואס פאר א משמעות האָט אַ מענשינס עוונות א קעגן זיין רחמים. עס ווערט דאך בטל, דו ביזט אין סוף און דיין רחמים איז אויך אין סוף, אפילו סאָמער האָט אַ יוד עפיס פוגם גיווען וואס טרעפט דאס אין כטיפה מן הים, יודען זענען מסוגל צו הרחבת הדעת, אַז אַ יוד האָט הרחבה קען ער גישמאַק דאָוונען, אַז מען פאר שלאָגט עם העם קאָפּ מיט צרות און

יסורים און די טרדא איז עם מבלבל וואס קען ער נעביך טהוען, מען נעמט א מענש און מען לייגט אויף איהם ארויף אַ באַרג צרות איז דאָס דאָך נסיונות, אז אַ יוד האָט הרחבה קען ער עפיס טהון ער קען זיך קצהרן צום אמת, יודען זענין דאך בני מלכים דאַרפען זיי האבען הרחבה און מנוחה ושמחה. עס שטייט זיי אן, מען קען שוין נישט אפ שטיפען.

פ"א היה מדובר לפני אדמו"ר זי"ע מענין ההלבשה איך שנשתנו העתים ובפרט בארץ רוסיא שאף חסידים ואנשי מעשה לא יוכלו להזהר במלבושיהם, ומתחלה סיפר אדמו"ר ציס"ע זללה"ה איך שהוא בעצמו זוכר עוד את החומר שהיה ברוסיא אם אחד שינה מלבושו באיזה דבר קטן אף בכפילת הקרסים היו מרננים אחריו שנצנצה בו איזה שמץ חפשיות וצתה פוק חזי מה עמא דבר, אח"כ פתח בלשונו הקדוש ואמר הקב"ה מנסה את ישראל בכל פעם בלבוש אחר פעם בלבוש זה ופעם בלבוש זה אבל הנקודה היהודית נשארה תמיד עכ"ד.

פ"א אמר שפעמים מתהוה מלחמה בין שני ממלכות ונמשכה המלחמה ערך שלשים שנה, ומקול המיילים מהנופלים במלחמה ומקול הנוצחים הצועקים הידד יתהוה ויולד איזה ניגון בכדי שיזמרו אותו אצל הצדיק.

סיפר החסיד ר' אפרים מאוסטילע זי"ל שהוא היה איזה זמן ראש החברה על היושבים ופ"א בג' מרחשון הלולא רבא דמר אביו מרן אדמו"ר מרוזין זי"ע נתן מטבע להיושבים שימכרו אותה על משקה, ובערב כשבא להקלויז להתפלל מנחה שאל אם המטבע שנתן כבר נמכרה, והשיבו לו שלא נמכרה עוד, ושאל כמה נותנים בעדה, והוסיף איזה סכום וקנה אותה בעצמו (כן היה פ"א גם אצל אחיו הרה"ק מסאדיגורא, והרה"צ ר' נחום דוב זלה"ה חתנא דבי נשיאה של האדמו"ר מסאדיגורא זי"ע אמר אז שהיא בחינת שהם יש להם בעצמם אמונת צדיקים).

פ"א בא מכתב להחסיד הר' צבי רפפורט שאיש אחד קיבל מטבע מאדמו"ר זי"ע שיהיה לו המטבע הלזו לשמירה בקבר, ומחמת הרעש שהיה בעת פטירת האיש הזה שכחו להניח את השמירה הלזו בקבר האיש הזה, ולכן שאלו בניו אם ינקבו חור בקבר וישליכו שמה המטבע, ויהי כבוא המכתב להר"צ שאל את אדמו"ר זי"ע מענה פי קדשו על זה, השיב לו שמחר יענהו תשובה, ולמחרתו השיב מרן אדמו"ר זי"ע בזה"ל מטבע כזו לא תועיל רק בשעת מעשה.

ואחיו החסיד הר' ישראל רפפורט מסדר הסה"ק דברי דוד כותב שם: פ"א חלמתי ביוה"כ חלום מבוהל ומפוחד אשר נעצבתי מאד ורעיוני איתבהלו ביסורים ומרה שחורה גדולה ובעת ההיא היה מנהגי בכל שנה לנסוע לאיזה עיירות סביבות מקום מושבי בעיר טילינעשט באסאראביע לקבץ שם המעמד מאנ"ש ולהביא אותו לאדמו"ר זי"ע, ובנסיעתי חזרה לקחתי תמיד מטבעות מאדמו"ר זלה"ה בשביל כל המקומות האלו שהבאתי המעמד מהם ובבואי שמה מחדש עבור אסיפת המעמד מסרתי אז לכל עיר ועיר המטבע שלה מהמעמד כחוק, ויהי כאשר באתי בשנה ההיא שנתסחדתי מהחלום אל אדמו"ר זי"ע שפכתי את צקון לבי לפניו ובקשתיו בלשון הזה, בבקשה מאדמו"ר שיכניסנו בשנה זו תחת כנפי שמירתו שלא יאונה לי ח"ו שום רעה, כן אמרתי לו, ויען אז אדמו"ר הק' זי"ע אלי ויאמר בלשונו הקדוש

הקדוש הנה לע"ע צריכים אתם להביא המטבעות מהמעמד שתקבלו בעת עבור העיירות מהסביבה שלכם ששלחו מעמד על ידכם וממילא אתם בעת שליח מצוה עד שתמסרו המטבעות בעת אסיפת המעמד החדש ואח"כ ממילא כשתאספו המעמד בידכם עד שתבואו אלי הלא ממילא הנכם ברשותי וא"כ אתם תחת רשותי כל השנה עד שתבואו אי"ה בשנה הבע"ל עכלה"ק, וכמה הלכתא גוברתא איכא למשמע מזה כי אדמו"ר ציס"ע זי"ע ידע היטב שענין המטבעות מהמעמד יוקחו על משקה ועכ"ז חשבם במעלת שליח מצוה, וגם ש"מ דבעת שמתאספים המעמד נכנס האדם המאסף והמביא בידו את המעמד ברשות של רבו לבל יאונה אליו כל שמץ רע ח"ו.

פ"א אור לארבעה עשר אחר בדיקת חמץ היו איזה אנשים בהפרוזדור של היכל קדשו ושתו משקה, פתח אדמו"ר זי"ע הפתח ועמד ואמר אתם שותים משקה עתה בזמן בדיקת חמץ שהוא היצה"ר וצריכים לעשות תשובה, והתחיל לספר מעשה מהרה"ק ר' משה ליב מסאסיב זלה"ה אחר פטירתו כשבא להעולם העליון והוליכוהו לגן עדן עמד ובכה ולא רצה לכנוס לג"ע, ושאלוהו על מה זה בוכה, והשיב שרוצה אחת משתי אלה או שיכניסוהו לגיהנם שיהיה שם יחד עם אותם אנשים שנתנו לו מעות בעוה"ז, או שיקחו גם אותם אנשים עמו לג"ע, ועיינו בדין בבי"ד של מעלה והיה קשה הדבר לקחת את האנשים המלוכלכים שצריכים להתמרק בגיהנם שילכו לג"ע, ונפסק הדין במרום שילך הרה"ק הנ"ל על שעה אחת לגיהנם, וסיים אדמו"ר זלה"ה בצאתו מגיהנם משך עמו כל האנשים הגרועים אתו עמו לג"ע (בס' בית ישראל מביא מס' בנויות ברמה בזה"ל שמעתי כי איש צדיק אשר נהנה בחייו מהספקת אחרים אזי אחרי מותו נאחזים בו אלו הרשעים אשר נהנה מהם בחיים להעלותם, והדין צמהם, ובאם שהוא אינו צדיק גמור ואין כחו חזק להעלותם או שהם רשעים גמורים גברה ידם להחזיקו בגיהנם והצדיק על כרחו ממתין עליהם ורואה בצרתם ואין לו מנוחה אל מקומו שואף, וע"ז בכה רבי אפי' היה בטוח שהוא צדיק גמור אולי יש בגיהנם אותו שנהנה מאתם ויאחזו בו להעלותם. ע"כ).

סיפר החסיד ר' יוסלי מהורדנקא ז"ל אשר פ"א בליל שמחת תורה אחר ההקפות היה החסיד הנ"ל בפרוזדור היכל קדשו והיה שמח במחולות ורקידין לש"ת, ובתוך כך בא אדמו"ר זלה"ה מהקלויז לכנוס אל היכל קדשו וכאשר ראה את החסיד הנ"ל רוקד ושמח עמד ואמר, יוסלי אתה שמח, הנה כאשר באה על האדם איזה יראה צריך להתיישב היטב אם לא נמשכה היראה ממרה שחורה ח"ו אבל השמחה היא תמיד טוב, וזהו שאמר שלמה המלך ע"ה ולשמחה מה זו עושה, ר"ל מכל מקום שהשמחה באה היא „עושה" פעולה טובה.

פ"א היה אצל אדמו"ר זי"ע חסיד אחד שהיה עליו משפט קשה ד"נ, והיה החסיד הזה בעג"נ גדול כמובן, והיה אז מוצאי יו"ט והחסידים עשו ריקודין בשמחה גדולה בבית החיצון שלפני היכל אדמו"ר זי"ע, והחסיד הנ"ל היה אז לפנים בהיכל אדמו"ר זי"ע כי היה איש מקורב ורצה לעורר רחמים על עצמו בעת שמחת מרן זלה"ה, ויאמר אדמו"ר זי"ע אליו מדוע לא ילך גם הוא לרקד עם החסידים, וסיפר לו מרן זי"ע מעשה שאצל הבעש"ט זי"ע היה פ"א במוצאי יוה"כ שלא נראתה הלבנה

לקדשה והבעש"ט זי"ע ראה אז ברוח קדשו שבאם יחסר המצוה הלזו ח"ו תיכף אחר יוה"כ ח"ו לא טוב יהי', ונתעגם מאד מזה אחר יוה"כ ורצה לעבוד במוחין דגדלות שלו שיהיה לבנה ושאל כמה פעמים אם נראה הלבנה אך למרות זה התקדרו השמים בעבים עד שאין שום סברא שיהיה לבנה עוד בלילה ההוא, וחסידי הבעש"ט זי"ע לא ידעו מאומה עד היכן מגיעים הדברים מצורך הלבנה אז במוצאי יוה"כ, ולאשר נהגו לעשות יו"ט במוצאי יוה"כ בצאתם בשלום מן הקודש בעבודתם ועבודת רבם הבעש"ט ביוה"כ אשר ממש היה דוגמת עבודת הכה"ג לכן גם הפעם היו שמחים מאד בריקודין בהתלהבות קודש ומתחילה רקדו בבית החיצון של הבעש"ט זי"ע ואח"כ מגודל התלהבות קדושתם בשמחה דחקו עצמם ונכנסו לחדרו של הבעש"ט זי"ע ורקדו גם שמחו לפני הבעש"ט זי"ע ויהי כאשר גבר עליהם עוצם התלהבות נפשם בריקודין של שמחה בחדר הבעש"ט הרהיבו בנפשם לבקש שגם הבעש"ט בעצמו זי"ע ירקד עמהם ויקחו גם את רבם הבעש"ט זי"ע בתוך וירקד עמהם, ויהי בתוך הריקוד הקדוש הזה, קראו פתאם בקול שהלבנה בטיהרה ורצו לקדש את הלבנה בלילה הזה, ואמר אז הבעש"ט זי"ע שמה שרצה הוא הבעש"ט זי"ע לפעול בעבודה ומוחין שלו ולא פעל, פעלו החסידים רק בשמחה לבד, ומכאן נראה איך שצריך אדם לבטוח בה' ולשמוח תמיד בשמחה של מצוה ואף בעת צרה ח"ו הבאה על האדם יוכל לפעול ישועתו כשהוא בשמחה.

פ"א בשמיני עצרת אחר השלחן הקדוש היו העולם שמחים מאד וגם אדמו"ר ציס"ע זי"ע עמד אז באמצע בהתלהבות שמחה עצומה בדביקות נפלא ע"ד וגילו ברעדה כדרכו בקודש ואח"כ כבואו להיכלו קודש שאל להמקורבים שלו מה העולם שמחים כל כך האם שתו משקה לרוב, והשיבו המקורבים הלוא לא נשאר להם זמן לשתות כי אחרי היציאה מביהכנ"ס מהתפלה שנתאחרה מאד מיהרו תיכף לתפוש מקום בשלחן הקודש ומתי יכלו לשתות, רק המה שמחים פשוט משמחת יו"ט אצל אדמו"ר, אז פתח כ"ק מרן סבא קדישא זי"ע את פי קדשו בהתלהבות גדולה ודביקות נורא ויאמר האמת היא כן כשישראל מרגישים איזה התגלות לו יהיה אך מעט נתעורר בהם תיכף שמחה גדולה כי עוז וחדוה במקומו, כן הוא, נפש יהודי צריך להיות שמח ועלז משמחת יו"ט כשמרגיש איזה התגלות, אני אומר שהדור הזה אשר הקב"ה מתנהג עמנו בהסתרה גדולה הוא יפה ונאה יותר מדור המדבר, הרי רבותא היא שדור המדבר היו בעלי השגה גבוה ודור דיעה אחרי שהיה להם התגלות גדולה כזו שראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל הנביא והיה להם מוחות גדולים וכוחות חזקים ורבם היה משה רבינו ע"ה, אבל עכשיו בהסתרה גדולה כזו ובמוחות קטנים וכוחות מעטים כאלה ועכ"ז כשישראל מרגישים איזה מעט התגלות המה מתרוממים ושמחים לזאת מה יפה בעיני הדור הזה, ואומר אני שהדור הזה יפה הרבה מדור המדבר.

פ"א דיבר מענין שמחה ואמר בלשונו הקדוש לכאורה קשה לי תמיד הלא שמחה היא מה', וגם יסורים ח"ו המה ג"כ מה' ומדוע בניקל יותר לסבול שמחה ויסורים ח"ו קשים לסבול, אך באמת ניחא דהנה נשמות ישראל המה חצובים מתחת כסא הכבוד ושם כתיב עוז וחדוה במקומו ולכן הנשמה היא רגילה

רגילה תמיד בכל ימי שבתה במרומים רק בעוז וחדוה ושמחה לכן היא מתענגת גם בהיותה בעוה"ז רק במה שהרגילה היינו בשמחה וחדוה שהתרגלה מימי קדם.

סיפר איש אחד מאנ"ש שבהיותו אצל אדמו"ר זלה"ה בי"ט כסלו בשנה שנסתלק בה ההצה"ק ר' יצחק מניזכיז זללה"ה, ובשבתו בשלחן בסעודת י"ט כסלו שאל אדמו"ר להאנשים העומדים מסביב אם אמת הדבר שהרב מניזכיז פסק מלומר תחנון בכל יום, ולא היה שם מי שיהיה יודע להשיב רק אברך אחד שהיה מקומו קרוב לעיר ניזכיז ענה ואמר שאמת הדבר ולא עוד אלא אפי' חסידי ניזכיז ג"כ אין אומרים תחנון וכי ידוע שהרב מניזכ יז פסק מלומר תחנון בשנת הסתלקותו, ענה אדמו"ר זלה"ה ואמר לפלא הצדיק כשמראים לו האור מעולם העליון ידמה לו שכל העולם כבר בא לגמר התיקון (ובשנה זאת בכ"א שבט נתבקש הרב מניזכיז לישיבה של מעלה זי"ע ועכ"י).

סיפר איש נאמן נכד הבעש"ט זללה"ה שעמד אצל אדמו"ר זלה"ה בעת שהתנצל לפניו איש אחד היות שפרנסתו מצומצמת לפי צרכי האדם המרובים מאד בעתים הללו יותר מבשנים קדמוניות והשיב אדמו"ר זללה"ה טוב הדבר אשר העולם מתנהג עכשיו בגדלות יותר מזמן הקדום כי ידוע מאמר חז"ל שבעוקבא דמשיחא יהיה דוחקא בתר דוחקא ואם היה העולם מתנהג בקטנות ובצמצום היה הירידה והדוחקא שפל מאד בכל פעם כמה מדריגות לפי ערך התנהגות העולם אבל עכשיו שהעולם מתנהג בגדלות ובהוצאה יתירה גם הדוחקא בתר דוחקא היא לפי ערך התנהגות העולם.

פ"א בימי חליו של אדמו"ר זי"ע כשחלץ את חפיליו אחר התפלה ונתנם להמשמש לכרכם כי היה תש כח מאד, אז אמר: תפילין, אני מבטיח לכם כשאשיב אי"ה לבריאתי, אכרוך אתכם בידי ממש, אבל עכשיו אין לי כח על זה.

פעם אחת בשבת שובה לא ישב עם העולם בשלחנו הקודש כמו שהי' דרכו בקודש לישב בסעודת שבת ביום עם העולם, ויהי בעת סעודה שלישית דחקו כמה אנשים עצמם ונכנסו לחדרו שאל אותם אם שתו משקה היום, והשיבו לו כי כל החסידים שרויים בעגמת נפש מחמת שיש כמה אנשים שהיה להם הרבה עמל ויגיעה בנסיעתם בהוצאה גדולה עד שזכו לבוא אל הקודש וקוו ליהנות מסעודת שבת שרבם מיסב עמהם בשלחנו הטהור ולסוף לא זכו לזה, אז השיב להם מרן אדמו"ר קוה"ק זי"ע זלה"ה האמת היא שהיה ברצוני ללכת אל השלחן ולישב עמכם כדרכי תמיד רק מחמת שהשמים התקשרו בעבים וחשבתי שיעצרוני הגשם ובעבור זה נעשה אצלי היסח הדעת ולפיכך אף שאח"כ כשהגיע זמן ללכת אל השלחן כבר עבר רוח ויטהר את העננים והיה באפשרי לילך אל השלחן אך מחמת שלא היה לי הכנה מחדש על זה כי כבר הסחתי דעתי מההכנה הראשונה לכן לא הלכתי עוד, כי לכל עבודת הקודש צריכים הכנה וגם הכנה אל ההכנה וכן מצינו אצל השי"ת כביכול שבשעת מתן תורה לישראל כתיב וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר, ולכאורה תיבת לאמר מיותרת, אך הנה לכאורה קשה למה היה צריך הקב"ה להתחיל התורה מבראשית בכמה פרשיות מקודם לעשרת הדברות היה לו להתחיל התורה מאנכי ה' אלקיך, אך באמת כל הדברים היו הכנה לפני מתן תורה וזהו

פי' הפס' וידבר אלקים את הדברים האלה לאמר פי' בכדי שיוכל לומר אנכי ה' אלקיך.

ט.

כידוע היה מלותיו ותיבותיו של אדמו"ר ציס"ע זי"ע ספורות ומנויות, והרבה ענינים עמוקים כלל בדבורים אחדים, ועכ"ז עמד כפעם בפעם בסוד חסידים וגדולי התורה והיראה שזכו לכנוס לחדרו וסיפר ממעשה צדיקים מעשה מרכבה שאבות העולם הן הם המרכבה, בספוריו הקדושים השריש בלב השומעים האמונה בה' ובעבדיו הצדיקים שבכל דרא ודרא שבתפלותיהם יוכלו להמשיך טובות לכל העולם.

פ"א ספרו לפניו על איזה מעשה שאדמו"ר מרוזין זי"ע סיפר אותו פעם בסגנון זה ופעם בסגנון אחר, אמר על זה מרן אדמו"ר זי"ע שהסיפורי מעשיות שמספרים הצדיקים הוא לפי מה שצריך באותה שעה (וכמה פעמים נשמע שסיפר מרן האדמו"ר ציס"ע זי"ע סיפור מעשה אחת באיזה שינויים).

פ"א דיבר אדמו"ר זלה"ה מעניני אמונה וסיפר מאביו מרן מרוזין זי"ע שאמר שבשביל שהיה בזמן הבעש"ט והמגיד זי"ע צדיקים גדולים וקדושים והעולם לא האמינו בהם והיה התנגדות גדול עליהם לכן העונש מהעולם שיאמינו במקלות ואמר אדמו"ר זי"ע על זה לכאורה אינו מובן איך אפשר לומר שבאותו דבר שנתעסקו בו הצדיקים בעבודתם הגדולה להשריש ענין אמונת הצדיקים בין המון עם תתהפך ח"ו האמונה הלזו לכשלון שיאמינו בעצים ומקלות, רק באמת ניחא דענין אמונה היא סגולה יקרה וכמשל מי שיש לו מורה שעות זהב יקר ופתאם עמדה מלכתי הנה הרגילות היא שאדם מנסב תמיד לנצנע את המורה שעות אף שיודע היטב שלא יתחיל לילך כראוי והוא רק שלא יחלידו הגלגלים עד שיכבד מלתקנם, וכן היא בישראל ענין כלי אמונה שהיא סגולה יקרה ובזכותם נגאלו ולכן אף מי שאינו זוכה לע"ע להיות מקושר לצדיק אמת עכ"ז לבל ישחיתו ויחלידו כל כלי אמונתו מסבב הקב"ה ברוב חסדו שישתמש האדם לע"ע בכלי האמונה שלו במי שאין כדאי להאמין באמת רק מחמת שהאדם המאמין סובר שגם זה הוא צדיק ומרגיל עצמו באמונה ולכן בעת שיעזור ה' ותמלא הארץ דיעה את ה' אז ידעו ממילא לשמש בכלי אמונתם שלא אבדו עוד למקום האמת, כי העיקר הוא כלי אמונה ובלא כלי אמונה לא יועיל ולפיכך פעלו הצדיקים הגדולים במה שנטעו אמונה בהעולם וכשיזכו להדעת ישתמשו באמונה בה' ובצדיקי אמת.

ופ"א דיבר אדמו"ר זי"ע מענין האמונה שהיתה חסירה להדור של הבעש"ט והמגיד זלה"ה וסיפר מכמה רדיפות ובזיונות שהיה להצדיקים בזמן הנ"ל ואמר אח"כ פלא גדולה שהי' צדיקים קדושים כאלה והעולם לא היו מאמינים בהם, עכשיו בזה הזמן נתפשטה האמונה לרוב בין המון העולם אבל איך נמצא צדיקים גדולים כהראשונים. והפסיק מעט, ואח"כ פתח בדברי קדשו ואמר האמת הוא כך שבהצדיק האמתי הוא דבר גדול מאד להאמין כי יש התגברות גדולה מהבעל דבר ר"ל ואינו מניח לאדם להיות לו אמונה בצדיק אמת והוא העיקר הגדול שהעולם עומד בו אבל במקום נמוך ר"ל שם ניקל לאדם הפשוט להיות מאמין כי אין לו תגבורת הכנגד כל כך, ואח"כ סיים ג"כ

הענין

הענין הנ"ל מאמונה שטובה לע"ע תהיה איך שתהיה כמשל מהמורה שעות הנ"ל.

פ"א קראו לפני אדמו"ר ציס"ע זלה"ה איזה מכתב מעיר אחת ברוסיא ששלחה פדיון כי מחמת איזה קטטות משני מיני חסידים עשו איזה שערורי', בביה"ק לקבור את מי שאינו הגון בכוון אצל איזה רב יר"א כדי להכעיס צד החסידים השני, ויהי כאשר קראו את המכתב הזה לפני אדמו"ר זי"ע לא יכל המקורב הר' צבי רפפורט להתאפק ויקרא מנהמת לבו אדמו"ר הק' הכי זה היה כוונת הבעש"ט זלה"ה לסול מסלת החסידות בעולם באמונת צדיקים שיעשו חסידים ע"ה המתחפשים עצמם בלבוש החסידות מעשים אשר לא יעשו כאלה, ואדמו"ר הק' זי"ע הי' מקטר אז את מקטרתו בהתלהבות קדושה כדרכו בקודש מי שזכה לראותו אז אשר הי' ממש דומה למלאך ה' צבאות, ואחרי העמיק מחשבות קדשו אמר כדברים האלה, שמעתי מפי הר' איציקיל סקווריר ז"ל בעת שהי' חתנו של אבי ז"ל, וקודם לזה הי' חתנו של הה"צ הר' איציקיל ראדיווילר, וסיפר לי ששמע מהר' איציקיל ראדיווילר ז"ל שהבעל דבר עמד עצמו לפני השי"ת וטען מה יוכל הוא לעשות בעולם אחרי שיש צדיקים גדולים כאלה הממשיכים יראה ואמונה בה' בכל העולם, ומי ישמע אליו לחטוא באחת מהנה ושאלו משמים להבע"ד מה הוא רוצה, והשיב הבע"ד אני רוצה שיהי' גם לי צדיקים, ופעל זאת ונתנו גם לו צדיקים עכ"ל אדמו"ר זי"ע מה ששמע מר' איציקיל סקווריר ז"ל וזה הי' תירוץ על התפלאות הר"צ הנ"ל והמבין יבין.

פ"א אמר אדמו"ר זי"ע בדרך צחות לפרש הפס' (משלי כ' ו') רב אדם נקרא איש חסדו ואיש אמונים מי ימצא, רב אדם כו' היינו שרוב אנשים אשר יכנו עצמם חסידים זה יקרא בשם חסיד פלוני וזה בשם פלוני זה יאמר רבי שלי גדול וכו', אבל איש אמונים מי ימצא, איש חסיד שיאמין באמונה שלימה בהצדיק קשה מאד למצוא.

פ"א דיבר אדמו"ר זי"ע מענין ההסתרה שהיא כעת ואח"כ אמר בזמן הזה ההסתרה היא כל כך גדולה עד שאפי' להצדיק אין מגלין שום דבר, וזהו ענין וצדיק באמונתו יחיה, שאף הצדיק בעצמו אינו רואה שום התגלות רק חי באמונה שלימה בחי העולמים.

פ"א בא איש אחד שלא הי' מחסידי אדמו"ר זלה"ה וקיבל לפניו על איזה איש מאנ"ש שהעביר עליו את הדרך באיזה עסק ובתוך כך ראה בהיכל קדשו אשר עומד על יד הכותל מראה גדולה (שפיגעל) מהרצפה עד התקרה גם ראה פני אדמו"ר זי"ע שערות ראש כעמר נקי ומיושרים, חשב בלבו אין זה רק שאדמו"ר מסתכל תמיד במראה הזה ומסלסל בשערו, וכאשר עמד במחשבה הזאת התחיל אדמו"ר זלה"ה לספר מעשה מאביו מרן מרוזין זי"ע אשר פ"א הביא לו איש אחד שתי מראות למתנה ואמר איש אחד שעמד שם שהמראה נצרך להצדיק שגם הוא צריך לראות את הצדיק הדור, ענה אבי זלה"ה לא כן היא רק לצורך האיש הבא אל הצדיק שיביט על עצמו באיזה אנפין בא אל הצדיק.

פ"א דיבר אדמו"ר ציס"ע זצל"ה מגודל אהבת ישראל שהי' לו להצה"ק מסטרעליסק זלה"ה וסיפר המעשה עד היכן הגיע עוצם אהבתו לישראל ממש במסירת נפש שפ"א ביוה"כ בלילה ראה ההצה"ק

ההצה"ק מסטרעליסק איך שהמשרת שלו חטף עצמו מהשינה ורץ מהרה למקום המים וישת מים לצמאו וחזר אל מקומו וישן, וההצה"ק מסטרעליסק מחמת שראה גודל אש צמאונו לא רצה כלל להזכירו שיוה"כ היום פן לא ירצה לשתות ויסתכן ח"ו, אח"כ חזר המשרת עוד כמבוהל משינתו וירץ וישת מלוא כלי וגם עתה לא הניא בעדו, מחמת שחשש שעוד לא סרה סכנת הצמאון הנורא ממנו, אך כאשר הקיץ עצמו גם בפעם השלישית ורצה לשתות אז הבין הצה"ק מסטרעליסק שמעתה אין כל סכנה עוד בדבר ויקרא אליו בנחת הלוא יוה"כ היום, וממילא תיכף כשמוע המשרת זאת נרתע לאחוריו ונצטער מאד, וכל זה הי' מחמת אהבת ישראל שהי' בוער כל כך בלב הצה"ק מסטרעליסק עד שעם כל עוצם קדושת יוה"כ בעיני הצה"ק מסטרעליסק לא הי' בכחו לגרום צער וספק סכנה ח"ו לאיש ישראל בהזכירו אותו מענין יוה"כ, וסיים על זה כ"ק אדמו"ר ציס"ע זי"ע ממש הלב נמוג מגודל הקנאה על אהבת ישראל שהי' להצדיק הקדוש הזה שעצר עצמו ביוה"כ הקדוש והנורא בכל כחו לבלי הגיד להמשרת ולהניחו לשתות די צמאונו פן יזיק לו ח"ו זו היא מדריגה גדולה באהבת ישראל.

פ"א היה מדבר אחר הקידוש בליל ש"ק מענין מה שהי' אז מפורסם מפי החוקרים והתוכנים שאיזה כוכב יעלה ויעשה שמות בארץ ח"ו והי' אז ויכוח גדול בין התוכנים בענין פגיעת הכוכב הזה, וישאל אדמו"ר ציס"ע זי"ע את בנו יחידו הוא מרן אדמו"ר הקדוש שליט"א מה ידמו התוכנים האלה שהמה יודעים להגיד מראשית אחרית דבר אשר יעשה בשמים ובארץ והיה עומד אז איזה כלי שתי' על השלחן ולקח אדמו"ר זי"ע את הכלי הזאת ואמר משל למה הדבר דומה למי שאמר שכל החצר הזה יכנס בכלי הקטנה הלזו, כן איך אפשר ששכל מוגבל ומשוער של אדם קרוץ מחומר להשכיל ולדעת מעשה השי"ת שהוא אין סוף ובלתי בעל תכלית, ואח"כ פנה אל אדמו"ר שליט"א ואמר לו בלשונו הקדוש זייסטו מיין קינד אז א יוד האט דביקות חמשה מינוט אין השי"ת קען ער דאס אלדינג משיג זיין, נא, נא, נא, עכלה"ק.

ו'.

מדרכי עבודתו בקודש של אדמו"ר זי"ע הי' לספר בשבחן של צדיקים מדריגותיהם הרמות וקדושתם המופלגת שע"י זכו להשפיע שפע רב בכל העולמות ולהמשיך ישועות לכל העולם.

פעם אחת הביא אחד מנכדי הבעש"ט זי"ע למנחה לכבוד אדמו"ר זי"ע הס' ילקוט שמעוני שהי' לו ירושה מאבותיו שלמד בו מרן הבעש"ט זי"ע, כאשר מסר את הספר לידו הקדושה של אדמו"ר זי"ע ופתח אותו נמצאו בתוכו איזה שערות מדיקנא קדישא של הבעש"ט זי"ע, צוה אדמו"ר זלה"ה לספור את השערות ונמצא במספר ששה ג' לבנות וג' שחורות, ולקח אדמו"ר זי"ע את השערות לפה קדשו וישק אותם ואמר שהם קדושים כמו ספר תורה.

להחסיד הר' צבי רפפורט שהי' מפחד מאד מפני הרעמים אמר אדמו"ר זי"ע סגולה לזכור את הבעש"ט הקדוש בשם אמו שרה, ואת הרה"ק ר' פנחס קאריצער זי"ע בשם אמו הנקראת שרה רחל שיינדיל.

וחיבה יתירה נודעת מאדמו"ר זי"ע למרן הקדוש איש האלקים הרבי

ר' ברוך ממעזבוש זי"ע, הרבה מאד סיפר רבינו הקדוש מתהלוכותיו בקודש של הר"ר ברוך ודרכי עבודתו, וביחוד בענין סיבת כעסו של הר"ר ברוך ומחלקותו עם צדיקי דורו, שכידוע כבש לו מרן הרר"ב זי"ע דרך מיוחד בעבודת ה' ית' מופלא ומכוסה אשר לא רבים יחכמו לעמוד עליו.

דרכו בקודש של הרר"ב היה לפעמים לרומם את עצמו מדריגותיו והשגותיו ופעם אמר בזה"ל: רבש"ע, אתה ידעת שבתי וקומי (תהלים קל"ט ב') פי' אתה ידעת מה שפעם אחת אני משפיל עצמי ופעם אחת אני מרומם את עצמי, וכבר הובא בס' מקור ברוך פ"ה מהזוה"ק פ' פקודי רל"ב ע"ב עה"פ צעיר אנכי ונבזה דוד מלכא לזימנין איהו קא משבח גרמי' נאום הגבר הוקם על משיח אלקי יעקב ולזמנין עבד גרמי' מסכנא כי עני ואביון אני ואיהו אמר אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה זכו' עיי"ש, ובזה הסביר מרן האדמו"ר זי"ע התנהגותו של מרן הקדוש ר' ברוך ממעזבוש באמרו שבכל דור ודור יש צדיקים הרבה אך תמיד נמצא צדיק אחד שבחינתו הוא ממדת המלכות ולכן מוכרחים הצדיקים האחרים להיות נכנעים לפניו, ואם צדיק אחד אינו רוצה להכנע לפניו הרי בזה מחליש דעתו, וחלישת דעת זו של הצדיק שהוא בבחינת מלכות תוכל להזיק להצדיק שאינו מכניע עצמו שיסתלק מן העולם כי אין מלכות נוגעת בחברתה אפי' כמלא נימא, וזה הוא הענין שמצינו בגמ' ברכות ברבן גמליאל דאיחזי ליי' בחלמא חצבי חיווריי דמליין קיטמא ואמרו שם בגמרא ולא היא אלא ליתובי דעתי הוא דאחזי ליי', דהענין הוא לאשר רבן גמליאל היה מדתו מדת מלכות וחולשת דעת שלו היה מזיק להחולקים עליו, כן הצה"ק הרר"ב היה צדיק הדור בימיו מבחינת מלכות וזה כל ענין המחלוקת שהיה לו להרר"ב עם הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע. סיפר הרב בנש"ק מו"ה שואל מבאלטא שעמד אצל אדמו"ר זלה"ה כשדיבר מהרה"ק הר"ר ברוך ממעזבוש זי"ע ואמר שהרבי ר' ברוך רצה לעשות לו סולם להשי"ת פון גוטע יודען בזה שדיבר עליהם, וכיון שהתחיל לדבר על זקנו הר' שלום אמר זקני עתה הרי הוא קרוב לשמים.

אח"כ סיפר אדמו"ר זלה"ה שזקינו הר"ש הנ"ל שבת פ"א אצל חר"ר ברוך זלה"ה והיו עמו אנשים שלו, וחרר"ב הושיבו למעלה אצלו וכאשר התחיל הרר"ב לדבר על הר"ש פנה הר"ש אל האנשים שלו ופסק הרר"ב לדבר, ויפן הר"ש פניו אל השלחן והתחיל הרר"ב עוד הפעם לדבר עליו, עשה הר"ש עוד הפעם כנ"ל שהחזיר פניו אל אנשיו כן הי' איזה פעמים אח"כ אמר הרר"ב להר"ש אנחנו שנינו נהי' מנהיגים את העולם אמר הר"ש אני יכול בעצמי להנהיג את העולם.

והרבה פעמים סיפר אדמו"ר זי"ע שפ"א הי' במדורו הקדוש של הרר"ב זי"ע הה"צ ר' משה'לי מזוואהל זצ"ל בהרה"ק ר' מיכלי מזלוטשוב זי"ע, והי' אז אצל הרר"ב חסיד אחד שמו ר' יעקבקא מוהיליבר שהי' רגיל לבדח את הרר"ב והי' מתאר לפניו את עובדות הרה"ק מברדיטשוב זי"ע, את העויותיו וכריעותיו בעת התפלה וכדומה, והרר"ב הי' מתמלא בשמחה ושחק מלא פי קדשו, וכשבת הרה"צ ר' משהלי בסעודת ליל שבת על יד הרר"ב זי"ע ור' יעקבקא החל לחקות עבודתו של הרה"ק מבארדיטשוב ורבינו התחיל לשחוק עד שכמעט אחז עצמו בבטנו, נמג לבו של הרה"צ ר' משהלי בקרבו מרוב היסורין

על התלוצצות זו מצדיק קדוש ונורא כהרה"ק מבארדיטשוב זי"ע, כן נעשה בשרו חדודין חדודין בכל הסעודות של אותו שבת ולא יכל לסבול, לכן אם כי הי' בדעתו לשבות עוד שבת אחד אצל רבינו גמר בנפשו לנסוע תיכף ביום א' לביתו, כבואו לקבל ברכת הפרידה מהרר"ב שאלהו מה זה ימהר ככה לנסוע, לא יכל הרה"צ ר' משה'לי להתאפק ואמר בלב מלא צער היתכן להתלוצץ מקדוש ה' כהצדיק מבארדיטשוב אז פתח הרר"ב את פי קדשו ואמר אליו אויך מיר א גוטער יוד אז ער ווייסט גאר נישט וואס מען רעדט, הלוא זה כמה שנים שהשטן עומד ומקטרג לפני המקום למה צריכים לביאת המשיח ולבנין בית המקדש הלא הרב מבארדיטשוב מכוון בעבודתו כל הכוונות שהכהן היה מכוון בבית המקדש, ולכן כדי לבטל קטרוגו אני מוכרח לשחוק מעבודתו, אבל באמת אנכי יודע בלבי מדריגותיו של הרה"ק מבארדיטשוב.

כן הרבה אדמו"ר זי"ע לספר מדרכו בקודש של מרן הרר"ב זי"ע לזרוק מרה בתלמידים ולגעור בקפידא על הבאים לדרוש מפיו דברי אלקים ולהושע בברכת קדשו. שכנודע הי' מרן הקדוש ובריך זי"ע אומר עה"פ ואת הנפש אשר עשו בחרן פי' שתקנו בחרון אף שלהם, ובשעת פטירתו לחיי עד מצאו אצלו פתוח הזוה"ק ח"א באותו דף שנדפס בו, אית רוגזא ואית רוגזא אית רוגזא דאיהי ברוך לעילא ולתתא ואיקרי ברוך (עיין בסה"ק בוצינא דנהורא השלם חלק מקור ברוך תולדות מרן הרר"ב זי"ע ותהלוכותיו בקודש באריכות).

פ"א סיפר אדמו"ר זי"ע שהה"צ הר' משה לאדמיריר בן הק' הצדיק ר' שלמה קארליניר בא עם בנו אל הה"צ הרבי ר' ברוך ובאו לביתו בעת שהי' הר"ר ברוך מתקוטט במריבה עם אשתו הרבנית הצדיקת מ' סימא חיסיא ולא פנה עצמו כלל אליהם, ובן הר' משה לאדמיריר לא הי' יכול לראות איך יקל כל כך הר"ר ברוך בכבוד אביו הה"צ הר' משה לאדמיריר לבלי פנות אליו כלל, ואמר הה"צ ר' משה לאדמיריר לבנו תדע בני שענין הפלא הזה מהרבי ר' ברוך הוא ויכוח קוב"ה ושכינתי' והוא תיקון חצות שלו.

פ"א סיפר מרן אדמו"ר זצוקללה"ה איך שהר' ליב לעטישיוויר הי' בן בית בבית הר"ר ברוך זי"ע ודרכו בקודש היה לפרקים לכעוס ולקלל בקללות נמרצות כנ"ל ופ"א היה הר"ר ברוך כל כך בכעס עד שהר' ליב לעטיטשיוויר ברח מבית הרבי ר' ברוך לחוץ וכשיצא מהבית בא איש עני אחד ושאל את הר' ליב הנ"ל אם הר"ר ברוך בביתו, ואם ביכולת כעת לדבר עמו, ונתן לו הר' ליב שלום וישאלהו מאין הוא ויענהו מארץ ישראל, והר"ר ברוך הי' רגיל להתרעם על איש מארץ הקדושה שיוצא לחוץ לארץ. אמר לו הר' ליב לעטיטשיוויר עצתי שלא תלכו כעת לבית הר"ר ברוך כי כעת הוא עידן ריתחא, אך העני לא שמע לעצתו והלך לבית הר"ר ברוך, ואח"כ באיחור כמה שעות בא הר' ליב הנ"ל לבית הר"ר ברוך ושאל אותו הר"ר ברוך ראית את היהודי מאה"ק א"ל הר' ליב ראיתי אותו ואמרתי לו שלא יתראה כלל לפניכם, אמר לו הרר"ב העני הזה היה אליהו הנביא, ואמר ע"ז אדמו"ר הק' זי"ע כמפליא מה תאמרו על כעס כזה של הר"ר ברוך שהי' לו בשעת הכעס גילוי אליהו.

פ"א התרעם אדמו"ר קוה"ק זי"ע

על איזה חסיד גדול ואהוב בקודש על אשר בא לפניו בקובלנות ותלונות על איזה איש ביתו של אדמו"ר זי"ע, ויתפחד מאד החסיד הנ"ל מתרעומות אדומו"ר זלה"ה פן נלכד ח"ו ברשת גערת חכם קדוש כאדמו"ר זי"ע, וישלח החסיד הזה איזה אנשים חשובים לבקש מטי מאדמו"ר זלה"ה ונתפייס תיכף באהבה ורחמים, כידוע דרכו בקודש אשר גם במדה זו היה דבוק במידתו של הקב"ה שאף אם הזדמן פעם אחת מני אלף שהראה איזה תרעומות על איזה איש ביתו היה זעמו רק רגע כמימרא ואח"כ הראה תיכף להאיש הזה אותות חיבה ואהבה, ויהי כאשר הציעו האנשים הבאים לבקש מאדמו"ר זי"ע פנים מסבירות על אותו חסיד הנ"ל אז השיב להם אדמו"ר קוה"ק זי"ע בלשונו הקדוש והטהור הנה לי לבדי לא יזיק לי ח"ו שום לשה"ר שמדברים לפני על איזה איש כי אינני שומע כלל שום לשה"ר רק העיקר מה שהיה לי מעט תרעומות על הנ"ל הוא למען לא ירגיל לספר לפני ב"ב שום לשה"ר על איזה איש פן ח"ו יכשלו בעון קבלת להה"ר.

ואח"כ אמר אדמו"ר זי"ע מה נתרגשו החסידים כל כך מהרוגז שלי הלא הרבי ר' ברוך זלל"ה כעס תמיד על משמשו כשהדליק נרות קטנים קללו ואת אבי המשמש, אח"כ הדליק נרות גדולים חזר וקללו מדוע לא יחוס על ממונו, ושאל המשרת את רבו הר' ברוך איזהו נרות ידליק לבל יקללהו עוד, השיב לו הר"ר ברוך שבין כך ובין כך יקללהו, ועכ"ז שאבו החסידים חיות גדול מהר"ר ברוך.

אח"כ סיפר אדמו"ר זי"ע שהרה"צ הר' משה מסאוראן זי"ע התראה פנים עם אאמו"ר מרוזין זי"ע כי כן פקד עליו הה"צ הקדוש מאפטא זלה"ה, ויהי כאשר הצדיקים האלה נועדו יחדיו כיבד אדמו"ר מרוזין זי"ע את הרהצה"ק מסאוראן עם כיבוד כנהוג, ואח"כ שאל אדמו"ר מרוזין זי"ע את ההצה"ק מסאוראן ויאמר לו התאמינו שיש צדיק אחד שהוא דבוק תמיד בהבורא עולם בלי הפסק רגע, ויענהו הה"צ מסאוראן כמסתפק, אפשר, יוכל היות, ויאמר לו אדמו"ר מרוזין הלא זה היה זקיני המלאך הקדוש, השיב לו הה"צ מסאוראן באמת לא האריך ימים בעולם, אח"כ אמר אדמו"ר על זקיני הר' שלום זי"ע ג"כ כהנ"ל שהיה בדביקות גדול בלי הפסק, וגם עליו אמר הה"צ מסאוראן שלא האריך ימים עי"ז, אח"כ אמר אדמו"ר מרוזין כן על אחיו הה"צ ר' אברהמלי מפרובישטש, וגם עליו השיב הה"צ מסאוראן כהנ"ל שבאמת גם הוא לא האריך ימים, ויען אדמו"ר מרוזין ויאמר להרהצה"ק מסאוראן מה שייכות אריכות ימים הכי באים לעוה"ז להתייבש עצמו (טריקענין זיך) הלא באים לעוה"ז רק לעשות, ולהשלים מה ששייך לטובת נשמתו ובמושלם העבודה ישובו ילכו למו למקור מחצבתם, אח"כ שאל אדמו"ר מרוזין זי"ע את הה"צ מסאוראן זי"ע הלא הייתם אצל הרבי ר' ברוך מה תאמרו על הכעס שלו, והשיב הה"צ מסאוראן באמת לא סבירא לי זה כי אפי' במשה רבינו ע"ה מצינו בדחז"ל שאמרו בא לכלל כעס בא לכלל טעות ונתעלמה ממנו הלכה, ויען אדמו"ר מרוזין זי"ע ויאמר להרה"צ מסאוראן הפי' הוא לא כן רק משרע"ה היה כלל הדעת של כל ישראל וכשבא כעס להכלל היינו להצדיק שהוא כלל הדעת של ישראל זהו מחמת בא לכלל טעות ונתעלמה ר"ל שע"י הכעס של הצדיק עי"ז באו אל הצדיק שהוא הכלל טעות ונתעלמה" ר"ל נשמות הטועות והנעל

הנדחות ממדריגות התחתונים וע"י הכעס של הצדיק „ממנו הלכה" ר"ל הצדיק מוציא מהנשמות הטועות והנעלמות הנ"ל הליכות עולם למו שמעלם ומתקנם לשרשם, ויצא הה"צ מסאוראן ולא רצה לטעום מהכיבוד שנתנו לו, ויאמר המקורב שלו אל רבו הה"צ מסאוראן הלא כל תכלית ביאתכם להתראות עם הריזינער הי' בפקודת הרהצה"ק מאפטא זי"ע כדי שיהי' שלום ביניכם ולמה היה לכם להקניטו בדברים כדי שישוב לכם ברוגז, ויען הה"צ מסאוראן ויאמר להמקורב שלו זאת ידעתי גם אני מענין הכעס של הרר"ב אבל כוונתי היה במה שאמרתי לו שלא סבירא לי הכעס של הרר"ב היה כדי להקניט את אדמו"ר מרוזין זי"ע כדי להבין ולראות גם הכעס של הרוזינער זלה"ה, ע"כ סיפר אדמו"ר ציס"ע זצללה"ה בעת הנ"ל שדיבר מענין התרעומות של הנ"ל על החסיד הנ"ל,

בליל שמיני עצרת היה רגיל אדמו"ר זי"ע לדבר מהרה"ק הרבי ר' ברוך ממעזיבוז זלה"ה והיה רגיל לספר שהחסיד המפורסם ר' ליב לעטעטשיווער נסע פ"א עם הרר"ב למעזיבוז וכאשר באו לערך ארבעה וויערסט סמוך לעיר שאל הרר"ב את הר"ל מה תאמרו העוד נמצא איש במעזיבוז שידבר עלי, השיב הר"ל יש אפי' מי שידבר על זקנכם הבעש"ט, ובתוך כך נצרך הר"ל להסיך את רגליו וירד מעל העגלה, ומיד צוה הרר"ב את בעל העגלה שיסע הלאה, ויניח את הר"ל על הדרך והוכרח הר"ל לילך ברגליו והנה החל לרדת גשם שוטף וחשכה הלילה והלך באישון ואפילה עד שבא להכפר הסמוך להעיר וראה שמאיר באיזה בית במעזיבוז והיה הולך וקרב עד שהגיע אל הבית הנ"ל ונכנס שמה והנה מצא זקן אחד יושב ולומד בשקידה רבה ושקוע מאד בלימודו ולא הביט מסביב ולא הרגיש אם בא איש לתוך הבית, והנה כשפסק מלימודו ראה שיש איש זר בבית נתן לו שלום, ושאל מי אתם, השיב הר"ל אני אחד ממקורביו של הרבי ר' ברוך, ושאל האיש מי הוא זה הרר"ב, והשיב הוא נכדו של הבעש"ט זלה"ה, אמר הזקן את הבעש"ט הכרתי גם אנכי היטב ואספר לכם מעשה ממנו, הנה אנכי מעודי הייתי מתנגד גדול להבעש"ט ובמעזיבוז נתקבצנו עשרה אנשים והתקשרנו בתקיעת כף שיעמדו בכל לילה בחצות ולהתאסף בביהמ"ד וללמוד במנין עשרה ולערוך תקון חצות, פ"א עמדתי בחצות לילה כדרכי ורציתי לילך אל הבהמ"ד והנה בחוץ גשם שוטף וסגריר שאין באפשריות ללכת וחזרתי לביתי אכן לבי היה ער וחשבתי שיכול להיות שכולם יבואו ובלעדי יתבטל המנין והתחזקתי באמיץ כח והלכתי לבהמ"ד במסירת נפש, בדרכי עברתי דרך הבית שגר שם הבעש"ט וראיתי דרך החלון שהבעש"ט יושב על כסאו ושתי נשים עומדות אצלו וסמוך לו מבלי הרחקה כלל, ואמרתי אני בלבי מה ביני לבין הבעש"ט הוא יושב ומשיח עם הנשים ואני הולך ביגיעה רבה לבהמ"ד, מה צדק מאד התנגדותי להבעש"ט, ואח"כ כשבאתי לבהמ"ד מצאתי את הבעש"ט עומד שם ואומר תיקון חצות ונשתוממתי וחזרתי לבית הבעש"ט וראיתי שיושב על כסאו כבראשונה וחזרתי לבהמ"ד ומצאתי שם את הבעש"ט, כן עשיתי ג' פעמים, ע"כ סיפר הזקן הנ"ל, והר"ל לן שם בבית הזקן הנ"ל ולמחרת נכנס להעיר ובא לבית הרבי ר' ברוך בבוקר, וכאשר פתח הדלת והנה הרר"ב הולך בחדר אנה ואנה, ותיכף שאל את הר"ל מה

תאמרו

תאמרו עתה הנמצא עוד אחד שידבר על זקיני, והתחיל הר"ל לספר לו המעשה מהזקן, ואמר הרבי ר' ברוך הנה לפשוט צורה ולבוש צורה זאת היא מהדברים הקטנים אבל מה תאמרו עתה הנמצא עוד איש שידבר על זקיני עכלה"ק של אדמו"ר זי"ע.

עוד סיפור היה אדמו"ר זי"ע רגיל לספר בליל שמיני עצרת, הרבי ר' ברוך היה עשיר והיה רכושו ג' מאות אדומים, פ"א נסע בדרך ופגע בהה"צ ר' אהרלי מטיטיוב זלה"ה זה נסע הנה וזה נסע הנה ובשנה שלפני הסתלקותו שינה בספורו ואמר שפגעו א"ע בשיפולי ההר זה עלה בנסיעתו וזה ירד, וברור שכל דבריו וסיפוריו היה בכוונות ויחודים למעלה בקודשו, והעמידו את העגלות וירדו ונתראו פנים זע"ז, ושאל הרר"ב את ר' אהרלי מדוע אתם מדוכאים בעניות כל כך וכי הרה"ק ר' אהרלי היה עני גדול, השיב מפני שאין אני רוצה שיהי' לי מעות, ואמר הרר"ב מה תעשו אם יבא לפניכם ענין פדיון שבויים, והשיב ר' אהרלי בשעה שיהיה לי רצון על מעות אזי יהיה לי, ואמר הרר"ב הנה יהיה לכם עתה הרצון למעות, והשיב הר"א, נא, אני רוצה עתה, מיד עברו שני סוחרים סוחרי שוורים ועמדו לפני הר"א בקובלנא כי החל הנגף בשוורים שלהם ונתנו לו מעות הרבה שיתפלל עבורם שתעצר המגפה בהשוורים, ענה הר"א להרר"ב הלא ראיתם בעת שאני רוצה יהיה לי מעות כנ"ל.

יא.

והביא בס' כרם ישראל פ"ו אות א' שמעתי מאבי זל"ה ששמע מפה קדשו של אדמו"ר מטשורטקוב זל"ה ביום י"ט כסלו הלולא דהרב המגיד זקינו שאמר בזה"ל הבעש"ט וזקינו ר' בעריש היו שניהם בחינת מקבלין דין מן דין כשם שחמגיד היה צריך להבעש"ט כך היה הבעש"ט צריך להמגיד.

פ"א סיפר מרן אדמו"ר זי"ע בשם אביו הקדוש מרוזין שפ"א נתעצם המגיד הקדוש ממעזריטש זי"ע שתהיה הגאולה, ושאלו מן השמים מי הוא זה שדוחק את השעה כל כך וכי אין גדול ממנו, והשיב הרב המגיד מחמת שהוא צדיק הדור על כן מוטל הדבר עליו להתעצם בענין הגאולה, וישאלוהו מאן מוכח שאתה צדיק הדור, והשיב החבריא שלי יבואו ויעידון עלי שאני צדיק הדור, ואמרו מן השמים א"כ יעמדו נא החבריא ויעידון שאתה צדיק הדור, ויבא הרב המגיד אל החבריא קדישא שלו בעת שהיו יושבים כולם יחדיו וישאל אותם האמת הדבר אשר אני צדיק הדור, ולא הי' מי שיענה אותו דבר, וכן שאל אותם שלשה פעמים ולא השיבו כלום, ואמר על זה מרן הה"צ מרוזין הפלא שהצליח כ"כ מעשה הבע"ד הלא כולם ידעו היטב שהרב המגיד הוא צדיק הדור ועכ"ז נדמו כולם ולא ענו לומר שהרב המגיד הוא צדיק הדור.

פ"א פתח אדמו"ר זיע"ע בדברי קדשו ואמר הנה עיקר הנסיעה להצדיק היא ההכנה, שהנסיעה להצדיק היא דומה לכל המצות, וכמו שבכל המצות צריך אדם לעשות בהכנה והתבוננות מקודם כן גם הנסיעה להצדיק צריכה להיות ע"י הכנה מקודם, ומה היא ההכנה לייחד קוב"ה ושכינתי' ע"י עשיית המצוה או הנסיעה הזאת להצדיק, ויש בזה שתי מיני הכנות, היינו הכנה כללית והכנה פרטית, ההכנה

הכללית

הכללית היא לחשוב קודם עשיית המצוה שציונו הבורא ב"ה לעשות המצוה הזאת לייחד ע"י קוב"ה ושכינתי', וההכנה הפרטית היא לחשוב הפנימיות מהמצוה וזה ישיג אדם ע"י יראת שמים כמאה"כ ראשית חכמה יראת ה' ע"י יראת ה' בתורה ותפלה יוכל אדם לבוא לראשית החכמה זו היא הפנימיות אשר ישיג אדם בתורה ובמצות כל חד לפום שעורי' דילי', וכשנוסע להצדיק ג"כ בהכנה זו אז הצדיק שופע עליו מקדושתו ומעלה התורה והמצוה שלו לשרשן ומאיר לו ג"כ עיניו ולבו שיבין עוד ביותר בפנימיות התורה והמצות שלו, וזה דבר שאין לו שיעור כל מה שנוסע יותר להצדיק הוא משיג ביותר כי הוא דבר שאין לו סוף. וכאשר נוסע איש להצדיק בהכנה כזו יוכל עוד בהיותו בדרך נסיעתו להשיג בחינת צדיק, ובכל פרסה ופרסה שמתקרב יותר למקום הצדיק הוא משיג כמו הרואה אש דלוק מרחוק כל מה שמתקרב ביותר אל האש הוא רואה את האור ביותר מאיר לפניו, כמו כן היא בחינת צדיק כי הצדיק האמתי הוא בחינת אספקלריא המאירה היינו שהצדיק מאיר לכל חד לפום דרגא דילי' וכפי יכולתו להשיג, וכאשר נוסע אדם להצדיק על דרך זה אז נעשה כלי מוכן לקבל ויכול הצדיק להשפיע עליו מקדושתו ויצמח מזה קידוש השם בבואו לביתו כשרואים שהנסיעה להצדיק גרמא לו לעסוק עוד ביותר בתורה ותפילה ועבודה ומצות מעשיות, גם נצמח מזה כשיארע לו ח"ו איזה דבר יסורים בביתו אזי הצדיק מרגיש תיכף ומשפיע לו משם לביתו, כי הצדיק הוא בחינת יעקב חבל נחלתו וכמו האוחז בחבל ומנענע קצה האחד גם קצה השני יתנענע מכחו כמו כן הוא בחינת צדיק ע"י שהאדם מקשר עצמו להצדיק ע"ז הצדיק מרגיש תיכף כל מאורעותיו ומשפיע לו ממקומו כל מבוקשיו, אך אם ח"ו להיפוך כשנוסעים להצדיק בלא הכנה זו כנ"ל דומה בזה כמו הסומא שעומד אצל האור שהוא מאיר לכל והסומא אינו רואה מאומה, כן מה הועיל לו נסיעה כזו, אדרבא יוכל לצמוח מזה ח"ו עוד חילול ה' מה שהעולם חושבים שעיקר הנסיעה היא לשמוח ולהתענג בשתיית משקה וניגונים וריקודים, אבל כאשר האדם נוסע להצדיק בהכנה הנ"ל בכלליות ופרטיות הצדיק שופע עליו מקדושתו ויוכל להשיג בחינת צדיק אף שלא ישמע ממנו שום דבר רק רואה אותו לבד, כי הצדיק הוא בחינת הרוחניות ובהכנה שעושה אדם מעצמו יוכל להשיג גודל קדושתו ע"י ראי' לבד, כמו שאמר הה"צ הר' זאב מזיטומר זלה"ה כאשר נסעו אל המגיד הגדול ממעזריטש זצלל"ה כשבאו לתוך החתום השיגו הכל מה שהי' ברצונם להשיג וכאשר לא השיגו עוד בתוך החתום השיגו עכ"פ בבואם לחצר רבם המגיד זלל"ה, ואם אף גם כשבאו לחצר רבם לא מצאו די השיג אזי בעת פתיחת הדלת מבית רבם או לכל היותר כאשר זכו לראות פני רבם השיגו כל חפץ לבם, פ"א אמר תלמיד אחד של המגיד זלה"ה למה לנו להתעכב אצל רבינו איזה זמן הלא בראי' בעלמא די לנו וצוו על בעל העגלה שלהם לבל יתיר הסוסים מהעגלה כי אך ילכו לבית רבם לראות פני קדשו ותיכף יסעו חזרה, ויהי כאשר הלכו לבית רבם המגיד זלה"ה סיפר להם המגיד זי"ע איזה סיפור מעשה ממושכה מכ"ד תיבות והוכרחו להתעכב שמה עד יגמר המעשה שסיפר, ובנסעם מבית רבם אמרו לבעל עגלה שלהם שיסע בנחת והם הלכו ברגליהם

ברגליהם על יד העגלה וכה הלכו כל היום וכל הלילה עד אור חבוקר וכל שיחם ושיגם ומחשבותם היו בעומק כוונת כל דיבור ודיבור מהמעשה הנ"ל ששמעו מרבם המגיד זלה"ה, הבוקר אור התחיל הבע"ג להוכיחם לאמר המעט לכם שלא התפללתם אתמול מנחה ומעריב תחפצו גם היום לבטל תפלת שחרית וק"ש בזמנה, וכך צעק עליהם ב' פעמים ולא שמעו, עד שזעק בפעם השלישית נתעוררו והחלו להסתכל באור השמש אז הבינו לדעת שכבר עבר עליהם יום ולילה מעל"ע בעומק עיון כוונת דברי רבם המגיד זלה"ה, כמו כן צריך אדם לנסות אל הצדיק אמת, וכל אדם צריך לדעת חסרונו לפום דרגא דילי' כי גם המה היו רק חסידים והיו צריכים אל הצדיק כפי גודל קדושתם ומדרגתם הגבוה כנ"ל.

יב.

פ"א הקשה אדמו"ר זי"ע למה קראו את זקיני ר' אברהם המלאך, והלא הצדיק הוא יותר גבוה ממלאך שהוא עומד והצדיק נקרא הולך, ואמר, אמנם שנשמתו היה גבוה מאוד יותר ממלאך ושרף, אך הגוף שלו הי' מזוכך ומקודש כמו מלאך אלקים.

ופעם אחת סיפר מרן אדמו"ר זי"ע שהרבי ר' ברוך ואחיו הקדוש מסדילקוב באו לראות את המלאך הקדוש מה זה שמרעישים העולם לקרוא אותו בשם מלאך, וכאשר באו אצלו וראו את המלאך בעד החלון נפל עליהם פחד עד שברחו, והר"ר ברוך אבד בבריחתו מעיל אחד ואחיו הרב מסדילקוב אבד ספר תהלים שלו מפחד שהסתכלו בצורתו הקדושה.

סיפר אדמו"ר זלה"ה אשר זקינו המלאך הקדוש בא פ"א לחותנו הגה"ק ר' פייוויש זל"ה לקרעמניץ העיר ובאו כל בני העיר הלומדים והנכבדים לקבל פני קדשו ולראות את האיש האלקי הזה שנקרא בפי כל העולם בשם מלאך, אך המלאך הקדוש לא פנה אליהם כלל רק עמד אצל החלון אשר שם. נגד החלון הי' הר גבוה ותלול והשקיף שם, והנה כל האנשים הנכבדים שנמצאו שם השתוקקו מאד לשמוע איזה הגה מפי קדשו אבל הוא עמד על מקומו ומסתכל במחשבה עמוקה בחלון הזה נגד ההר, והי' אז בין העומדים האלה אברך אחד נכבד ולמדן ומיוחס ולא יכול להתאפק לכל הנצבים שנראה זה לזלזול כבודם בעיניו אשר אינו משים עין עליהם (כמובן הי' האברך הזה איש מתנגד ומתגאה בעיניו) ויפנה אל המלאך הקדוש זל"ה בשאלתו כמפליא, ויאמר להמלאך הקדוש מה זה תביטו כל כך על ההר הזה שהוא רק גוש עפר. ויענה המלאך הקדוש אני עומד ומסתכל ומתפלא על זה כי איך גוש עפר פשוט כזה יתגאה כל כך עד שנעשה הר גבוה, ויחרד האברך וילפת מהתשובה העמוקה הזאת שחרדה אל לבו להבין על מה היו רומזים דבריו הקדושים.

וסיפר אדמו"ר זלה"ה מזקינו הרה"ק ר' שלום שכנא מפארבישטש זי"ע כי בעת שבא לבית חותנו זקינו הרה"ק ר' נחום מטשרנובל זלה"ה אחרי נשואתו להיות סמוך על שלחנו, וכאשר הגיעו ימי חודש אלול אשר מדרך שלומי אמוני ישראל להוסיף אומץ בתורה ותפלה ולהתעורר בתשובה ובמעשים טובים בימי הרצון האלה, והר"ש הי' דרכו להשכים בבוקר ומהר להתפלל ובא לביתו ולקח את מקל תפארה שלו בידו אחרי שקשט את עצמו, והלך להיער

להיער והתמהמה שמה עד סמוך לערב ושב לביתו להתפלל מנחה, ולא ראו ממנו שום עבודת שמים כאיש פשוט, והחסידים הזקנים של הר' נחום לא יכלו לסבול וחרה אפם על האברך הזה שמבלה ימיו לריק בטיולים להיער וכדומה, ולא יכלו להתאפק ויכנסו להר' נחום בקובלנא על חתנו כי הוא מתנהג כאיש עם הארץ ולבושת יחשב, ושלח הר' נחום לקרוא את הר"ש לפניו, וכאשר עמד לפניו התחיל הר"נ לומר לו דברי תוכחה כי הנה מדרך האברכים בהגיע ימי חודש אלול להתפלל בצבור וללמוד אחרי כן בטלית ותפילין ולומר תקוני זוהר ותהלים וכדומה ואתה בני לא כן תתנהג ותבלה את עתך בדברי ריק, לא נכון הדבר לפי מקור מחצבתך, והר"ש עמד והקשיב לכל דברי חותנו, וכהתימו את דבריו ענה הר"ש ואמר הנה קרה והושיבו ביצים של בר אווזא תחת תרנגולת ונולדו אפרוחים והיו כרוכים אחר אמם התרנגולת והם היו בר אווזות, פעם אחת הלכה התרנגולת עם האפרוחים על שפת הנהר וקפצו האפרוחים בר אווזות הנ"ל לתוך המים לשוט כדרך הבר אווזות, ואמנם התרנגולת פחדה מאד מהמים כי לא יכלה לשוט אחריהם, ועמדה על שפת הנהר וצעקה מרה על בניה וכשכשה בכנפיה וצעקה אל האפרוחים שימהרו לצאת מן המים פן ח"ו יפלו למטה ויטבעו, והשיבו האפרוחים מן המים ויאמרו אמא אמא אל תדאג עבורנו כלום הן אמת כי את יש לך לירא מהמים כי לא תוכל לשוט אבל עלינו לא תירא כלום, וכאשר שמע הר' נחום את הדברים האלה יוצאים מפה קדשו של הר"ש, ענה ואמר לו עשה לך בני כאשר אתה רוצה ותתנהג כאשר תחפוץ.

סיפר אדמו"ר זלה"ה שהי' לו לזקינו הרה"ק ר' שלום מפארבישטש זי"ע ושהי' חתן הרה"ק מוה"ר אברהם זצ"ל שהי' חתן מרן הקדוש מוה"ר נחום מטשרנובל זי"ע אברך אחד שהי' מקושר אצלו, וחותנו של האברך הנ"ל הי' חסיד של הרה"ק ר' נחום זלה"ה פ"א הקשתה אשתו של האברך ללדת ושלח חותנו להה"צ ר' נחום להתפלל בעדה, אך הה"צ ר' נחום אמר להאברך שילך אל הרבי שלו הוא הר' שלום מפארבישטש שהי' מקושר אצלו, והלך האברך להר"ש ומצאו שכבר ישן לו, ומחמת פקוח נפש הקיצו, וכעס עליו הר"ש ושפך עליו בוז וקלון, ואמר עליו שהוא עזות פנים, ואח"כ קרא אליו הר"ש ואמר להאברך לך לביתך כי אשתך המליטה זכר ואמר לו מזל טוב, וכשנתודע הדבר להה"צ ר' נחום נתפלא על זה ואמר זה הוא דרך חדש שלא ידעתי מזה לבטל דינים עם דינים, כי אני ראיתי ששורה דינים על המקשת ללילד וגם הי' בעת השראת הדינים בין המצריכ, והרב הר"ש בכעס שלו ביטל הדינים כי לא מצא דרך אחר לבטל הדינים בזמן השראת דינים רק עם דינים הוא הכעס שלו.

ופ"א סיפר מרן הקדוש זי"ע שהר"ר ברוך ממעזריטש זלה"ה כשהי' פעם אחת אצל המגיד ממעזריטש זקנינו עמד שם זקננו הה"צ ר' שלום מפארבישטש שהי' אז ילד קטן ואחז בידו שרביט כדרך הילדים ונטל השרביט והכה בה להר"ר ברוך פעם אחת ושתים ושתק המגיד וכשרצה להכות פעם שלישית לא הניחו עוד המגיד, ואמר כי בפעם הא' כשהכה פעל שלא יהי' הרב ר' ברוך גדול ממנו, ובפעם הב' פעל שיהי' שוה לו ורצה עוד לפעול בפעם הג' שיהי' גדול ממנו ולא הנחתו מפני כבידו של הבעש"ט.

סיפר

סיפר מרן אדמו"ר זלה"ה אשר פ"א הי' לזקינו הרה"ק ר' שלום שכנא מפארבישטש זי"ע עלית נשמה וילך מהיכל להיכל עד שבא להיכל אחד שהי' כליל תפארה משובץ בכל מיני שוהם וישפה וכל סגולת מלכים יקרי ערך שאין לשער ובהיכל הזה הי' עומד שלחן וכסא כבוד מכל אבני אקדח ספיר ויהלום ועל השלחן הזה הי' כתר נאה משובץ עם כל סגולות מלכים מה שאין הפה יכול לדבר ולתאר עוצם סגולת ויופי הכתר ועל הכסא הזה שהי' סמוכה להשלחן ישב צדיק אחד גדול מאד [ויודע אני מי הוא הצדיק הזה רק שאין רצוני להגיד לכם, כן אמר אדמו"ר זי"ע בעת שסיפר הדברים הנ"ל], ואמרו לזקינו הר"ש שהכתר הנפלא הזה הוא מהתורה והמצות של הצדיק הזה היושב על הכסא ולפי שהי' מנהיג בקפדנות [בזה"ל מיט שטערדיש] לפיכך לא זכה שתנוח הכתר הנ"ל על ראשו, ואח"כ הקיץ עצמו זקיני הר"ש ושלח לקרא את אבי ז"ל מרוזין זי"ע וסיפר לו כל העובדות ואמר לאבי זלה"ה אני מספר לך בכיוון את המעשה הזאת שיבא עת שתצטרך לזה.

סיפר הר' ברוך מסקווער ז"ל שהי' איזה זמן משמש אצל אדמו"ר זלה"ה ששמע מפה קדשו שסיפר בשם אביו הקדוש מרוזין שהגאון בעל הב"ח זלה"ה נשבע פעם אחת אשר בבואו להעולם העליון לא יכנוס לגן עדן עד שתהי' הגאולה שלימה, וכשנסתלק הוליכוהו לג"ע ואז נשתכח ממנו דבר השבועה שנשבע כנ"ל, אכן כאשר פסע אך ברגלו אחת לתוך הג"ע נזכר מהשבועה שנשבע ונשאר עומד רגלו אחת בתוך הג"ע ורגלו אחת חוץ לג"ע, והב"ח ז"ל הי' דרשן גדול והחחיל לומר דרשות כדרכו בדרוש מתוק מאד ונתקבצו אליו הרבה נשמות ומשרתי עליון, וכך עומד עד היום ואומר דרשות, וסיים הריזינר אבל אתה אבי [הוא הרה"ק ר' שלום מפארבישטש זי"ע] אינך בעל דרשה מדוע אתה שותק כל כך.

יג.

סיפר החסיד הר' צבי רפפורט המשמש בקודש אצל אדמו"ר ציס"ע זי"ע שפ"א בעיר סאלקא הלך עם אדמו"ר זי"ע לטייל ביער והי' מדבר דברים העומדים ברומו של עולם, וסיפר מאביו הקדוש מרוזין שאמר מה אעשה איך וויל דען זאגען, מיינע איברים זאגען מיר, ווארין די איברים פון דעם מענשען זענין מקושר אין די מזלות און די מזלות זענין מקושר אין די עשר ספירות, און די עשר ספירות זענין מקושר אין פסא הכבוד און כה"כ זענין מקושר אין אין סוף ב"ה, זאגען די איברים דעם מענטשען מה שהי' ושיהי' ומה שהוא עתה בכל העולם ע"כ.

סיפר הרב החסיד ר' שמואל אבד"ק קוצמאן שבעת שהי' אדמו"ר זלה"ה בסאלקא לשאוף רוח צח פ"א בליל ש"ק שאל אותו בנו הוא אדמו"ר הגה"ק תפארת ישראל שליט"א אם אמת הדבר מה שהעולם אומרים אשר זקינו מרוזין הי' לו תואר וצורת שלמה המלך ע"ה, והשיב לו אדמו"ר זלה"ה וואס איז דיר א חידוש ער האָט גיהאט נפש דוד, א נשמה ווער ווייסט, ותיכף זלגו עיניו דמעות הרבה, והי' זאת לפלא בעיני האנשים שעמדו שם.

אמר בשם אביו הקדוש זללה"ה שהי' מדבר ממדריגתו ואמר על עצמו שהוא שפל מן השפלים ואין וכו' ואח"כ

אמר

אמר בזה"ל כל התורה נכללת בס' בראשית וס' בראשית נכלל בפס' ראשון בראשית ברא וכו' וכל הפסוק נכלל בתיבת בראשית, והתיבה הנ"ל נכללת בבית של בראשית, והאות ב' נכלל בהנקודה הפנימית של הב', ואני הוא הנקודה כי הצדיק הוא הנקודה של התורה.

עוד אמר אדמו"ר זי"ע כל צדיקי הדור לא הי' להם השגה מאבינו הקדוש רק החסידים שלו מחמת גודל אמונה שלהם.

ופ"א אמר כל גדולי הצדיקים וה"ק מאפטא ודודינו הקדוש הר"מ מטשרנוביל כולם אמרו שנשמת אבינו הוא מהיכל קן צפור שהוא משיח.

סיפר הרב ר' נחום בן הרב ר' יעקבנא ז"ל ששמע מפ"ק אדמו"ר זי"ע שסיפר כי אביו הרה"ק מרוזין נסע פ"א בדרך ובא לאיזה מלון בבוקר בשעת חצות היום, והי' אז עוד קודם התפלה והזדמן שגם הרה"ק מאפטא זי"ע בא להמלון ההוא ונפגשו שניהם שם, ומרן מרוזין אחז דרכו לנסוע הלאה עוד קודם התפלה והרה"ק מאפטא נשאר במלון להתפלל, שאלו אנשיו של הרה"ק מאפטא למה הנחתם את האברך הזה ליסע מפה קודם התפלה שכבר היא אחר חצות היום, השיב להם מה אעשה כשראיתי אשר כל הפמליא של מעלה נסעו אתו עמו.

פ"א סיפר אדמו"ר זצוקללה"ה שהר' ישראל שותק הי' אצל אביו אדמו"ר מרוזין זי"ע ושאל את אדמו"ר מרוזין מדוע הוא מתפלל לאחר זמן תפלה, אמר לו אבי ז"ל שקודם חטא הנחש לא הי' זמן על תפלה רק כל היום הי' יכול אדם להתפלל לאחר חטא הנחש נתגשם האויר, ובאו האבות הקדושים וזככו כל אחד ואחד זמן אחר על תפלה. אברהם זיכך זמן שחרית יצחק זיכך זמן מנחה יעקב זיכך זמן ערבית, היינו שהביא התפלה, בזמן, ובשעת מתן תורה פסקה זוהמתן מהנחש ועמדו כל ישראל למעלה מן הזמן. ואחר חטא העגל נפלו עוד הפעם להיות תחת הזמן ובאו אנשי כנה"ג והביאו התפלה בזמן היינו כל תפלה בזמן אחר, אבל נשמת צדיק כזה שלא חטא בחטא העגל ולא בחטא הנחש ממילא אין שייך בהם זמן כי הוא למעלה מהזמן.

פ"א אמר אדמו"ר זי"ע על אביו הקדוש אדמו"ר מרוזין זי"ע בזה"ל אבי ז"ל הי' יודע מחשבות כל אדם, וזה אני יודע בעצמי שראיתי איזה פעם שידע מחשבותי, בעת שנסעתי פ"א עמו במרכבה לשאוף רוח צח וחשבתי, אז איזה מחשבה ח"ו לא מחשבה גרועה, ואח"כ אמר אבי ז"ל להמקורב שלו מה שחשבתי בעת נסיעתי עמו, ואח"כ אמרה המקורב הזה לפני והי' אות באות ממש. ולא רק מחשבותי ידע אך גם כל מחשבות איש ואיש שהי' לפניו ידע אותם, ואם כי הדבר פלא כי הלוא אף מלאך אינו יודע מחשבות עכ"ז כך הי' אצל אבי ז"ל.

אח"כ דיבר מההצה"ק מלובלין זי"ע שהי' חוזה עתידות ואמר לפני העולם מה שחזה בנבואתו, וע"ז אמר אדמו"ר זי"ע שאינו דומה כלל למדריגת יודע מחשבות שמדריגה זו היא יותר גבוה מענין חוזה, ואח"כ אמר מרן זי"ע הפלא היא שהה"צ מלובלין סיפר והגיד מה שראה, למה צריך זה, אם לא שהי' לו בוודאי איזה דרך לעבודת ה'.

סיפר אדמו"ר זי"ע בשם אביו אדמו"ר מרוזין זי"ע שהי' לו רב אחד שסבב בערים לקבץ כסף מעמד מאנשי

שלומו

שלומו, ופ"א בא מהדרך שסיבב ומסר לו הרשימות מאנשי מעמד וקרא מרן מרוזין את רשימת האנשים, ובתוך כך שאל על איזה איש שהי' רגיל ליתן חמשה גילדען שטיק כסף מעמד ואינו נזכר עתה בהרשימות, והשיב הרב המסבב יען כי האיש הזה יושב בכפר רחוק מהעיר והנסיעה אליו תהי' ההוצאה יתירה על השבת, השיב אבי זללה"ה אתם לא תרצו להוציא הוצאה א' רובל לקחת חמשה זהובים, אני רצוני שתעשו הוצאה חמשה רו"כ בכדי לקחת מאיש חמשה זהובים עכלה"ק.

פ"א דיבר אדמו"ר זי"ע מענין אמונת חכמים ואמר אדמו"ר זי"ע שאביו אדמו"ר הק' מרוזין זי"ע הי' חד בדרא באמונת חכמים, ואמר שענין אמונת חכמים הוא ענין אין לו סוף ויש כמה וכמה מדריגות למעלה וגבוה מעל גבוה ואח"כ אמר כל מחלוקת שהי' בין אבי ז"ל ובין ההצה"ק מסאוראן ז"ל טעו כל העולם כי באמת הי' אבי ז"ל מחזיק ממנו עולם ומלואה רק אבי ז"ל ידע שלפי גודל מדריגתו של ההצה"ק מסאוראן לא הי' כל כך במדריגת אמונת חכמים כי הוא דבר שאין לו סוף וע"ז הי' כל הקטיגוריא ביניהם, ואבי ז"ל הי' חד בדרא באמונת חכמים.

פ"א סיפר אדמו"ר ציס"ע זללה"ה זי"ע איך שאביו אדמו"ר הק' מרוזין זי"ע התראה פנים באיזה פעם עם ההצה"ק מסאוראן זי"ע ושאל אותו אדמו"ר הק' מרוזין נ"ע בזה"ל סאוראנער רב מה אתם עושים בראש השנה שהעולם גדול, והשיב לו ההצה"ק מסאוראן כולן נסקרין אצלי בסקירה אחת, ואח"כ שאל ההצה"ק מסאוראן את אדמו"ר מרוזין זי"ע ואתם מה תעשו עם העולם הגדול בר"ה, והשיב לו אדמו"ר מרוזין זי"ע בזה"ל כל הנשמות מישראל מושרשים המה בלב הצדיק ולכן כשמתפלל הצדיק ושופך לבו כמים לפני ה' אז ממילא נזכרים כל העולם ג"כ לפני ה', זה המעשה סיפר אדמו"ר ציס"ע זי"ע מאביו אדמו"ר הק' מרוזין זכותו יגן עלינו.

פ"א סיפר אדמו"ר ציס"ע זי"ע מבעל תשובה אחד שבא מקודם לפני הצה"ק המגיד ר' מאטלי מטשרנובל זי"ע. והבעל תשובה הלזה הרשיע מאד מקודם, ממש לא הניח עבירה אחת שלא עבר עלי' ר"ל, וכעת שבא לפני הה"צ הר"מ מטשרנובל ונתן לו הקוויטל שיתן לו התשובה ופרט שם בהקוויטל את כל העבירות שעשה ר"ל, ויהי כאשר ראה הה"צ הר"מ מטשרנובל את חשבון הנפש הנשחת הלזה, השיב לו אני כבר זקנתי ושבתי מלקבל עלי בעל תשובה קשה כזה לתקנו, נסע נא להרוזינער הוא אדמו"ר זללה"ה מרוזין זי"ע הוא עוד צעיר לימים הוא יקבל אותך וישיע לך ויסע הבעל תשובה הלזה לאדמו"ר מרוזין זי"ע ונתן לו הקוויטל שנתן להה"צ הר"מ מטשרנובל עם חשבון כל העונות שלו הגדולים עם הקטנים החמורים עם הקלים שעשה, ויהי כקרוא אדמו"ר מרוזין את הקוויטל הזה ויסדר לו תשובה בסדר זה היינו מראש מקדם יראה שכל דיבור ודיבור שבקדושה שיאמר הן תפלה ברכות ובהמ"ז אפי' ברכת אשר יצר אל יאמר בעל פה רק דוקא בסידור, וגם בכל עת שישב אדמו"ר מרוזין זי"ע בשלחני הקודש צוה על הבעל תשובה שיביט רק על פני קדשו של אדמו"ר מרוזין ולא ירף עינו ממנו, זה הי' סדר תשובתו של אדמו"ר מרוזין לבעל תשובה קשה כהנ"ל. וסיפר אדמו"ר ציס"ע זצללה"ה זי"ע שהוא הכיר אח"כ

את הבעל תשובה הזה לאיש בעל מדריגה ולקח קוויטלין, וסיים אח"כ מרן אדמו"ר זי"ע ממילא כשעשה כל מה שצוה עליו אבי ז"ל ידע אח"כ מעצמו לעשות הכל מה שצריך לעשות תשובה על כל דבר ודבר.

ואמר אדמו"ר זי"ע שאביו אדמו"ר הק' מרוזין זי"ע אמר שכמו שבדורות הראשונים הי' הזוה"ק מסוגל לטהרת הנשמה כן בזמן הזה מסוגל לימוד האור החיים הקדוש על התורה לטהר את הנשמה, וסיים אח"כ אדמו"ר זי"ע שמעת ששמע זאת מאביו אדמו"ר מרוזין זי"ע נעשה אצלו כחיוב ללמוד בכל שבוע את האוה"ח הקדוש על התורה.

פ"א היה אדמו"ר זי"ע מנגן בשלחן הקודש איזה ניגון חדש והי' אז עבודת הקודש שלו בהתלהבות נורא כידוע למי שזכה לראות הוד קדושתו ודביקות אלקות שהי' לו בעת הנגינה שלו בשלחנו הקודש, ואח"כ גם בבואו להיכלו הקודש עוד לא נחה רוח השתוקקותו ודביקתו העצומה בהתלהבות נורא והתחיל עוד הפעם בביתו לנגן את הניגון החדש הזה, ואח"כ פנה אל המקורבים שלו ואמר להם הידעתם מי הוא הניגון הזה, הניגון הזה הי' אבי ז"ל מנגן אותו בעת יציאתו מהמאסר בקיעב, אבי ז"ל אמר שהניגון הזה הי' מגנגים הלוים בבית המקדש.

פ"א צוו הרופאים על אדמו"ר הקדוש תפארת ישראל מטשורטקוב שליט"א שנחוץ לו לבריאת גופו שיתרגל באיזה עבודה גופנית ותנועה באיבריו כדי לייגע עצמו ולחלוץ עצמותיו הק', וסיפר זאת לאביו מרן אדמו"ר ציס"ע זלה"ה, ויאמר לו אדמו"ר זי"ע קנה לך איזה כלי אומנות משור (זייגיל) וכדומה והתרגל בכל יום בתנועה ועבודה, הלא גם אבי זלה"ה מרוזין זי"ע הי' לו כלי כזה שהי' מאמן ידיו ומתעמל בעבודה בכל יום, ונהירנא שהי' עוד הכלי הזה בפאטיק על העליה בחצר הקודש, כן סיים אדמו"ר זי"ע. ויען על זה אדמו"ר שליט"א זקיני מרוזין בוודאי הי' לו איזה דרך עבודה לה' ביגיעת כפו הלזה, ויען אדמו"ר הק' זצוקל"ה ויאמר בזה"ל אַ וודאי א וודאי האָט אבי ז"ל גיהאט א עבודה מיט דעם אויף יעדיר צייגדיל"ע וואס ער האט גיטאהן א זייג מיט דעם זייגיל האט ער בונה עולמות גיווען, נא דארף מען זיך לערנין יתרון האור מן החושך יתרון יבוא להאור כשמוציאין אותו ממדת החושך מעבודה גשמית כאלה עכלה"ק של מרן ציס"ע זצלל"ה לבנו יחידו מרן אדמו"ר הק' שליט"א,

פ"א התנצל עצמו אחד מהרבנים הצדיקים מפולין לפני אדמו"ר זי"ע שאף שהוא לומד ועובד ה' בתפלה עכ"ז אינו מרגיש כל כך חיות כל היום, ויען אדמו"ר זי"ע ויספר להרב הזה כי אל אביו אדמו"ר מרוזין זי"ע בא פ"א איזה רב וקיבל עצמו שבעת שלומד הוא מרגיש חיות ואור ואח"כ כשהולך מהלימוד אינו מרגיש עוד שום חיות ואור, וענה אותו אדמו"ר מרוזין משל למי שהולך בחשכות לילה ביער ואינו רואה שום אור לפניו ופתאום נזדמן לו אחד שנושא מאור בידו אזי אורו עיני האיש ההולך ביער כי גם הוא הולך לאור המאור שביד האיש המזדמן אבל כאשר הגיעו לפרשת דרכים הלך האיש המזדמן לדרכו והראשון נשאר בחושך כשהי', כן הוא המשל הזה על הרב שבא אצל אדמו"ר מרוזין זי"ע בעת שלומד רואה את האור של הגמרא מהתנאים והאמוראים אבל אח"כ כשפוסק מללמוד הוא ממשש

עוד הפעם בעור כאפילה, אבל כשאדם זוכה לאור שלו בעצמו ע"י תורה ומצות שלו אז בכל מקום שהולך הוא הולך לאורו כאור נכון היום, ובזה המעשה שסיפר אדמו"ר זי"ע להה"צ שבא לפניו מצא הרב הנ"ל מצנה נכונה על שאלתו כמובן.

פ"א עמדו לפני אדמו"ר ציס"ע זי"ע החסיד הר' לוי שווארצטימער ועוד איזה חסידים, ודיבר אדמו"ר זי"ע מאביו אדמו"ר הק' מרוזין זי"ע, ואח"כ פנה אל הר' לוי הנ"ל ואמר לו אתם הכרתם את אבי ז"ל בעת שישב בסאדיגורא וכבר הלך ביארמילקי שחורה והי' מעט במרה שחורה אבל לא ראיתם אותו בעת שישב עוד ברוזין כשהלך ביארמילקי מוזהבת אז הי' באופן אחר, וישתומם החסיד הר' לוי שווארצטימער הנ"ל על זה הדיבור, וישאל את אדמו"ר הק' זי"ע ויאמר לפלא בעיני איך יאמר אדמו"ר על אביו הק' מרוזין שהי' מעט במרה שחורה הלוא אנכי בעצמי שמעתי מאביכם הרוזינער זי"ע שמדת המרה שחורה ר"ל היא המדה היותר גרועה ויענה אדמו"ר זי"ע להר' לוי הנ"ל במחילה מכבודכם לא תבינו אדרבא מזה בעצמו מוכח ג"כ שהמרה שחורה היא המדה היותר גרועה, רק הלא שבע יפול צדיק וקם כי הצדיק נופל במדריגות התחתונות כדי להעלות משם את הנשמות הנדחות הנפילות ולעת זקנתו של אבי ז"ל אשר אז היתה מדריגתו היותר גבוה מעל גבוה הי' בכחו להשפיל עצמו אף במדריגה היותר תחתונה כמו המרה שחורה כדי לקומם גם משם הריסות הנשמות הנדחות שנפלו בהמדה היותר גרועה הלזו.

בעת שהי' מרן אדמו"ר ציס"ע זי"ע בעיר סאלקי לשאוף רוח צח, פ"א אחר הקידוש שהי' בהתלהבות נורא שלא כדרך הטבע פתח את פי קדשו ואמר גם אבי ז"ל מרוזין הי' בסאלקא, ואמר אבי ז"ל שיש שם עוד נשמות מדור המבול, ואח"כ סיפר כל המעשה מהמאסר שלו בקיעב עד שבא למדינת עסטרייך וכל פרטי הנסיעה שלו עד שהי' בסאלקא.

אח"כ אמר אדמו"ר ציס"ע זי"ע בשעת הסתלקותו של אבי ז"ל דיבר עם כל אחד מבניו מה ששייך לו, אני יודע מה שדיבר עמי אבי, אני יודע מה שדיבר עמי אבי, כן אמר שלשה פעמים, ולא יכול להתאפק מרוב דביקתו עד שדמעות קודש נזלו כמים מעיניו הק' ואח"כ אמר מסתמא אמר אבי ז"ל לכל אחד מבניו, אח"כ אמר (כנ"ל) אבי ז"ל הי' לו נפש דוד המלך ע"ה, והפסיק מעט, ואח"כ אמר והנשמה שלו מי יודע מי יודע.

אדמו"ר זי"ע אמר ששמע מאביו אדמו"ר מרוזין זי"ע שמשיח צדקנו יבא מקודם לארץ רוסיא, הגם שמה שייך לומר קודם אצל משיח צדקינו הכי לא יוכל לרוץ עוד, אבל כך אמר אבי ז"ל מרוזין.

פ"א סיפר אדמו"ר זי"ע המעשה שבשנת הסתלקותו של אביו אדמו"ר הק' מרוזין זי"ע הי' הוא אדמו"ר ציס"ע זלה"ה שוכב על מטתו בראש השנה מחמת שלא הי' אז בקו הבריאה והתפלל אז יחד עם אביו אדמו"ר הקדוש מרוזין בהשטיבעל המיוחד שלו, וסיפר אדמו"ר זי"ע שהי' אז העבודה של אביו אדמו"ר הק' מרוזין זי"ע בראש השנה הנ"ל ממש חוץ לדרך הטבע, ואחר התפלה אמר אלי אבי ז"ל היום שמעתי תקיעות שופר של משיח כי היו התקיעות באמת

נפלאים אז, ואה"כ אמר אדמו"ר ציס"ע זי"ע שהשופר אמנם הי' גדול ומשונה מאד וגם קולו הי' חזק מאד ואח"כ נעלם פתאום השופר הזה עד היום, והשופר הנ"ל הביא לו איזה חסיד במתנה ופתאום אחר ראש השנה נעלם השופר הזה.

יד.

אם אמנם כי בתחילת נשיאותו של אדמו"ר זי"ע הי' דרכו בקודש לומר תורה בשלחנו הטהור בהתלהבות נורא ורבים שמעו אז קול השכינה מדברת מתוך גרונו של מרן אדמו"ר זי"ע, הנה ברבות הימים אין אומר ואין דברים לא הגיד עוד תורה בקביעות מדי הסיבו בשלחן אשר לפני ה', אבל כפעם בפעם נשמע מפה קדשו איזה דיבור בסוד חסידים ואנשי מעשה יחידי סגולה שזכו לכנוס לפני ולפנים בחדרו של האי סבא קדישא ציי"ע זי"ע ועכ"י, דבוריו הקדושים המה רבי האיכות שמכל דיבור ודיבור יוכל כל אדם וכל בעל מדריגה ליקח רמיזא דחכמתא להאיר לו הדרך בתורה ועבודה וכל עניני התנהגותו בעוה"ז כל חד לפום דרגא דילי' ולפום שעורא דילי', והנה קצת מדברות קדשו נדפסו בס' דברי דוד בהסכמת אדמו"ר הגה"ק אור ישראל מטשורטקוב שליט"א היושב על כסא דוד אביו שהעיד כי הדבורים הקדושים נובעים ממקור מים חיים וכמה דברים שמע בעצמו מפי קדשו של אביו אדמו"ר זי"ע, ואחדים מהם הביא בספרו תפארת ישראל, כן נדפסו כמה דבורים מפי חסידים ומקורבים שהסתופפו בצלו כמו בספרי כנסת ישראל בית ישראל כרם ישראל וזכות ישראל, ולחיבת הקודש לרוות תשוקת הצמאים לדברי קדשו יבואו בזה יחד בחוברת.

בפ' ויקהל בשבת שפסק מלומר תורה אמר אדמו"ר זי"ע עה"פ ויקהל משה את כל עדת בני ישראל לאמר והרגום ויקהל ואכנש מלשון אסיפה וצמצום, הענין דהצדיק הוא במדריגה גבוה מעל גבוה ובעת שצריך לומר תורה לפני העולם היא מוכרח לאסוף ולצמצם עצמו שיהי' בכח העולם לקשר עצמו ולשמוע את דברי תורה שלו כדי שיהי' להם טובה לנשמתם ובשביל טובת העולם הוא מנמיך עצמו ומצמצם את עצמו בכל כחו וזהו ויקהל משה בחינת משה מקהיל את עצמו ומצמצם עצמו את כל עדת בני ישראל לאמר כדי שיוכל לאמר אל כל עדת בנ"י אף לקטני המדריגות, וזה כדאי אם עכ"פ העולם שומעין ולוקחין מוסר אבל בעת שאין העולם שמים על לב להטות אוזן בכל לב ובכל נפש אין כדאי שהצדיק יצמצם עצמו מעליות הדרגותיו ואז הי' השבת האחרון שבו פסק אדמו"ר זי"ע לומר תורה בשלחנו הקודש.

אדמו"ר זי"ע אמר על מה דאיתא חנוך תופר מנעלים הי', היינו עד האט צי גינייט די פאדעשווא צום ווערק, והדברים עמוקים,

הגמ' (שבת קנ"א ע"ב) כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים. פי' אדמו"ר זי"ע שרצ"ל כשבשר ודם מרחם על איזה בריה אזי מעורר בזה רחמים והמלצה גם מן השמים על הבריאה הלזו, כי מליצי יושר אומרים לפני כסא הכבוד ומה בשר ודם מרחם על זו הברי' מכש"כ אל מלא רחמים שצריך לרחם על ברי' זו.

בהיות אדמו"ר זי"ע פ"א בעיר בורשטשוב אמר בלשונו הקדוש הנה כל הנשמות הצריכים תיקון והעלאה לנשמתם צריכים לבוא אל הצדיק אשר על ידו תיקון כל העולמות והנשמות, אולם יש

נשמות

נשמות נמוכין כל כך שאין להם שום שייכות ורצון שיסעו ויבואו אל הצדיק. אולם הקב"ה חושב לכל ידח ממנו נדח לפיכך מזדמן איזה סיבה שהצדיק נוסע אליהם לתקנם ולהעלותם, וזה פי' הפס' חשבתי דרכי [ומה אני עושה פה, אך הסיבה היא] ואשיבה רגלי [כדי להשיב ולתקן גם את הנשמות הנמוכין שהם בחינת רגלים אשיבה ג"כ] אל עדותיך, זהו סיבת דרכי.

פ"א סיפר חמעשה שבעת שהי' הבעש"ט בעיר סטאמבול בנסיעתו לאה"ק שמע שם שמרעישים העולם על הרבי ר' נפתלי הכהן זלה"ה שנותן קמיעות ומשמש בשמות הקדושים, וביקש הבעש"ט מאחד שיביא לו איזה קמיע ויפתח אותה וירא שלא הי' כתוב בה שם רק שמו הקדוש "נפתלי הכהן" והשם הזה לבד הי' מועיל לכל מי שנתן הר"ר נפתלי את הקמיעות שלו, ואמר על זה אדמו"ר זי"ע שבזה מובן שפיר מה שאמרו חז"ל שהקורא לרבו בשמו חייב מיתה ר"ל דלכאורה אין מובן למה יגיע לו עונש כזה אך ע"פ הנ"ל ניחא דשם של הרב יוכל לחיות שיועיל כמו שם משמות הקדושים וא"כ הוי כהוגה את השם באותיותיו עכלה"ק.

עה"פ והאלקים יבקש את הנרדף, אמר אדמו"ר זי"ע הפי' הוא שאלקים יבקש את הנרדף שיחכה לו מעט ובטח יושיע לו.

בפ' קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם כתוב אח"כ איש אמו ואביו תיראו אני ה' אלקיכם, ואח"כ אל תפנו אל האלילים וכו' אני ה' אלקיכם, ואמר ע"ז אדמו"ר זי"ע שהג' פעמים אני ה' אלקיכם מורה נגד ג' מדריגות הנמצאים בישראל, בפס' א' מדבר ממדריגת הצדיקים הקדושים, שצריכים לדעת כי ה' הוא אלקיהם, ופס' ב' מדבר מסוג כבעלי בתים שרק שומרים המצות מכבדים אביהם ואמם ושומרים שבת צריכים לידע לפי בחינתם שה' הוא אלקיהם, ופס' ג' מדבר בפחותי ערך רח"ל שאין להם רק שאלהי מסכה לא יעשו להם ועכ"ז אני ה' אלקיהם.

מלכותך מלכות כל עולמי' וממשלתך בכל דור ודור (תהלים קמ"ה) ולכאורה קשה אם מלכותו מתפשט על כל העולם ורק הוא השליט ממילא ממשלתו בכל דור, ואמר אדמו"ר זי"ע דהכוונה היא מלכותך מלכות כל עולמים כפשוטו וממשלתך היינו מי המה המושלים עליך ע"ד הקב"ה גוזר והצדיק מבטל בסוד צדיק מושל ביראת אלקים, בכל דור ודור המה הצדיקים ע"ד שאמרו חז"ל עמד ושתלן בכל דור.

בימי החורף הי' קור גדול וקרה נורא על פני הארץ, וסיפר אדמו"ר זלה"ה איך שהרה"ק ר' אורי מסטרעליסק זלה"ה קלל את הכפור מאד ואמר כי בצאתם ע"פ הארץ רצונם להשחית תבל ויושביה אבל אנחנו נשים מחסום לפינו, ואח"כ סיים משליך קרחו כפתים כפי תם הצדיק שנקרא איש תם וישר.

בנזיר כ"ג ע"ב ארז"ל לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אפי' שלא לשמה שמתוך שלא לשמה יבא לשמה, ולכאורה יוקשה על תיבת לעולם שמשמע שלעולם ילמד אדם שלא לשמה והלוא העיקר היא שיבא ללמוד לשמה, ואמר אדמו"ר זי"ע שכוונת המאמר שלעולם ילמוד אדם ויחשוב בלבו שלא לשמה היינו שלימודו הוא שלא לשמה ולא נגע עוד אף בקצה אחד בלימוד לשמה, שמתוך שלא לשמה היינו מחמת שיחשוב בלבו שלימודו הוא שלא לשמה יבאו לשמה ממילא יהי' לימודו לשמה.

תתן להם ילקוטון (תהלים ק"ד)

אמר

אמר הנה ידוע שהשי"ת דרכו להיטיב ולהשפיע לכל באי עולם. רק עיקר המניצה היא מצד המקבל שאין לו כלי לקבל ההשפעה הנמשכה מלמעלה וזהו שהתפלל דוד המע"ה שתתן להם יקוטון מלשון יקוט הרועים שגם אתה תתן להם הכלים שיוכלו לקבל את ההשפעה.

סיפר החסיד הר' מאיר נכד הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע ששמע בעצמו מפ"ק של אדמו"ר שאמר על ענין ששותין לחיים ונותנים יד ליד ע"פ מעשה שבא איש אחד והגיש בקשתו על איזה ענין ובכה מאד על איזה ענין צרה ר"ל, ואדמו"ר זי"ע בירך אותו בישועה בדרכו בקודש שהשי"ת יהיה בעוזרו ואח"כ אמר בפה קדשו שגם החסידים יברכו אותו בדבר ישועה ורחמים ויזהרו שישתו לחיים בתקיעת כף דוקא ולא בפה לבד, כי הענין ששותין לחיים ונותנים יד ליד היא סגולה להרחקת הנזק ולהתקרבות התועלת, וככה אמר שתי פעמים בלה"ק, וגם פי' דבריו בלשון אשכנז, ואמר שזהו מרומז בפ' יענך ה' ביום צרה (תהלים כ') ר"ת בגמטריא שם יב"ק, והיא סגולה להרחקת הנזק לענות ביום צרה. ובסוף הפ' יעננו ביום קראינו היא ג"כ ר"ת שם יב"ק והיא ענין הקרבת התועלת, וביד יש ה' אצבעות ג'ודל א'צבע א'מה ק'מיצה ז'רת ר"ת בגמטריא ג"כ שם יב"ק, וכששותין לחיים ונותנים יד ליד מייחדים בזה ב' פעמים שם יב"ק, אחד להרחקת הנזק וא' להתקרבות התועלת.

איתא בברכות (דף ו') כל המצטרך לבריות משתנה פניו ככרום שנאמר כרום זלות לבני אדם, והקשה אדמו"ר זי"ע מה זה לבריות ולא נקטו לבני אדם כלישנא דקרא שדורש ממנו והול"ל כל המצטרך לבני אדם, אכן הענין הוא דהנה ידוע דעמודי עולמות עליונים ותחתונים מתנהגים בבחינת מקבל ומשפיע מלאכי מעלה מקבלין דין מן דין וישפיעו זל"ז העולמות העליונות מקבלים חיות מעוה"ז וישפיעו ג"כ להעולם התחתון בני אדם יושבי תבל ינקו וישפיעו זל"ז כמו ענין גמ"ח הכל בדרך מקבל ומשפיע וזהו כוונת המאמר כל המצטרך לבריות היינו להאנשים הנחשבים לבריות בעלמא כי בהמות וחיות נקראים ג"כ בריות השי"ת ואינם מתנהגים כבנ"א בבחינת מקבל ומשפיע אזי משתנה פניו ככרום שנאמר כרום זלות לבני אדם, ר"ל שזולות ובושה לבני אדם הנצרכים לבריות האלה כי אף אמנם אם האדם בא למדה זו שנצרך לו להגות מבני אדם לא הי' בושה גדולה כל כך, כי כן הטביע הבורא ב"ה טבעו של עולם שיתנהג בבחינת מקבל ומשפיע היום הוא מקבל ומחר יהי' משפיע.

ס"א על היא"צ של הרה"ק הצדיק הר' שלום יוסף זי"ע אחיו הגדול של אדמו"ר זי"ע בעת שישב אדמו"ר זלה"ה עוד בעיר סאטיק שאל אדמו"ר זי"ע להמסובין בשלחן הקודש מה זה הוא הענין שעושין הלולא בסעודה ביום פטירת הצדיק הלא בוודאי הצדיק מתעלה בכל שנה ביום פטירתו לעולם היותר גבוה וממילא הוא מתרחק יותר מהעוה"ז וא"כ לשמחה מה זו עושה, אך באמת ניחא דהנה לכאורה יש להבין איך שייך כל ענין הסתלקות הצדיק מהעולם הא הוא עוסק תמיד במצות וא"כ לכאורה קשה הא מצוה גוררת מצוה ואיך יוכל הצדיק להבטל מהמצות כשימות דאז נעשה חפשי מן המצות, אך הנה נשמת הצדיק היא רמה וזכה בשלימות ומזהירה כזוהר הרקיע עד שבעת בוא הזמן שתבוא נשמת הצדיק

לעולם השפל הזה איננה צריכה כלל להיותה נבראת בעוה"ז בשביל תקונה והשלמתה ככל הנשמות כי נשמת הצדיק כבר איתתקנת בנהירא עילאה ושלימו מכל סטרין ואך כל תכלית ביאתה לעוה"ז הוא כדי לתקן הדור ולהשלים גם אויבי ה' לנטוע בלבם יראת ואהבת ה' להלוך בדרכי התורה והמצות וממילא כשבאה הנשמה הטהורה הלזו המאירה כספיר ויהלום לעולם החשוך והמגושם הזה אז הנשמה הזאת היא מלאה פחדים תמיד בראותה כי מוטל עליה לרדת לעומק המדריגות התחתונות כדי להעלות משם הנשמות הנדחות ולתקנם, ולזאת מורא יעלה על ראשה לבל תטבע ח"ו גם היא ביון המצולה הזאת כמשל מי שרוצה להציל את הטובע בים ומפחד שהנטבע לא ימשיך גם אותו לעומק המצולה וכשיעלה בידו לתקן ולקבץ את נדחי הנשמות האלה הוא הולך תמיד מדרגא לדרגא למעלה למעלה עד שאין בכח הדור כלל לאחוז בו כדי שיעלה אותם כי אין לו שייכות עוד כלל עם הדור ונקרא אז שנסתלק מן העולם כי אין לו עוד שום התקשרות בעולם הגשמי מחמת שנתעלה במדריגתו יותר מכח מדריגת הדור השייכים עוד בעוה"ז ולאשר בכל משך ימי חיי הצדיק הוא תמיד בפחדים שלא יפול ח"ו ע"י ירידתו תמיד למדריגות הנמוכין שבדור להעלותם וכתיב הן בקדושיו לא יאמין ולכן בעת שמוסר הצדיק נפשו ורוחו לה' בלי שום שמץ פגם ח"ו ובצאתו בשלום מן הקודש של עוה"ז נפטר אז מצרותיו ולכן נקראת מיתת הצדיקים פטירה לפי שביום פטירת הצדיק נפטר אז מצרותיו ופחדיו ונעשה לו נס שלא נפגם ח"ו בשום דבר לפיכך עושין בשל שנה בני הצדיק ותלמידיו יום הלולא רבא כיום שנעשה בו נס לאבותיו.

בשבת שובה פתח בדברי קדשו ואמר כתיב שובה ישראל עד ה' אלקיך כי כשלת בעונך גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד, במקום שבעלי תשובה עומדין וכו', כי עיקר התשובה הוא ממקום נמוך כי חצבה עמודיה שבעה וכמו שיש שבעה מדות טובות כמו כן יש ז' מדות רעות הפוכות וצריכים להעלות אותם ולהביאם אל הקדושה וכאשר באים לפעמים ח"ו לאהבה חצונית אז מזה צריך להתיישב ולבוא לאהבה פנימית ומיראה חצונית יבואו ליראה פנימית וזהו מבשרי אחזה אלקי, וזהו לית אתר פנוי מיני', ומזה יזכה לבוא אל הפנימיות של כל דבר וזהו הפי' בכל לבבך בשני יצריך וכו' ולכאורה איך יכול אדם לעבוד את ה' ביצה"ר, אך כאשר מעלים הז' מדות רעות הנ"ל לטוב ובזו ההתלהבות עצמה שהי' לו בעת נפילתו בהמדות הרעות יעבוד בזו ההתלהבות עצמה את ה' אז נחשב שעובדים את ה' ביצה"ר וזהו במקום שבע"ת עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד כי זהו איתערותא דלעילא כי עבור זה כשבא לאהבה חצונית ומההתלהבות הזו נתהפך להתלהב ולבוא לאהבה פנימית זהו במכוון מלמעלה הערה שיעלה אותה לצד הטוב למקום אין סוף ב"ה ומחמת זה הוא גדול יותר מאדם השלם, וזהו דלותי ולי יהושע שדרשו חכז"ל אע"פ שדלה אני מן המצות „לך" אני ולי נאה להושיע, ר"ל אע"פ שאני בשפל המדריגות בזה יושיע אותי כנ"ל שמההתלהבות המדות הנמוכות בא אל המדות הקדושות וזהו אדם מקדש עצמו מעט מלמטה מקדשים אותו מלמעלה הרבה והיא איתערותא

איתערותא דלעילא כנ"ל, וכמו שאי אפשר לבוא אל הפרי עד שיעבור הקליפה מקודם כמו כן צריך האדם לבער החומריות שלא יחשוב את עצמו כלל ולהביא הכל אל הקדושה, ואמר האמו"ר זצללה"ה מרוזין שאמר שמואל ירחינאי נהירין לי שבילין דרקיע כשבילי דנהרדעי דהיינו שהשוה אותן שבילין דנהרדעי שינהרו ויאירו לו כשבילין דרקיע, וזחו שמש ומגן ה' אלקים כמו שאי אפשר להסתכל בשמש בלי מגן כמו כן אי אפשר לבוא אל ה' כי"א ע"י אלקים בגמטריא הטבע היינו ע"י דברים הטבעיים, ואיתא בשם ההצה"ק מבארדיטשוב זללה"ה שאמר לפרש הפס' אנכי ה' אלקיך היינו שהקב"ה אומר אל הצדיק אנכי ה' שלך כמו שאתה רוצה אתה עושה עמדי כביכול כי הקב"ה גוזר והצדיק מבטל צדיק גוזר והקב"ה מקיים, וזהו שובה ישראל עד ה' אלקיך היינו שיהי' ה' שלו כנ"ל שיוכל לגזור ולבטל במדריגת הצדיק כי תשובה מגעת עד כסא הכבוד וזהו אלקיך שיעשה כרצונך, כי כשלת בעונך מחמת שכבר טעם טעם חטא ומזה ההתלהבות בא אל הקדושה וזה גדולה תשובה וכו' כנ"ל, והנה איתא בתקונים צווחין ככלבין הב הב וכו' כי דוע יותר ממה שהעגל רוצה לינק כו' והקב"ה יש לו תענוג כאשר יכולין ישראל לקבל השפע כמאמרם ז"ל ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, והנה אם מבקשים שפע בשביל הש"י כדי שיוכל לעשות רצונו כי כל מה שהשפע יותר גדולה כן גם העבודה יותר גדולה במוחין דגדלות, וכשמבקשין על זו הכוונה אז טוב לבקש גם על כל דברים הגשמיים כי זה הכל נחת רוח להקב"ה, ואיתא בשם הבעש"ט זללה"ה תפלה לעני כי יעטוף וגו' שמעטפין א"ע בבחינת עני ואינו מתפלל כלל עבורו כי אם לפני ה' ישפוך שיחו כי כל כוונתו הוא אך לפני ה' שיוכל לעבוד את ה' וזהו דלותי אם יעשה את עצמו דל ואינו חפץ כלל עבורו כי אם לך אני עבורך עבור השי"ת שאוכל לעשות עבודתו ביותר בהירות המוחין אזי לי נאה להושיע, אבל אם מתפללים על דברים גשמיים עבור עצמו ולא עבור הבורא ב"ה אזי לוקח ח"ו השפע לס"א כי אין כוונתו בזה להבורא ב"ה וזהו צועקין ככלבים הב כו' המקום ברחמיו יעזרינו ע"ד הכתוב שיתמו חטאים מן הארץ וגו' ואז ישמחו השמים וגו' ואז יאמרו בגוים ה' מלך הכל למלכות הבורא ב"ה יה"ר שיחי' בב"א.

ובפעם אחר אמר אדמו"ר ציס"ע זי"ע פי' הפס' שובה ישראל עד ה' אלקיך דהענין הוא שצריך אדם לשוב תמיד ולהיות כל ימיו בתשובה ע"ד שאיתא בהרמב"ם ז"ל בהל' תשובה שישוב אדם עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישיב לזה החטא לעולם וכו' ואיך אפשר לשער השיעור הזה שיעיד עליו היודע תעלומות ולפיכך ממילא הוא שב בתשובה שלימה כפי כחו אולי עדיין לא הגיע למדריגת תשובה כזו שיעיד עליו היודע תעלומות זוהו פי' הפס' שובה ישראל עד ה' אלקיך ר"ל שיעיד עליך ה' אלקיך שלא תשיב עוד לחטוא וממילא תהי' כל ימיך בתשובה.

ובאופן אחר אמר אח"כ אדמו"ר ציס"ע זי"ע הפי' של הפס' הנ"ל דהנה בכל האופנים שמתנהג השי"ת עם האדם הן בחסד ורחמים והן ח"ו בדין צריך אדם לשוב בתשובה שלימה ובעת שמתנהגין עמו בטוב והשפעת החסד

צריך

צריך אדם לפחוד פן ח"ו בא הדבר בבחינת עונש ע"ד ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו ח"ו וכן כשמתנהגים עמו בבחינת דין ח"ו ישיב ג"כ בתשובה ויאמין שבודאי חסד גנוז בבחינת הדין כי מאתו לא תצא הרעות ח"ו ורק משמים שלחו לו היסורים להעירו לתשובה ואח"כ יתהפך הכל לטוב, וזה פי' הפס' שובה ישראל עד ה' אפי' כשמשפיעין לך רחמים וחסדים בחינת ה' הוי' רחמים תפחוד אלקיך שמא היא בחינת דין ועונש ע"ד ומשלם לשונאיו וכו' וכן כשמגיע לך בחינת אלקיך דינים ח"ו תשוב בתשובה שלימה ותדע שיצמח מזה מהדינין האלו בחינת ה' הוי' רחמים גמורים כנ"ל.

פ"א שאל אדמו"ר ציס"צ זי"ע מה זה שבכל מקום שנזכר בדברי חז"ל מענין עיבור החודש קוראים אותו סוד העיבור, מה הוא הסוד שהי' בעיבור החודש, יותר שייך לומר חכמת העיבור כמה"כ כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים גם יש להבין מאמר הגמ' בר"ה בר' יהושע ורבן גמליאל ששלחו לי' ר"ג לר"י גוזרני עליך שתבוא אלי במקלך ביוה"כ שחל להיות בחשבונך וכשבא אליו אמר לו בא בשלום רבי ותלמידי רבי בחכמה ותלמידי שקבלת דברי ולכאורה קשה הלא עיבור החודש הוא תלוי בחכמה ואי ר"ג קרא בעצמו את ר"י רבי בחכמה שהיה חכם גדול מדוע באמת לא קבע גם ר"ג החשבון מהעיבור כר"י אך הענין הוא דהנה כשמגיעים ימי הרצון סמוך ליוה"כ זמן כפרה לישראל והשטן מרגיש בזה אזי הוא מתעורר לקטרג ולחפש עונות על ישראל וע"כ תקנו חז"ל תקיעת שופר בכל חודש אלול לעורר לתשובה לבטל קטרוגו כידוע, ובזמן שביהמ"ק היה קיים והיו מקדשים החודש ע"פ הראי' הי' הקב"ה ברוב חסדיו מסתיר את דבר קביעת יוה"כ בכדי לבטל את השטן שלא ידע את היום הנכון ומודיע זאת בסתר להצדיק הדור שיעבור את החשבון ויקבע יוה"כ על יום אחר ע"כ נקרא סוד העיבור כי היה הדבר בסוד לעת הצורך, וזה ביאור המשנה בר"ה דידוע שר"ג הי' נשיא בעת ההיא ור"י הי' אב"ד ע"כ שבא ר"י לר"ג נשקו על ראשו ואמר לו רבי בחכמה הן אמת כי לפי חכמת החשבון הצדק אתך שצריך לקבוע יוה"כ כפי חשבונך אבל ה' גילה סודו לעבדיו הנביאים להצדיק הדור או נשיא הדור שיעבור החשבון לזמן אחר לכן גזר עליו שיעבור על חשבונו כי הי' אז הצורך בזה לבטל קטרוגו של השטן ע"י הסתרה הלזו כנ"ל.

בספירה אחרונה שחלה בשבת קודש אמר אדמו"ר זי"ע אחר העמידה מהשלחן בזה"ל עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום, כל איש ואיש מישראל יש לו זמן בכל משך ימי הספירה עד הספירה האחרונה לטהר את עצמו מחלאת עונותיו ולזכך גופו ונשמתו וזהו עד ממחרת השבת השביעית תספרו תוכלו לספר ולטהר עצמיכם (מלשון ספיר), ומי שאין בכחו אף בסוף הספירה לטהר עצמו אין לו עצה אחרת רק לקשר עצמו אל הצדיק האמיתי והוא יעלהו ע"י דביקתו בהצדיק יזכה לטהר ולקדש את עצמו.

ובכת"י נמצא בהרחב ביאור שפתח אדמו"ר זי"ע בד"ק ואמר כתיב עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום הנה ענין ספירת החמשים יום לצאת בכל יום משער אחד מהנו"ן שערי טומאה ח"ו ולדבק עצמו בכל יום בשער אחד משערי דקדושה עד שביום

שביום החמשים יהיה ביכולתם להתדבק בנו"ן שערי בינה לקבל התוה"ק ונמצא באם ח"ו שעבר יום אחד או ח"ו כמה ימים בלא שום תיקון אזי נאבדו אלו הימים ונשאר האדם ח"ו דבוק בהנו"ן ש"ט, אך השי"ת ברוב רחמיו נותן כח ביד האדם שאפי' אם בכל המ"ט ימים לא תיקן כלל אעפ"כ יכול עוד ביום החמשים לתקן הכל בשלימות, וזה פי' הפס' עד ממחרת השבת השביעית תספרו תוכלו אתם להטהר מלשון ספיר ויהלום את החמשים יום שעברו בלא שום תיקון תוכלו ביום החמשים לבד לתקן ולהתדבק בנו"ן שערי בינה וזה מחסד הבורא ית' ומי שאין בכחו אף בסוף הספירה לטהר עצמו אזי אין לו עצה אחרת רק לקשר עצמו אל הצדיק האמיתי והוא יעלהו וע"י דביקתו בהצדיק יזכה לטהר ולקדש עצמו.

פ"א ספרו לפני אדמו"ר ציס"ע זי"ע שהרהצה"ק מבארדיטשוב זי"ע אמר הפי' עה"פ וקוי ה' יחליפו כח ר"ל שהקוי ה' מחליפים עם הקב"ה המה נותנים לה' את הכח שלהם ומבקשים מהקב"ה שהוא יאציל להם כביכול מכחו הגדול שיהי' להם כח לעבוד את ה', וע"ז אמר מרן ציס"ע זצלל"ה בלשונו הקדוש כי כן הוא האמת כי איך שייך יותר חיות בעולם לאדם ממה שאדם זוכה למסור חיותו וכחו להקב"ה מזה בעצמו הוא מקבל החיות החדש וע"י מסירת נפשו וחיותו להקב"ה יוכל לתת לו התענוג הזה כח וחיות גדול והענין הזה דבר שאין לו סוף, וגם מחמת שנותן הכח שלו לה' נעשה בחינת אין ונכלל בא"ס.

פתח בדברי קדשו ואמר עה"פ הנה אנכי בא אליך בעב הענן לבעבור ישמע העם בדברי עמך, הנה לשון „בא אליך" הוא לשון הוה תמיד, הענין הוא דהנה גדבר היסורים שסובלים הצדיקים הוא מחמת דבאמת הצדיק הוא הולך תמיד ממדריגה למדריגה למעלה בקודש עד שמגיע לדרגא כזו שאין לו שייכות עם אנשי הדור. מה עושה הקב"ה מביא איזהו יסורין על הצדיק ח"ו כדי להביאו לבחינת צמצום ובהכרח יהיה לו שייכות והתכללות בזה בעולם מי לנו גדול ממרע"ה שהי' הולך תמיד מדרגא לדרגא עד שהגיע למדריגה הגדולה של מעמד הר סיני, ולכן אמר לו הקב"ה הנה אנכי בא אליך בעב הענן בערפל וחשכות יסורים בחינת צמצום בעבור ישמע העם וכו' וגם בך יאמינו לעולם היינו שיהי' לו שייכות והתכללות עם הדור שיאמינו בו והצדיק נקרא בחינת משה ואיתפשטותי' דמשה בכל דרא ודרא, ולזה הוא בא אליך בעב הענן בבחינת צמצום, והצדיק הזה כשבא עליו היסורים ח"ו הוא מוצא גם בהם בחינת אלקים דרגא דילי' וזה שנאמר ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלקים גם בבחינת ערפל והעיקר הוא כדי שיוכל להיות לו התכללות עם הדור ויאמינו בו לעולם (כפי הנוסח שהי' בהכת"י מהחסיד ששלח הכת"י לאדמו"ר שליט"א).

ובסגנון אחר אמרו בשם אדמו"ר הזקן זי"ע חסידים זקנים ששמעו מפיו פי' הפסוק הנ"ל, הנה אנכי בא אליך בעב הענן, בא הוא לשון הוה ע"ד והימים האלה נזכרים ונעשים, פי בכל שנה ושנה יתעורר זמן מתן תורה רק אז הי' בהתגלות אלקות במעמד הר סיני ועתה היא בהסתרה בחינת עב הענן והוא בעבור ישמע העם, הם פחותי המדריגות, בדברי עמך, ולכן מוכרח הצדיק לצמצם עצמו להתכלל עם העם מדריגת הנימוכין, וגם בך יאמינו לעולם דאיתפשטותי' דמשה בכל דרא ודרות

משה

משה ידבר והאלקים יעננו בקול, כי שכינה מדברת מתוך גרונו, שייך בכל זמן אצל צדיק שהוא בחינת משה.

עה"פ ששת ימים תעשה מלאכתך גו' פתח בדברי קדשו ואמר הנה לכאורה אינו מובן שהתורה באה כמצווה לעשות דוקא מלאכה בששת ימי המעשה, וגם מהו הלשון של שבת לה' אלקיך. אך הנה ידוע שהאדם נברא בעוה"ז כדי שיתקן מעשיו ולהאר לנפש רוח ונשמה שלו ולרוב פעמים נשלח לזה העולם לתקן מה שפגם וקלקל גלגול הראשון, ואם ח"ו אינו מתקן כראוי אזי הוא מוכרח להתגלגל עוד הפעם, ויש להנשמה מזה צער גדול לבוא עוד הפעם בגלגול לזה העולם, ולאשר ידוע שבכל צרתם לו צר ממילא כביכול גם הקב"ה יש לו צער מזה שלא השלים האדם הזה תקונו בעוה"ז עד שמוכרח להתגלגל עוד הפעם כי לא ידח ממנו נדח, וזה שביאר הפס' ששת ימים ע"ד עשיריות, וימים הם בחינת שנים, ר"ל בששים שנים תעשה מלאכתך היינו מלאכת תיקון מעשיו כנ"ל, ולאשר סוף מעשה במחשבה תחילה לזה אמר ויום השביעי שבת לה' אלקיך ר"ל שיחשוב תמיד בששת ימי המעשה הם השש עשירית שנים בששים שנות חייו יחשוב תמיד מלאכת תיקון נרו"נ שלו כדי שיגיע ליום השביעי לשנות השבעים יהי' שבת לה' אלקיך, שבת הוא לשון נייחא, ר"ל שיהי' נייחא לה' ולא יגרום ח"ו צער להשכינה כביכול ע"י ביאתו עוד הפעם בגלגול לעוה"ז רק יתקן כל מלאכתו מלאכת התיקון בששת ימי המעשה כנ"ל.

על חתונת אחד מבני אדמו"ר שליט"א אמר אדמו"ר סבא קדישא זי"ע אצלי פירוש הגמ' האי עלמא כבי הלולא דמיא היא בדרך תפלה ובקשה, כמו שהחתן והכלה ביום חתונתם נמחל להם כל עונותיהם כן יעזור ה' שהאי עלמא ר"ל כל בני העולם כבי הלולא דמיא יהיו דומין להחתן והכלה שימחלו גם להם לכל העולם כל עונותיהם.

פ"א בשמחת בית השואבה אחר הקידוש פתח אדמו"ר זי"ע את פי קדשו ואמר כשואל היום מנסכים מים בסוכות, ויען אדמו"ר הק' שליט"א אל אביו אדמו"ר נ"ע השי"ת יעזור שנזכה במהרה לנסך בבית המקדש ניסוך המים כמו שהי' לנו ניסוך המים.

אז פתח אדמו"ר זי"ע בדבר קדשו ואמר לכאורה קשה על מאמר הפס' אל תאמר שהימים הראשונים היו טובים מאלה, איך אפשר שלא לומר שהיו טובים הלוא באמת בימים הראשונים הי' התגלות אלקות והי' ביהמ"ק וכהן גדול והשראת השכינה בכללות ישראל ועכשיו בעוה"ר חרבה עירנו ושמם בית מקדשנו ובכל מקום נראה אך הסתרה לישראל בבחינת השיב אחור ימינו ואיך שייך לומר שאין חילוק בין ימים הראשונים לימים האלה. אך באמת ניחא דלענין יראת שמים ועבדות הבורא באמת אין שום חילוק בין ימים הראשונים לימים האלה, דהלא אנו רואים בעת יציאת מצרים וקריעת ים סוף שהי' אז התגלות אלקות במדריגה גדולה כזו עד שראתה שפחה על הים מה שלא ראה יהזקאל הנביא, ועכ"ז הלוא מצינו שעבר עוד בים צרה ר"ל והי' עמהם אז פסל מיכה ר"ל ואח"כ בעת מתן תורה שעמדו ישראל במדריגה גדולה כמו ששמעו באזניהם אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה והי' התגלות כזו שכל העם ראו את הקולות ואת הלפידים ועכ"ז וי וי (נעביך, נעביך) מה הי' אח"כ איך נפלו רח"ל ממדריגתם,

וכן אח"כ בכל משך ימי הליכתם במדבר שראו בכל עת נסים והתגלות חדשות לבקרים מענין המן והבאר וענני כבוד ועכ"ז מצינו שנפלו בכל פעם רח"ל ממדריגתם, והטעם הוא מחמת שזה לעומת זה עשה ה' ובעת ההיא מחמת שהי' להם התגלות אלקות במדריגה גבוה כזו מטעם זה בעצמו הי' להם לעומת זה גם התגברות היצר גדול כל כך בתגבורת התאוה ר"ל עד שלא יכלו לעמוד בנסיון אף שהי' להם התגלות גדולה והשראת השכינה והיו דור דיעה עכ"ז לא מצאו כח לעמוד נגד תוקף תגבורת היצר הגדול ג"כ לעומת ההתגלות הגדולה ונכשלו ר"ל, ולכן אף שבזמן הזה אין שום התגלות ורק הסתיר אסתיר אבל עכ"ז לעומת זה נחלש גם תוקפו של היצר שהיה אז ולפיכך יכול אדם להיות צדיק וירא שמים בזמן הזה כמו בימים הראשונים, וזה שאמר שלמה המע"ה אל תאמר שהימים הראשונים היו טובים מאלה לענין עבדות ויראת ה' רק עיקר החילוק הוא שבימים הראשונים שהי' התגלות אלקות הי' כבוד להבורא ב"ה ועכשיו מחמת ההסתרה הגדולה אין כבוד להשכינה ולכן צריך להתפלל לה' העיקר רק על גלות השכינה אבל לענין עבדות הבורא ויראת ה' באמת אין שום חילוק ולכן אמר שהמע"ה לבל יאמר אדם שהימים הראשונים היו טובים מאלה, וגם בזמן הזה יוכל אדם להשיג מדריגות מיראת שמים כמו בהימים הראשונים בעת ההתגלות כנ"ל.

אדמו"ר ציס"ע זי"ע פי' הפס' החודש הזה לכם גו', בשביל ישראל שנקראו ראשית לפיכך החודש הזה לכם ראש חדשים ראש לחדשי השנה, די"ב חדשי השנה המה נגד י"ב צרופי הוי"ה ב"ה והצירוף מחודש ניסן הוא צירוף הוי"ה כסדרן שהם רחמים גמורים, ולפיכך נעשה החודש ניסן ראשון לחדשי השנה כדי שיהי' הצירוף כסדרן, ויתעורר רחמים וחסדים שנעשו אז בגאולת מצרים וכן בכל שנה ושנה מתעורר זמן הגאולה בחודש ניסן שהם צירוף הוי"ה כסדרן לעורר הנסים והחסדים מזמן הגאולה.

פתח אדמו"ר ציס"ע זי"ע בדברי קדשו ואמר כתיב כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל, הענין הוא שבא הכתוב להזהיר את העובדים ה' בבחינת יראה שצריכים גם לבחינת אהבה, וזה כה תאמר לבית יעקב המה המדריגות הקטנים בחינת יעקב שעובדים את הבורא ב"ה רק בבחינת יראה כה תאמר להם ענין אמירה היא רכה בחינת אהבה וגם בחינה רוממות ע"ד את ה' האמרת היום שצריכים לעבוד גם בבחינת אהבה ותגיד לבני ישראל המדריגות הגבוהים בבחינת ישראל שעובדים את ה' בבחינת אהבה המה יראו לעבוד גם בבחינת יראה כי בלא יראה אין שייך אהבה וזה ותגיד דברים קשים כגידין בחינת יראה לבני ישראל להמדריגות הגדולות בחי' ישראל העובדים את ה' בבחי' אהבה והייתם לי סגולה אמתי תהיו לי סגולה כי לי כל הארץ ר"ל כשתהפכו את כל הארציות שלכם לי בשבילי ותעבדו את ה' בכל דברים הגשמיים ע"ד בכל דרכיך דעהו.

ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש הענין הוא ע"ד מי מושל בי צדיק וזה שאמר הקב"ה ואתם תהיו לי כביכול עלי ממלכת כהנים שתמשלו כביכול עלי שאני גוזר והצדיק מבטל הצדיק גוזר ואני מקיים ונקראים הצדיקים בחי' ממלכת כהנים כביכול על הקב"ה וזה שאמר וגוי קדוש

שע"י הגוי הקדוש הזה יתגדל ויתקדש שמי' רבא.

כתיב ביהושע ויסמוך את ידיו עליו ופרש"י עשהו ככלי מלא וגדוש. אמר אדמו"ר זי"ע כי באמת הפנימיות של הצדיק הוא טמיר ונעלם גנוז בגויה לא יראה החוצה לבני אדם רק בוער בקרבו עצור בעצמותיו אך מה זאת אשר יתראה החוצה הוא דבר שיוצא ועולה חוץ להכלי כמו שממלאים כלי ואין הכלי יכולה לקבל עוד היתרון נוטף ושוטף חוץ להכלי, כ"כ יתראו בהצדיק רק תוספת קדושתו שמבצבץ ויוצא לחוץ כדי שיראו גם בני אדם את קדושת הצדיק ויאמינו בו, והנה במרע"ה לא היו צריכים כלל שיתראה צדקתו וקדושתו לבני אדם כי כבר האמינו בו כל ישראל ע"י האותות והמופתים שנעשו על ידו אבל ביהושע היו צריכים לראות בו מצדקתו שלא נתפרסם עוד גדולתו וקדושתו ע"כ נאמר שעשהו ככלי מלא וגדוש שיתראה גם מעלת צדקתו לחוץ ויאמינו בו בני ישראל.

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר, זפי' רש"י אין חנון בכ"מ אלא מתנת חנם, ואמר אדמו"ר זצוקללה"ה דמחמת שמרע"ה לפני הסתלקותו הגיע להשגת שער הנו"ן מבינה ואז ידע שאין לו לבקש שום שכר על מעשיו כי כאין וכאפס נחשבו לעומת מה שהשיג שצריך לעבוד את ה', ולכן ביקש רק מתנת חנם, וזה שאמר ואתחנן אל ה' בעת ההוא כשבא לשער הנו"ן ביקש רק מתנת חנם.

פ"א דיבר אדמו"ר ציס"ע זי"ע מענין הגאולה שצריך שיהי' איזה אתערותא דלתתא ואח"כ אמר בפה קדשו הלא בעת בריאת העולמות נסתכל הקב"ה במעשה הצדיקים שעתידים להיות שיעשו רצון הבורא בתורה ומצות ומע"ט ומזה נעשה האיתערותא דלתתא לבריאת העולמות, מש"כ השתא שכמה צדיקים כבר הי' בזה העולם וגם כאשר תהי' אי"ה הגאולה בב"א הלא אז בטח בודאי יהיו בבחינת ועמך כולם צדיקים כי אז יהי' כמש"נ ומלאה הארץ דעה את ה' ויתוקן הכל לטוב בודאי מהראוי שיעזור לנו ה' אל מלא רחמים וישאל לנו בשאלה בחינת איתערותא דלתתא שיהי' אי"ה אחר ביאת משיח וממילא יתעורר גם כעת הזכות הזה, וזה פי' הפס' השיבני ה' אליך בלי שום איתערותא דלתתא כי ונשובה אליך דהא סוף כל סוף נעשה תשובה לזאת השיבני ה' תיכף אליך, וכי תימא שבלא איתערותא דלתתא אי אפשר, לזה מסיים הפסוק חדש ימינו כקדם כמו שהי' קודם בריאת העולמות שעשית גמ"ח על סמך שיהי' אח"כ איתערותא דלתתא כן תעשה היום ג"כ.

בליל ראש השנה תרס"ד שנת הסתלקותו של מרן אדמו"ר זי"ע דיבר הרבה אחר הקידוש ואמר שלתכלית היהודי נחוץ שיהי' לו הרחבה אז יוכל ללמוד ולעשות מצות בשמחה והרחבת הדעת, ואח"כ אמר הלא הקב"ה אל מלא רחמים ומה נחשב לעומת זה אף שעושה אדם איזה עבירה ח"ו הלוא היא בטילה ומבוטלת כטיפה מן הים נגד הרחמים הגדולים של הקב"ה ואח"כ אמר כלל ישראל צריכים לרחמים, וסיים בלשונו הקדוש הלוא מדה טובה מרובה, ולפי מה שסבלו ישראל צרות ויסורים ר"ל בשנה החולפת על אחת כו"כ שתהי' אי"ה השנה הלזו טובה ומבורכת לישראל בישועה כללית עכלה"ק וזאת הברכה שבירך אדמו"ר טרם שנסתלק לחיי עד ברמזו כי כלל ישראל צריכים

לרחמים

לרחמים כמו שהובא לעיל פרק יו"ד בשם אביו מרן הרה"ק מרוזין זי"ע לפרש אמרם ז"ל בא לכלל כעס בא לכלל טעות שהצדיק הוא הכלל של ישראל.

טו.

והנה אין להעריך עוצם פרישתו וקדושתו בימיו האחרונים עלי אדמות, שנראה ממש כמלאך ה' צבאות בדביקות עצומה, ובהגיע יום אושפיזא דדוד מלכא משיחא כלה עבודתו, ביום המקובל לעצרת שהוסיף משה מדעתו משה בחינת דעת (עיין בסה"ק בני יששכר תשרי מאמר חותם מלא ב) באותו יום השלים נפשו לבוראו, מיום ליום השלים נשמתו שירדה ממרומים בעצרת יום שניתנה בו תורה ע"י משה רעיא מהימנא, יום הלולא דדוד מלכא משיחא.

אמנם טרם שלותו השמימה סמך את בנו יחידו חמדת ישראל מרן הגאון הקדוש מוהר"ר ישראל שליט"א לישב על כסאו ולמלאות מקומו, וזאת הברכה אשר בירך משה את ישראל זאלסט זוכה זיין צו געהן מיט די יודין קיין ארץ ישראל, ענה בנו הרה"ק שליט"א ואמר: טאטי מיט דיר, ושתק, חזר ואמר טאטי ענה אמן, ענה אמן, אבל הרופא אמר שכבר חדל הדפק ורגעיו ספורות, ואדמו"ר זי"ע שכב על צדו השמאלי ויד ימינו על שמאלו פניו שוחקות ושתי דמעות בעיניו (כמבואר באדרא פטירת רשב"י זי"ע), וצוה לפתוח את הדלת שיכנסו המקורבים והחשובים ונכנסו כתשעה אנשים מלבד יוצאי חלציו הקדושים, אחרי כן נח מעט, ואח"כ ראו שהרים את יד ימינו על שמאלו כמה פעמים כמו שעשה רבינו הקדוש קודם פטירתו שזקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה ואמר רבש"ע גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה ולא נהניתי אפי' באצבע קטנה מזה העולם (כתובות ק"ד), וצוה את בנו אדמו"ר שליט"א לישב על כסאו ושפתותיו מרחשות, שמעו כי התחיל לומר נשמת כל חי והגיע עד לדוד ברכי נפשי את ה' ואז נצחו אראלים את המצוקים ומשה עלה אל האלקים.

טז.

אחרי שנטמן גופו הטהור של אדמו"ר ציס"ע זלל"ה וקידש היום ליל שמיני עצרת של חג שנת תרס"ד ישב אדמו"ר עטרת ישראל שליט"א בסוכתו של דוד אביו אדמו"ר הזקן ציס"ע זלה"ה.

פתח בדברי קדשו ואמר היום שמיני עצרת הוא אושפיזא של שלמה המלך, כתיב וישב שלמה על כסא ה' למלך תחת דוד אביו (דהי"א כ"ט כ"ג) להבין הענין למה נקרא פה כסא ה' והלא שלמה המלך ישב על כסא דוד אביו ונחל כבודו כמ"ש ושלמה ישב על כסא דוד אביו (מ"א ב' י"ב) אך חענין הוא ע"פ הנאמר ברש"י בפ' שמיני בפס' ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח ופירש"י שהי' אהרן בוש וירא לגשת אמר לו משה למה אתה בוש לכך נבחרת, ולכאורה קשה מה זו תשובה למה שהוא בוש באמת לקרב מדוע נבחר דוקא במעלה זו שהוא בוש, אך הענין הוא ע"פ משל שמספרים מציר אחת גדולה שבקשו איזה רב גדול בתורה וחכמה להושיבו על כסא הרבנות בעירם וישלחו אנשים גדולים בתורה לאיזה מקום לתהות על קנקן איש גדול בתורה וישבו שמה כמה ימים

ימים לחקור ולדרוש על כל מעלותיו ומדותיו וימצאו את האיש הזה כלי מחזיק ברכה מלא וגדוש בתורה וחכמה ויראה ומע"ט לא יחסרו כל מזגי המעלות והמדות שמנו חכז"ל לכל המתמנה פרנס על הציבור ויקראו אותו אחר כבוד לעירם ויושיבוהו על הכסא להיות עליהם לרב וכל כבוד ויקר הנחילו לו, אח"כ נתברך הרב הזה בבן הנולד לו, ויהי ליום מילת הבן זכר הזה נתכבד הרב הזה מאנשי עירו במנות ותשורות וימאן לקבלם ויבואו כל העיר בחרדה לאמור להרב מדוע הכלימם ושפך קיתון תשורתם על פניהם לבלי קחת מאתם המנחה אשר הביאו לו, ויגד להם הרב את כל לבו כי חפץ הוא שיתנו לו כתוב ותתום שגם הבן הרך הנימול הזה ישב על כסא הרבנות תחתיו ויתמהו איש אל אחיו ויאמרו הלא עוד לא נדע מה משפט הנער הזה ומעשהו, והלא ראה רבינו עד כמה חקרנו ובדקנו בשבע חקירות ובדיקות טרם שמנו את כבוד הרבנות הזאת על ראשו ואיך נשים עתה את הנער למושל עלינו תחת כבוד רבינו ויענה להם הרב בחכמתו ויאמר אל תתמהו על חפצי זה ואל תקחו ראי' מזה שהרביתם לחקור אותי אם ראוי אנכי לאותו איצטילא כי הלא עוד מוזר הייתי לכם ולא ידעתם עוד אותי ואת שיחי ואת שיגי, אולם עכשיו אשר כבר ידעתם אותי בשם ובחנתם אותי ומצאתם את לבבי נאמן עם ה' ועם תורתו שוב אין לכם מה לשאול על בני זה אשר יצא מחלצי הלא הוא ימלא מקומי והתורה תחזור על האכסניא שלה ע"כ תוכלו מעתה לתת נזר הרבנות על ראש בני היונק הזה לרשת כסאי תחתי ומכח אבא תזכוהו ע"כ, אולם באמת אם אמנם האב זוכה לבן בחכמה כו' אבל עכ"ז אין ראוי שיסמוך הבן ע"ז רק צריך לטפס בעצמו ולעלות מדרגא לדרגא בהתעצמות עבודה וקדושה וטהרה לאחוז בדרכי אבותיו הקדושים ולומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי, וזה הוא הענין שאהרן הכהן הי' בוש לקרב אל העבודה מחמת שהוא התחזק בדעתו שכ הכבוד הזה שנבחר להיות כהן גדול הוא רק מכח האב שהוא בן עמרם בן לוי השבט אשר הבדיל ה' אבל הוא בעצמו אינו ראוי למדריגה זו וע"ז השיב לו משרע"ה למה אתה בוש לכך נבחרת ר"ל אדרבא מחמת זה שאתה אינך חושב עצמך לכלום אך תסמוך כי כל זה רק כח וזכות האב וקטן אתה בעיניך לזאת ראוי שראש שבטי ישראל תהי' ולכך נבחרת להיות כהן גדול, וזה הוא הענין שרצה שלמה המלך להראות שהוא, אינו בא לנחול כסא האב מחמת חכמתו וכשרונותיו העצומים ולחשוב שעל ידם נחל את כסא דוד אביו המלך אך חשב שהכל היתה לו מאת ה' ומידו הזרוע והממשלה וכסא המלוכה ולזה נחשב בעיניו כי הוא יושב על כסא ה' כי הוא צחיך לעבוד בעצמו לזכות למדריגה זו שתכין כסאו וישב עליה באמת וצדק ולא מחמת שהיא מורשת אביו רק שהיא כסא ה' השי"ת יזכיני גם אני שאזכה בעצמי לבוא למדריגה זו לשבת על הכסא של דוד אבי ז"ל הנקראת אצלי לע"ע כסא ה'.

וכשישב אח"כ בבית אדמו"ר הזקן ציס"ע זללה"ה על כסא קדשו אשר ישב שם תמיד פתח בדברי קדשו ואמר על הכסא הזאת ישב אבי ז"ל בודאי אין כדאי לישב על כסא איש אלקים קדוש ונורא כזה אך זה הוא כבודו של אבא כעת שאשב היום על כסאו.

כלל

כלל ישראל אמרו היום בצאתם מסוכתם „יהי רצון שנזכה לישב בסוכה של לויתן" כל ישראל קוו וחכו שאבי ז"ל יהי' משיח והוא הי' באמת משיח אך אין הדור זכאי לכך *), ועכ"ז אל יפלו ח"ו מהאמונה ובטחון אשר בודאי תהי' אי"ה הגאולה בקרב, משל למלך שבנה פלטין גדול ושלח לזה האדריכל היותר גדול במדינתו שיעסוק במלאכת הבנין הזה כיד חכמתו הגדולה בעסק הבנין והוא הי' המיסד הבנין הזה בכל פרטיו וע"פ גזרותו סייעוהו עוד פועלים ובונים אשר עזרו עמו בעבודת הבנין הזה ועכ"ז כל הבנין נקרא רק על שם האדריכל הזה אשר הוא ירה אבן פנת הבנין הזה ועל פי סדר חכמתו העמידו והשלימו הבנין ממסד ועד הטפחות, פתאום הוצרך המלך את הבונה הראשי הזה לבנין יותר נכבד מזה ולפלטרין יותר גדולים ונכבדים מאלה ויקח אותו המלך לבנין החדש והפועלים העוזרים כלו בעצמם עבודתם בהפלטין הראשון כפי סדר ומשטר אשר הושם לפניהם ולכן נקראת כל פעולתם בהפלטין הזה על שם הבונה הראשי אשר מפיו יקרא אליהם כל פרטי ומוצאי הבנין הזה, כן היה אבי ז"ל אשר נשמתו הקדושה והטהורה נאצלה ובאה מעולם העליון לעולם הזה לתכלית בנין הגאולה וכל ימיו היו עיקר עבודתו ודיבוריו הקדושים בענין הגאולה ועתה נתבקש לישיבה של מעלה לבנין יותר נכבד מזה בעולמות עליונים אך עכ"ז אי"ה כאשר יושלם הבנין ונלך בדרכיו הקדושים ויהי' אי"ה הגאולה בקרב יהיה נקרא על שמו כי הוא היסוד הראשון בבנין הבית הגדול הזה ואנחנו נסיים אי"ה את אשר התחיל הוא בגודל קדושתו העיקר הוא להתאחז בשורש באחדות ואמונה „רבי הי' לנו גדול וטוב" רק שנהיה אנחנו תלמידים טובים וישרים שנלך בדרכיו הקדושים ולהיות באגודה אחת באהבה ובאחדות שיהי' בזה יחוד קב"ה ושכינתי'.

חרז אדמו"ר שליט"א ודרש עה"פ חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים באספך מגרנך ומיקבך ושמחת בחגיך (דברים ט"ז יג) והאריך בנועם דברות קדש (מובא בס' עטרת ישראל שנדפס בהוסיטן שנת תרס"ד) וסיים כתיב בתהלים למה רגשו גוים וגו' ובמדרש שוח"ט שם (פס על ה' ועל משיחו) עשו אמר שוטה הי' קין שהרג הבל בחיי אביו, פרעה אמר שוטה הי' עשו שאמר כן ולא הי' יודע וכו', גוג ומגוג אמרו אנו לא נעשה כן אלא בתחילה אנו מזדווגין לפטרונן ואח"כ אנו חוזרין על ישראל ה"ד על ה' ועל משיחו ע"כ, הענין הוא שגוג ומגוג

---

*) יעוין בשו"ת חתם סופר ח"ו סי' צ"ח שכתב בזה"ל כמו שהי' במשה רבינו ע"ה שהיה הגואל נזדקן שמונים שנה ולא ידע ולא הרגיש בעצמו שהוא יהיה הגואל ואפי' כשאמר לו הקב"ה לך ואשלחך אל פרעה מ"מ סירב ולא רצה לקבל על עצמו כן יהיה אי"ה הגואל האחרון, ומיום שחרב בית חמקדש מיד נולד אחד הראוי בצדקתו להיות גואל וכשיגיע הזמן יגלה אליו השי"ת וישלחו ואז יצרה עליו רוחו של משיח הנגוז וטמיר למעלה עד בואו, וכאשר מצאנו בשאול אחרי שנמשח באה אליו רוח ממשלה ורוה"ק אשר מלפנים לא הרגיש בעצמו בו כן היה הגואל הראשון וכן יהיה הגואל האחרון והצדיק הזה בעצמו אינו יודע. ובעונותינו כי רבו כמה וכמה מתו שלא זכינו שיצרה עליהם רוחו של משיח אם כי הם הי' ראוים לכך.

ומגוג יצו להפילם מהאמונה ואז יהי' ניקל להזדווג להם, וזה שאמרו נתקה את מוסרותימו ר"ל מותרות האמונה אבל יושב בשמים ישחק כו' ה' אמר אלי בני אתה, האב אינו שוכח מהבן והבן לא ישכח את האב, העיקר שנזכור תמיד את האב שהי' לנו ונלך בדרכיו הקדושים ולהתאחד באמונה ובהתקשרות ויקוים בנו את אשר רצה לראות בנו ובכלל ישראל שנזכה לראות מהרה בגאולה שלימה.

בליל שבת בראשית אחר הקידוש בבית אדמו"ר הזקן ציס"ע זי"ע פתח אדמו"ר שליט"א ואמר מצינו בגמרא (כתובות ק"ג) ברבינו הקדוש דכל בי שימשא הוי אתי לביתי' כי רבינו הקדוש הי' נשיא בישראל ונשא תמיד בעולם של ישראל לזאת לא רצה להפרד מהם אף לאחר הסתלקותו בהיותו בעולם העליון, וכן גם אבי ז"ל הי' שר וגדול בישראל והתפלל תמיד עבור כלל ישראל ולכן הגם שהוא עתה בעולם העליון יוכל היות שהוא כעת בכאן, הענין שנקרא רבי „רבינו הקדוש" הוא מחמת שיש צדיק שאף שנשמתו גבוה וטהורה אבל הגוף שלו עוד לא נזדכך כל כך ועוד לא איתהפיך מחשיכא לנהורא ולכן לאחר הסתלקותו אף שנשמתו מתעלה ומתרוממת בעידון עליון אבל בושה לרדת לפעמים לעוה"ז כי יש לה בושה להביט בהגוף שלה, אשר לא נזדכך כל כך משא"כ רבי שגופו נתקדש כ"כ עד שלא נהנה באצבע קטנה מעוה"ז ועי"ז נקרא רבינו הקדוש, ולזאת לא בושה נשמתו הק' לבוא לעוה"ז ולהביט על גופו הטהור, ולכן מצינו ברבינו הקדוש הענין הזה דהוי אתי כל בי שימשי, וכן אבי ז"ל אשר גופו הי' גוף קדוש וטהור בזיכוך עצום מאד בטח הוא כעת בי שימשי ג"כ בעולם הזה וגם הוא אתי לביתי'.

מצינו בגמ' (ב"מ פ"ו ע"א) ברבה בר נחמיני שנתבקש בישיבה של מעלה נפקו אביי ורבא וכולהו רבנן לאיעסוקי בי' לא הוי ידעי דוכתי' אזלי לאגמא חזי צפרי דמטללי וקיימי אמרו שמע מינה התם הוא, הענין הוא דיש צדיק שבעת היותו בעוה"ז הוא בדיל מן העולם ומן הדור רק הולך מדרגא לדרגא ומתעלה בעצמו בעלוי אחר עלוי ואינו פונה עצמו מעבודתו כלל בשביל הדור, וצדיק כזה לאחר והסתלקות אין לו שום שייכות שיבוא עוד מעולם העליון לעוה"ז כיון שגם בחייו לא פנה עצמו לטובת דורו להשפיע להם מאורו, אבל יש צדיק הדור הוא הצדיק אשר כל מעיינו אך לתקן את דורו ולהתכלל עמהם ולהעלותם ולהשפיע להם ברוחניות וגשמיות וצדיק כזה אף לאחר הסתלקותו איננו פוסק מלהיות מליץ עבורם וגם בוא יבוא גם לעוה"ז כדמצינו ברבינו הקדוש, וזה הוא פי' הגמ' הנ"ל שלא ידעו דוכתי' דרבה בר נחמני ר"ל מדריגתו בצדקתו אם הי' לו התכללות עם דורו או רק גרמי' כיון דחזי צפרי דמטללי עלוהי' ר"ל אלו הנפשות והתלמידים אשר חסו בצלו, לזאת אמרו ש"מ התם הוא ר"ל שגם עתה אחר הסתלקותו הוא עוד במקום הזה, וגם אבי ז"ל היה מתפלל תמיד על כלל ישראל והתכלל עצמו עם דורו בודאי גם עתה לא זז מאתנו וממליץ טוב בעדינו.